

Δημήτρης Σταυρόπουλος

Ιστορία του ΕΠΗΛΟΥ
και των Κουφωμάτων

*Κατασκευές χωρίς μηχανές,
με προτόγωνα μέσα*

Συγγραφέας: **Δημήτρης Σταυρόπουλος**

Τίτλος Βιβλίου: **Ιστορία του Επίπλου και των κουφωμάτων.** *Κατασκευές χωρίς μηχανές, με πρωτόγονα μέσα*

Επιμέλεια κειμένων και εξωφύλλου:
Χαρλαβάνη Κωνσταντίνα

Θέλω να ευχαριστήσω τον Αγάπιο
Σαχίνη για τη προσφορά της
συλλογής των εργαλείων που μου
έκανε και που μας επέτρεψε να
φωτογραφίσουμε τα καλλιτεχνικά
μαρκετερί.

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....σελ.7

Εισαγωγή.....σελ.9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Ένα παιδί 12 χρονών αρχίζει να μαθαίνει την τέχνη.....σελ.28

Χειροποίητη κατασκευή μιας καμαρόπορτας.....σελ.40

Χειροποίητη κατασκευή δίφυλλου παράθυρου.....σελ.63

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Κατασκευή μιας χειροποίητης ντουλάπας από ξύλο
μασίφ.....σελ.81

Χειροποίητη κατασκευή μιας δίφυλλης ντουλάπας με
καπλαμά.....σελ.96

Μερικά από τα εργαλεία του ξυλογλύπτη.....σελ.100

Κατασκευή κρεβατιού.....σελ.129

Κατασκευή ενός μπουφέ με εργαλεία χειρός.....σελ.135

Κατασκευή τραπεζιού.....σελ.147

Κατασκευή μιας καρέκλας.....σελ.154

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Συντήρηση εργαλείων.....σελ.163
Συλλογή εργαλείων χειρός.....σελ.172
Δείγματα καπλαμάδων.....σελ.193
Καλλιτεχνικά μαρκετερί από καπλαμά.....σελ.203

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πολλά πράγματα μπορεί να θυμάσαι απ' τα περασμένα χρόνια, πράγματα που μένουν στη μνήμη ανεξίτηλα, από συμβάντα σοβαρά μέχρι και τα πιο ασήμαντα της καθημερινότητας. Πολλά απ' αυτά όμως σβήνουν απ' το «μαλακό δίσκο» του εγκεφάλου μας με το πέρασμα του χρόνου, ορισμένα επανέρχονται κάποια στιγμή ενώ άλλα ποτέ. Σα να είναι μια ιστορία, ένα παραμύθι που χάνεται από τη μια γενιά ως την άλλη ή που μεταβάλλεται και αλλάζει συνεχώς. Τι κρίμα να μη θυμάται ο άνθρωπος όλα όσα πέρασε στη ζωή, τι κρίμα που δεν μπορεί να κληρονομήσει τις θύμησες των παππούδων του, τι κρίμα που χάνονται όλα μέσα στο χρόνο! Αν μπορούσαν και μεταβιβάζονταν όλα αυτά, πώς θα ήταν άραγε η ζωή μας; Είναι τόσα λίγα αυτά που μαθαίνουμε απ' τους παλαιότερους, ειδικά από τα χρόνια της αρχαιότητας, που κι αυτά αλλοιώνονται κι αλλάζουν. Πριν από μισή χιλιετία περίπου, που ανακαλύφθηκε η τυπογραφία και διαδόθηκαν ιστορικά γεγονότα, τέχνες και ιδέες που ζύμωσαν τους λαούς, επήλθε τέτοια γνώση, που δε θα μπορούσε να το φανταστεί κάποιος που έζησε πριν από την αναγέννηση.

Όπως θα διαπιστώσει ο αναγνώστης, έμαθα μια τέχνη που, πιστεύω πως κάπως έτσι δούλευαν και στην αρχαιότητα. Θεώρησα κρίμα να μη μεταδώσω τη γνώση μου. Βέβαια, πόσα μπορεί να μάθει κανείς μέσα από τις σελίδες ενός βιβλίου για να μπορέσει να τα εφαρμόσει στη πράξη; Ίσως τώρα πια, που

όλα γίνονται πατώντας ένα κουμπί να μη χρειάζεται αυτή η τέχνη. Σίγουρα όμως κάποιοι θα ήθελαν να ξέρουν πως δούλευαν στα παλιά χρόνια οι άνθρωποι. Το βιβλίο αυτό πιστεύω πως θα βοηθήσει, πως θα δώσει κάποιες γνώσεις σ' αυτόν που ενδιαφέρεται να μάθει πως ήταν κάποτε «τα του επίπλου» και του ξύλου γενικότερα.

Δημήτρης Σταυρόπουλος

Θεσσαλονίκη 2010

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πριν ανακαλύψει εργαλεία ο άνθρωπος, δεν υπήρχαν έπιπλα. Καρέκλες, καναπέδες, ανάκλιτρα, κρεβάτια, σκαμνιά, άρχισαν να κατασκευάζουν οι άνθρωποι όταν ανακάλυψαν και τα πρώτα τους εργαλεία. Πιθανόν στην λίθινη εποχή, τότε δηλαδή που ο άνθρωπος χρησιμοποίησε την πέτρα σαν όπλο αλλά και σαν εργαλείο, άρχισε να λαξεύει και να διαμορφώνει διάφορα αντικείμενα για τις βολές του.

Ένα εργαλείο που χρησιμοποίησε στον ελλαδικό χώρο ήταν ο οψιανός της Νάξου, ηφαιστειογενές, πολύ σκληρό πέτρωμα, χρώματος μαύρου, γυαλιστερό σαν γυαλί. Σπάζοντάς το σε κομμάτια δημιουργούνται αιχμές κοφτερές. Μ' αυτό έγδερναν τα ζώα που σκότωναν, λάξευαν βράχους, πέτρες, κορμούς δένδρων και άλλα.

Στην Αίγυπτο βρέθηκαν έπιπλα καλοδιατηρημένα μέσα σε τάφους βασιλιάδων που χρονολογούνται πριν από 3000-4000 χρόνια. Στον τάφο του Τουταγχαμών, που ήρθε στην επιφάνεια το 1922 και που χρονολογείται πως έζησε περί το 1370 π.Χ., βρέθηκαν έπιπλα μεγάλης κλασικής αξίας, σχεδόν απείραχτα από το χρόνο. Φαίνεται πως οι Αιγύπτιοι στα αρχαία χρόνια είχαν αναπτυγμένη την τέχνη. Πίστευαν πως θάβοντας μαζί τους τα αγαπημένα τους αντικείμενα μπορούσαν να τα χρησιμοποιούν και στη μετά θάνατο ζωή τους. Με τους πολύ καλά σφραγισμένους τάφους και το ξηρό κλίμα της Αιγύπτου βρέθηκαν έπιπλα πολύ καλά διατηρημένα.

Λεπίδα από κομμάτι οψιανού

Μετά το 1600 π.Χ., με την δημιουργία πόλεων, φτιάχτηκαν έπιπλα πολυτελείας με αξιόλογο σχεδιασμό και άριστη κατασκευή. Οι Αιγύπτιοι βασιλιάδες δαπανούσαν μεγάλες περιουσίες στη διακόσμηση των παλατιών τους. Εκτός από τα τοπικά τους ξύλα, τα οποία στερούνταν ποιότητας, επένδυναν τα έπιπλά τους με ευγενή φύλλα ξύλου από έβενο και πεύκο που έκαναν εισαγωγή από διπλανές χώρες, στολίζοντάς τα με διάφορα χρυσά, ασημένια, και χάλκινα σκαλίσματα γεμάτα πλούτο και γλιδή. Τα πόδια απ' τις καρέκλες σκαλίζονταν έτσι, ώστε ήταν σαν πόδια λιονταριών, βοδιών ή και κροκοδείλων. Στα μπαούλα, που τα χρησιμοποιούσαν ως αποθηκευτικούς χώρους, είχαν παραστάσεις λουλουδιών, διαφόρων ζώων και πουλιών. Οι Αιγύπτιοι κάθονταν σε σκαμνιά και είχαν τραπέζια χαμηλά.

Ένα άλλο ενδιαφέρον σημείο σχετικά με τους Αιγύπτιους είναι ότι χρησιμοποίησαν το πτυσσόμενο σκαμνί. Σύμφωνα με τα ευρήματα, τα κρεβάτια τους ήταν κοντά, μεταξύ 175-185 εκατοστών. Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι ήταν κοντότεροι από τους Ευρωπαίους κατά μέσο όρο 3-4 εκατοστά. Τα κρεβάτια τους ήταν ανασηκωμένα από την πλευρά του προσκέφαλου ενώ στη πίσω πλευρά των ποδιών τοποθετούσαν μία σανίδα υπερυψωμένη και διακοσμημένη με σκαλίσματα και ζωγραφίες που δεν άφηνε αυτόν που κοιμάται να γλιστρήσει. Το

Αιγυπτιακό κρεβάτι

προσκέφαλό τους ήταν κατασκευασμένο από ξύλο και προφανώς το επένδυναν με κάποιο ύφασμα. Τα κρεβάτια και γενικά τα έπιπλα τους είχαν συνδέσεις με σχοινιά, με διάφορους κρίκους και με λουριά, ώστε να λύνονται για να μπορούν να τα παίρνουν μαζί τους οι Φαραώ, στις μετακινήσεις που έκαναν σε διάφορες πόλεις. Τα έπιπλα τους είχαν μεγάλη αξία, δεν υπήρχαν σε αφθονία και φυσικά τα είχαν μόνο οι βασιλιάδες και οι άρχοντες.

Ο θρόνος του Τουταγχαμών, που βρέθηκε στον τάφο του, έχει επένδυση από φύλλα ξύλου εβένου, είναι δε στολισμένος από χρυσό και ασήμι και έχει στη πλάτη ζωγραφισμένες διάφορες παραστάσεις. Τα μπροστινά του πόδια ξεκινούν από κάτω με τακουνάκι, συνεχίζουν με σκάλισμα σαν να είναι πόδια λιονταριού, λίγο πάρα πάνω έχουν την κλείδωση, το γόνατο, καταλήγοντας στο κεφάλι που στηρίζεται στο παχύ τρίχωμα του λιονταρίσιου λαιμού. Στη συνέχεια, από το πίσω μέρος του κεφαλιού του λιονταριού ξεκινούν να ανεβαίνουν τα μπράτσα και στρίβοντας προς τα πίσω δένονται στη πλάτη. Τα πίσω πόδια ξεκινούν κι αυτά σε σχήμα ποδιών λιονταριού μέχρι το ύψος του καθίσματος και στη συνέχεια έχουν κλίση προς τα πίσω και κουμπώνουν στη διακοσμημένη πλάτη.

Θρόνος του βασιλιά
Τουταγχαμών

Το βασιλικό υποπόδιο, που χρησιμοποιούσαν μπροστά στον θρόνο, πατώντας πάνω για την ξεκούραση των ποδιών, είχε παραστάσεις συνήθως από εχθρούς της Αιγύπτου για να δείχνει πως ο βασιλιάς είναι ανώτερός τους.

Στη Μεσοποταμία και στους πολιτισμούς της Ανατολής τα έπιπλά τους αποτελούνταν από κρεβάτια, θρόνους, καθίσματα, κιβώτια σε απλές, ίσιες γραμμές σε σχέση με αυτές της Αιγύπτου. Χρησιμοποιούσαν τورνευτά πόδια επενδύοντάς τα με χάλκινα δακτυλίδια και χοντρά καρφιά (καμπαράδες), τεχνική που χρησιμοποιήθηκε αργότερα και από άλλους λαούς.

Επίσης χοντρά κρόσσια κρέμονταν από τα καλύμματα και τα μαξιλάρια τους. Αργότερα, σε διάφορες περιόδους τα κρόσσια διαδόθηκαν και σε άλλες χώρες.

Μια σειρά επίπλων της Μεσοποταμίας διατηρήθηκε και κατασκευαζόταν στον ευρωπαϊκό χώρο μέχρι τον μεσαίωνα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν: το ανάκλιτρο, που ξάπλωναν τα υψηλά πρόσωπα για να γευματίσουν ή να συζητήσουν, το μικρό τραπεζάκι που το τοποθετούσαν μπροστά στο ανάκλιτρο για να σερβιριστούν, η καρέκλα που τοποθετούνταν κοντά, δίπλα στο ανάκλιτρο που καθόταν συνήθως η εταίρα, ή κάποιος αιδός. Υπήρχε μια ιεραρχία που θεσμοθετήθηκε, σχετικά με το που πρέπει να καθίσει κάποιος κι έμεινε να ισχύει μέχρι τις μέρες μας, ιδίως σε διάφορα μοναρχικά συστήματα.

Στον Ελλαδικό χώρο πληροφορούμαστε από παραστάσεις που βρέθηκαν πάνω σε αγγεία, πως υπήρχε μεγαλύτερη

ποικιλία επίπλων από αυτά της Αιγύπτου (καρέκλες, скаμινιά, καναπέδες, ανάκλιτρα).

Το παρακάτω μαρμάρινο ειδώλιο (ο αρπιστής της Κέρου), που αναπαριστά έναν αρπιστή σε κάθισμα, μας αποδεικνύει πως στο κυκλαδίτικο πολιτισμό υπήρχαν έπιπλα (περίοδος 2800-2200 π.Χ.).

Αρπιστής της Κέρου (Εθνικό αρχαιολογικό μουσείο Αθήνα).

Με την έκρηξη του ηφαιστείου της Θήρας που έγινε περί το 1500 π.Χ., προκαλώντας την καταστροφή των Μινωικών ανακτόρων, καθώς και με το σεισμό του 1450 π.Χ. που κατάστρεψε διάφορες πόλεις της περιοχής, δεν βρέθηκαν έπιπλα από την προ ελληνική εποχή. Είναι γνωστό πως το ξύλο δεν αντέχει στο χρόνο.

Ο θρόνος της Κνωσού

Στην αίθουσα του θρόνου της Κνωσού, παρατηρούμε τον ανακατασκευασμένο θρόνο από αδρανή υλικά, που μας δείχνει καθαρά την ύπαρξη επίπλων την εποχή εκείνη.

Κατά την άνοδο του Μυκηναϊκού πολιτισμού 1900-1100 π.Χ., που προφανώς συνδέεται με την καταστροφή του Μινωικού, βρέθηκαν σε παραστάσεις έπιπλα, τα οποία αν και οι τεχνίτες εκείνης της εποχής γνώριζαν να χαράζουν και να σκαλίζουν, ήταν σε απλές γραμμές (απλές κατασκευές). Τα σπίτια εσωτερικά ήταν σχεδόν άδεια, δεν είχαν πολλά πράγματα, παρά μόνον τα απαραίτητα. Συνήθως έτρωγαν σχεδόν ξαπλωμένοι στα ανάκλιτρα.

Στην αρχαία Ελλάδα κατασκευάζονταν έπιπλα από ξύλο κέδρου, εβένου, ελιάς, ιτιάς, σφενδάμου, οξιάς, λεύκας και άλλων, με ένθετες διακοσμήσεις από ελεφαντόδοντο και πολύτιμες πέτρες.

Ο Όμηρος στην Οδύσσεια (ψ 195) αναφέρει ότι ο Οδυσσέας πελέκισε με σκεπάρνι κορμούς ελιάς για να κάνει κλινόποδα, τα τρύπησε με τρυπάνι και στήριξε πάνω το κλινάρι πλανίζοντάς το. Επίσης γίνεται αναφορά στη συνδεσμολογία (ε 244-248), ότι δηλαδή ο Οδυσσέας άνοιξε τρύπες πάνω σε ξύλα, με τρυπάνια που του έδωσε η Καλυψώ και συνδεσμολόγησε μέρη του караβιού με ξυλόκαρφα (καβύλιες).

Το σημαντικότερο έπιπλο στην αρχαία Ελλάδα ήταν το ανάκλιτρο, που χρησίμευε για ύπνο και να ξαπλώνουν κατά την διάρκεια του συμποσίου.

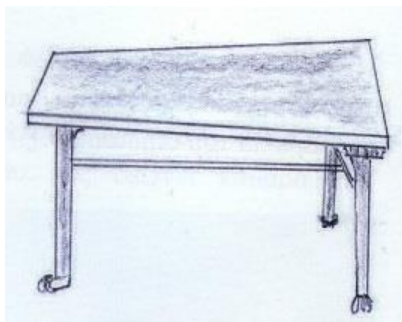

Ο Ηρακλής γευματίζει ξαπλωμένος σε ανάκλιτρο. Από αμφορέα περίπου 510 π.Χ. σε μουσείο του Μονάχου.

Το ανάκλιτρο ήταν καναπές, συνήθως με ένα μπράτσο. Αποτελούνταν από τέσσερα πόδια, торνευτά με χάλκινα δακτυλίδια ή διακοσμημένα πολλές φορές με διάφορα σκαλίσματα, αναπαριστώντας πόδια ζώων ή πουλιών. Ακριβώς από πάνω υπήρχε μία τάβλα που στήριζαν πάνω το στρώμα κι ένα μαξιλάρι ακουμπισμένο στο μπράτσο για να βοηθάει στο ξάπλωμα και να ξεκουράζει το χέρι κατά την διάρκεια του συμποσίου. Το ανάκλιτρο το χρησιμοποιούσαν την ημέρα για να ξαπλώνουν και να γευματίζουν και το βράδυ για να κοιμούνται. Αργότερα πρόσθεσαν και δεύτερο, χαμηλότερο μπράτσο, το ποδαρικό (αντικέφαλο), διακοσμημένο επίσης με διάφορα σκαλίσματα και παραστάσεις από μυθικά πουλιά και δράκους.

Ακόμη, οι αρχαίοι Έλληνες είχαν τραπεζάκια χαμηλά που έμπαιναν κάτω από τα ανάκλιτρα. Αυτά τα τραπεζάκια ήταν από τη μία πλευρά στενότερα και στηρίζονταν συνήθως σε τρία

πόδια για να μη κουτσαίνουν στο ανώμαλο έδαφος. Αναφορές βέβαια γίνονται και σε στρογγυλά και τετράγωνα τραπέζια με τέσσερα πόδια.

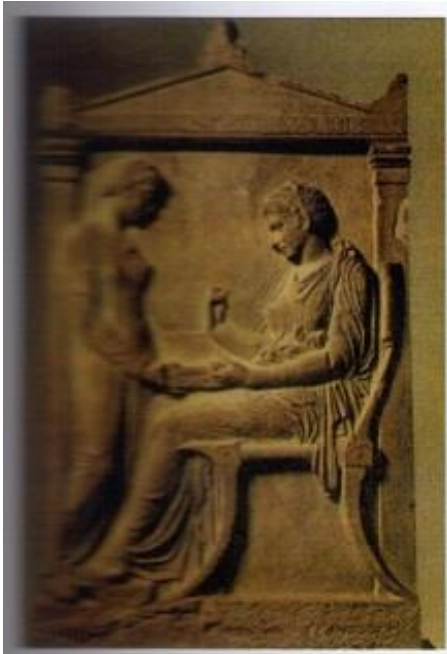
Τραπεζάκι σε αναπαράσταση

Θρόνος που βρέθηκε στη Κύπρο (νεκρόπολη Σαλαμίνας). Ξύλινος, επενδυμένος με πλάκες ελεφαντόδοντου και φύλλο χρυσού. 8ος αιώνας π.Χ. (Κυπριακό μουσείο).

Από καθίσματα είχαν αρκετή ποικιλία. Ο θρόνος, που ήταν κάθισμα για τα επίσημα πρόσωπα, κατασκευαζόταν με ή χωρίς μπράτσα διακοσμημένα με διάφορες παραστάσεις όπως και το ανάκλιτρο. Ήταν τοποθετημένος στην καλύτερη θέση του σπιτιού και προοριζόνταν για τον αφέντη ή για κάποιον επίσημο προσκεκλημένο.

Η καρέκλα κλισμός που απεικονίζεται σε πολλά αρχαία ελληνικά αγγεία, ήταν καρέκλα που κάθονταν συνήθως οι γυναίκες. Είχε πολύ λοξά πόδια και η πλάτη έμοιαζε με τελικό σίγμα, αγκαλιάζοντας έτσι την πλάτη του καθήμενου. Η πολύ

Κάθισμα κλισμός. (Επιτύμβια στήλη της Ηγησώς). 5ος αιώνας π.Χ. Εθν. Αρχαιολογικό μουσείο, Αθήνα.

καλή ανατομική γραμμή που είχε, φαίνεται και από την παρακάτω εικόνα. Το λοξά πόδια βοηθούσαν να εφαρμόζον στο ανώμαλο έδαφος, ενώ άνοιγαν από το βάρος που δέχονταν κάθετα αφού στις συνδέσεις με τις τραβέρσες υπήρχε κάποια ανοχή.

Με βάση αυτό το σχεδιασμό κατασκευάζονται μέχρι και σήμερα καρέκλες σε πολλές χώρες του κόσμου. Με τη μόνη διαφορά τα πόδια γίνονται σταθερά αφού υπάρχουν επίπεδα δάπεδα. Ο ρυθμός της Κερκυραϊκής καρέκλας είναι ένας απόγονος του κλισμού.

Καρέκλα κερκυραϊκού ρυθμού.

Ο δίφρος οκλαδίας ήταν πτυσσόμενο σκαμνί με σκαλισμένα πόδια συνήθως απομίμησης ζώων. Τα γυριστά πόδια πιθανόν διαλέγονταν από κλαδιά δένδρων που κόβονταν στις διακλαδώσεις για να σχηματίσουν την γωνία. Άλλα πάλι τα λύγιζαν δένοντάς τα αφού πρώτα τα μούσκευαν με ζεστό νερό και τ άφηναν να στεγνώσουν για να πάρουν τη μορφή τους. Πολλά εργοστάσια σε όλο τον κόσμο σήμερα, κατασκευάζουν τέτοια σκαμνιά με το ίδιο όνομα, δίφρος οκλαδίας

Αττικός κύλικας με τον Απόλλωνα κιθαρωδό, καθισμένος σε σκαμνί δίφρο οκλαδίας, 480-470 π.Χ. Μουσείο Δελφών.

Το υποπόδιο, που συνόδευε κάθε ανάκλιτρο θρόνο και καρέκλα, το είχαν να πατούν πάνω για να ξεκουράζουν τα πόδια τους.

Υπήρχε και το απλό σκαμνί δίφρος. Ήταν ένα ελαφρύ και εύκολα μεταφερόμενο κάθισμα που αποτελούνταν από τέσσερα τورνευτά πόδια, δένονταν με τραβέρσες και επάνω είχε λωρίδες από δέρμα ή ολόκληρη προβιά.

Αναφέρεται από τον Ιπποκράτη πως πριν από την εποχή του υπήρχαν μαιευτικές καρέκλες που τις χρησιμοποίησε κι ο ίδιος σε τοκετούς. Τέτοιες μαιευτικές καρέκλες χρησιμοποίησαν μαίες για τοκετούς γυναικών μέχρι και τον περασμένο αιώνα.

Σε μαιευτική καρέκλα η Λητώ γεννά τον Απόλλωνα. Παράσταση από αγγείο, 370 π.Χ.

Οι κασέλες (μπαούλα) ήταν τα αγαπημένα έπιπλα των αρχαίων Ελλήνων, που τα χρησιμοποιούσαν ως αποθηκευτικούς χώρους και ήταν διακοσμημένα με ζωγραφίες λουλουδιών και ζώων. Μέσα σ' αυτές έβαζαν διάφορα είδη αξίας. Μάλιστα, τις μεταβίβαζαν σαν κληρονομιά από γενιά σε γενιά.

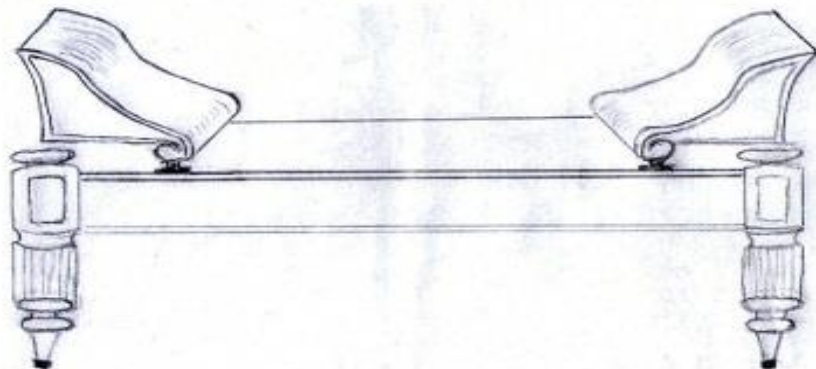
Πολλά από τα έπιπλα επενδύονταν στις γωνίες με χαλκό. Με μέταλλα επίσης κατέληγαν ορισμένα άκρα από καρέκλες, σκαμνιά και ανάκλιτρα.

Οι Ρωμαίοι διατήρησαν την Ελληνική τέχνη βελτιώνοντάς την. Προτιμούσαν διάφορα ξύλα, μάρμαρο, μέταλλα, πολύτιμους λίθους, γυαλί, μαρκετερί και χρησιμοποιούσαν

λούστρο. Ενδιαφέρονταν περισσότερο για πολυτελείς και χλιδάτες κατασκευές απ' ό τι οι αρχαίοι Έλληνες. Χρησιμοποίησαν φύλλα πολύτιμων ξύλων.

Βρέθηκαν από αρχαιολόγους εργαλεία μεταλλικά, λάμες (πριόνια) που είχαν δόντια γυρισμένα εκατέρωθεν (τσαπράζι) για το εύκολο κόψιμο των υλικών. Επινόηθηκε και διαδόθηκε το ροκάνι (πλάνη).

Το ρωμαϊκό ανάκλιτρο-κρεβάτι είχε τα πλαϊνά του υπερυψωμένα καθώς και πλάτη στο ίδιο ύψος. Ήταν καναπές που τον χρησιμοποιούσαν ως ανάκλιτρο για να ξαπλώνουν, να γευματίζουν και να συζητούν, αλλά και για ύπνο. Υπήρχε και το διπλό συζυγικό ανάκλιτρο. Τα μπράτσα ήταν στολισμένα με σκαλίσματα, χρυσό, ασήμι, ελεφαντόδοντο και μαρκετερί. Το στρώμα του ήταν αρκετά παχύ, γεμισμένο με χόρτα και αργότερα με μαλλί. Πολλές μαξιλάρες με ζωηρά χρώματα ήταν τοποθετημένες στα μπράτσα αφήνοντα αυτούς που ακουμπούσαν ή ξάπλωναν να ξεκουράζονται.

Ρωμαϊκό ανάκλιτρο σε αναπαράσταση. Βρέθηκε σε τοιχογραφία στα αποκαΐδια του Βεζούβιου στο Μποσκορέαλε της Ιταλίας. 40- 30 π.Χ.

Εμφανίζονται τραπέζια με καπάκι μάρμαρο ή ξύλο τετράγωνα και στρογγυλά. Συναντάμε επίσης τραπέζια παραλληλόγραμμα με καπάκι μάρμαρο στηριζόμενο σε δύο μονοκόμματα πλαϊνά, διακοσμημένα με σκαλιστούς δράκους πουλιά και ζώα. Μία κονσόλα ακουμπισμένη στον τοίχο έμοιαζε με μισό τραπέζι. Είχε στενό καπάκι και δύο πλαϊνά διακοσμημένα με σκαλίσματα, μαρκετερί, φίλντισι, χρυσό και ασήμι. Τραπέζια επίσης παραλληλόγραμμα ήταν συνηθισμένα με τρία ή τέσσερα πόδια σκαλισμένα με παραστάσεις ζώων και πουλιών, διακοσμημένα με χρυσό και ελεφαντόδοντο.

Σ' ένα ελληνικό, χαμηλό, στρόγγυλο τραπέζι με τρία πόδια πρόσθεσαν μαρκετερί και ζωόμορφα πόδια. Επίσης ένα τραπέζι μικρότερο με καπάκι τετράγωνο ή στρογγυλό στηριζόμενο σε ένα κεντρικό πόδι. Τραπεζάκια τρίποδα ή τετράποδα ξύλινα ή μεταλλικά, που τοποθετούσαν πάνω τους κύπελλα ή δίσκους.

Μαρμάρινες βάσεις από τραπέζια ρωμαϊκά. Εκτίθενται στο μουσείο της Κισσάμου Κρήτης.

Τα ρωμαϊκά έπιπλα είχαν ως πρότυπα τα ελληνικά. Η καθέδρα αντικατέστησε το θρόνο και στολίστηκε με διάφορα διακοσμητικά. Είχε ψηλότερη στρογγυλεμένη συμπαγή πλάτη, πλαισιωμένη με τα πλαϊνά. Προοριζόταν δε για τον αρχηγό της οικογένειας και ήταν τοποθετημένη στο χώρο υποδοχής του σπιτιού. Η ελληνική καρέκλα, κλισμός, μεταμορφώθηκε σε καθέδρα που τη χρησιμοποιούσαν σεβάσματα πρόσωπα. Χρησιμοποιούσαν ξύλινα σκαμνιά, πτυσσόμενα αλλά και σκαμνιά με τέσσερα πόδια τορναρισμένα και δεμένα με χάλκινους κρίκους. Δείγματα μεταλλικών σκαμνιών βρέθηκαν στη Πομπηία και στις κάτω χώρες.

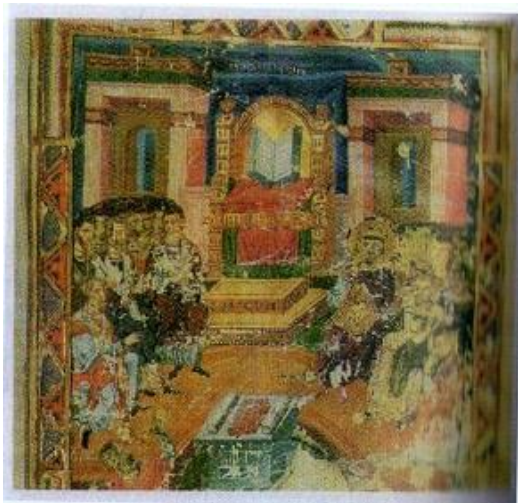
Υφάσματα και χρήματα τοποθετούσαν μέσα σε κασέλες (μπαούλα), διακοσμημένες με παραστάσεις και με πλαϊνά ταμπλαδοτά. Τα πόδια κατέληγαν σε ζωόμορφα σκαλίσματα. Κατασκεύαζαν χρηματοκιβώτια από βαριά, χοντρά ξύλα, δεμένα με μεταλλικές λάμες και γερές κλειδαριές. Εκτός από τα κουτιά, έφτιαχναν και ντουλάπια (ερμάρια) όπου μέσα τοποθετούσαν διάφορα αγαπημένα τους αντικείμενα.

Στο Βυζάντιο θα βρούμε έπιπλα με πολυτέλεια, από καλούς τεχνίτες, με πολλά σκαλίσματα επενδυμένα με φύλλο χρυσού. Οι καλύτεροι μάστορες προέρχονταν από τις περιοχές της Ηπείρου. Οι Βυζαντινοί Αυτοκράτορες αγαπούσαν τις τέχνες και έδειχναν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την επίπλωση των ανακτόρων. Ορισμένα από τα καλά εργαστήρια ήταν μέσα στα ανάκτορα, παράδοση που έμεινε μέχρι σήμερα στα μοναστήρια του Αγίου Όρους.

Στη γκάμα των πολυτελών επίπλων συγκαταλέγονται και

τα εκκλησιαστικά, με θαυμάσια σκαλίσματα φύλλων, πουλιών (δικέφαλος αετός), δράκων κ.α.

Πολλούς θρόνους συναντάμε στις εκκλησιές, με μπράτσα και σκέπαστρο (ουρανό). Οι θρόνοι και τα καθίσματα καλύπτονταν με φανταχτερά πολύχρωμα, μεταξωτά υφάσματα. Τα μεταξωτά υφάσματα στο Βυζάντιο τα διαχειριζόταν το κράτος. Είχαν κλέψει τη τέχνη από τους Κινέζους και την κράτησαν μυστική από τους Ευρωπαίους. Οι εξαγωγές ελέγχονταν, οι δε παραβάτες λαθρέμποροι τιμωρούνταν με θάνατο. Εμφανίστηκαν γραφεία αποτελούμενα από μία τάβλα (καπάκι), τέσσερα πόδια σκαλιστά και στη μία πλευρά να ανεβαίνει ένα αναλόγιο ρυθμιζόμενο καθ' ύψος. Επίσης φτιάχτηκαν αποθηκευτικά κιβώτια, μπαούλα-βιβλιοθήκες με σκαλίσματα επενδυμένα με ελεφαντόδοντο, φίλντισι και φύλου χρυσού.

Βυζαντινός θρόνος. Ζωγραφική του 9^{ου} αιώνα. Απεικονίζει την 2^η σύνοδο της Κων/πολης το 381

Στο μεσαίωνα, στη σκοτεινή αυτή περίοδο δεν βρίσκουμε θεαματικές εξελίξεις. Από το 12ο όμως αιώνα και μετά υπάρχουν μαρτυρίες για έπιπλα απλά, ελαφρά και λυόμενα για την εύκολη μεταφορά τους, που λόγω των συχνών πολέμων, μετακινούνταν συχνά από φέουδο σε φέουδο. Οι άρχοντες που διέθεταν δεύτερη κατοικία μπορούσαν να τα μεταφέρουν εύκολα, ιδίως τα σεντούκια που τα χρησιμοποιούσαν ως ερμάρια. Σε ασφαλή όμως εγκαταστάσεις, όπως είναι οι εκκλησιές και τα μοναστήρια, τα έπιπλα ήταν βαριά στη κατασκευή τους, με αξιοσημείωτη τεχνική, που μεταδόθηκε αργότερα και σε αρχοντικές κατοικίες.

Βέβαια, ο κανόνας της κοινωνικής θέσης των ανθρώπων, όπως ίσχυε σε ενδυμασία, καπέλα κ.λπ., έτσι ίσχυε και στα έπιπλα. Άλλωστε, τα καλά έπιπλα ήταν πάντα πολύ ακριβά και τα πλήρωνε όποιος είχε οικονομική επιφάνεια, συνήθως δηλαδή βασιλιάδες και άρχοντες.

Στην αναγέννηση, μετά τα σκοτεινά χρόνια του μεσαίωνα, οι άνθρωποι «θυμήθηκαν» την αρχαϊκή και την κλασική τέχνη. Πήραν σαν πρότυπα τα κλασικά αριστουργήματα Ελλήνων και Ρωμαίων, άρχισαν να ζωγραφίζουν, να σχεδιάζουν, να σκαλίζουν και να διακοσμούν παλάτια και σπίτια αρχόντων.

Με την ανακάλυψη και εξάπλωση της τυπογραφίας, μεταδόθηκαν γρήγορα οι ιδέες από τη μια χώρα στην άλλη. Άρχισαν στην Ιταλία να κατασκευάζουν έπιπλα κλασικά, από ξύλο βελανιδιάς και καρυδιάς, επενδύοντας καθίσματα και πολυθρόνες με υφάσματα πολύχρωμα και μεταξωτά. Με την ιταλική αναγέννηση που ξεκίνησε τον 15^ο αιώνα και την αστικοποίηση, γίνονταν μεγάλα σπίτια με ωραία αρχιτεκτονική που όλο και ζητούσαν να τα στολίσουν με καλά έπιπλα. Στη μόδα κυριαρχούσε η κασέλα, που έβαζαν μέσα τις προίκες,

έχοντας πάνω ζωγραφίες και σκαλίσματα. Χαρακτηριστικά επίσης είναι τα μακρόστενα τραπέζια που στηρίζονταν σε κίονες και καρέκλες με περίτεχνα σκαλίσματα, ντυμένες με χρωματιστά υφάσματα. Τα έπιπλα της Ιταλικής αναγέννησης επηρέασαν και άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Η Γαλλία ακολούθησε τον αναγεννησιακό ρυθμό της Ιταλίας, εγκαταλείποντας σιγά – σιγά τον γοτθικό ρυθμό. Το 16^ο αιώνα τα έπιπλα στη Γαλλία έφτασαν σε υψηλή ποιότητα. Χρησιμοποίησαν σκαλιστά πλακίδια μαρμάρου, ημιπολύτιμες πέτρες, φίλντισι, μαρκετερί και ακριβά ξύλα με έντονα χρώματα.

Ακολούθησε η Ισπανία, αφήνοντας το στιλ που είχε αποκτήσει από τη μακρόχρονη κυριαρχία των Μαυριτανών, βαδίζοντας στα χνάρια της Ιταλίας. Ακολουθούν οι χώρες της βόρειας Ευρώπης με έπιπλα δρύινα, βαριάς κατασκευής, τραπέζια με χοντρά πόδια, κρεβάτια με ψηλές κολώνες και ουρανό που κρέμονταν γύρωθε κουρτίνες. Τα τοποθετούσαν σε κάποιο δωμάτιο, πολλές φορές και στο χώρο υποδοχής που δέχονταν τους καλεσμένους.

Η Αγγλία επηρεάστηκε από τη βόρεια Ευρώπη κι αρχίζει να εγκαταλείπει τα βαριά σε γοτθικό ρυθμό έπιπλα, προσεγγίζοντας τα αναγεννησιακά της Ιταλίας. Καλλιτεχνικά ένθετα σκαλίσματα από ευγενή υλικά τοποθετούνται στα κρεβάτια, στις καρέκλες και, εμφανίζεται ένα είδος τραπεζιού που μεγαλώνει προσθέτοντας τάβλες που χωνεύονταν κάτω από το καπάκι.

Τον 17^ο αιώνα έρχεται η εποχή του μπαρόκ με πολύ βαριά έπιπλα (πολλές καμπύλες) και γενικά πολύ χοντροκομμένα και φορτωμένα σε σκάλισμα και χρωματισμούς.

Ακολουθεί η μόδα του ροκοκό που ελαφραίνει κάπως τις γραμμές και αρχίζει να μπαίνει από το 18^ο αιώνα ο κλασικισμός που άφησε μοντέλα διαχρονικά που φθάνουν μέχρι τις μέρες μας.

Κουκλόσπιτο: κατασκευής στο τέλος του 17^{ου} αιώνα από διάφορα είδη ξύλου γυαλί φίλντισι χαλκό. Μουσείο Άμστερνταμ.

Στη Γαλλία επιπλώθηκαν παλάτια των Λουδοβίκων με έπιπλα που έχουν πάρει το όνομά τους. Έπιπλα Λουί Κενς, Λουί Φιλίπ, είναι γνωστά και κατασκευάζονται σήμερα σε πολλές χώρες του κόσμου. Μέχρι το τέλος του 18ου αιώνα είχε ανέβει τόσο η

ποιότητα, που αρκετά μοντέλα συνεχίζουν να υπάρχουν ακόμα και σήμερα.

Αξίζει να σημειωθεί ένα μεγάλο επίτευγμα στα μέσα του 19ου αιώνα. Ο Τόνετ ένας γερμανό-αυστριακός, κατάφερε να καμπυλώσει με ατμό λεπτά ξύλα οξιάς και να κατασκευάσει καρέκλες, που ονομάστηκαν τύπου Βιέννης.

καρέκλα τύπου Βιέννης

Άρχισε η παραγωγή και σε λίγο χρονικό διάστημα γέμισαν τα καφενεία και ζαχαροπλαστεία καρέκλες τύπου Βιέννης.

Καρέκλα που εκτέθηκε στην έκθεση της Βαρκελώνης το 1929 από τον

Μις Φαν Ντε Ροε.

Πολυθρόνα σχεδιασμένη από τον Φιλανδό Άαλτο Αλβάρ το 1932.
Από κόντρα πλακέ και φέτες οξιάς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Ένα παιδί 12 χρονών αρχίζει να μαθαίνει την τέχνη

Αύγουστος 1956. Είχα τελειώσει το δημοτικό σχολείο στα δώδεκά μου χρόνια και τώρα έπρεπε να μάθω μια τέχνη. Έτσι έλεγε ο πατέρας μου, «να φύγεις από τη μιζέρια του χωριού, μια τέχνη να βγάζεις ένα μεροκάματο». Με παρατηρούσε που τα παιγνίδια μου είχαν να κάνουν όλο με μαστορέματα, κι όλο έλεγε: «αυτό το παιδί γιακιστάει (πιάνουν τα χέρια του) στις τέχνες».

Ίσως το ερέθισμα αυτό για τη τέχνη του ξύλου να προέκυψε από κάποιο μαραγκό που ήρθε πριν λίγα χρόνια, στήνοντας ένα πάγκο με τα εργαλεία του στην αυλή του σπιτιού μας. Εκεί, κατασκεύασε δύο παράθυρα για ένα καινούργιο δωμάτιο που είχαμε προσθέσει στο σπίτι. Κοιτάζοντάς τον πως έκοβε τα καδρόνια με τις μεγάλες πριόνες (κουραστάρια), πως ροκάνιζε τα ξύλα, πως τρυπούσε και στο τέλος πως μοντάριζε τα κανάτια του παραθύρου, τον θαύμαζα.

Στο χωριό δεν είχε πολλούς επαγγελματίες. Θυμάμαι μόνο ένα σιδεράδικο που το δούλευαν δυο μαστόροι, που, εκτός από τα γυνιά, σβάρνες και διάφορα μεταλλικά γεωργικά εργαλεία, έφτιαχναν και ρόδες για τα κάρα. Στεκόμουν απ' έξω κι έβλεπα πως πελεκούσαν τα στεφάνια για να συμπληρωθεί ο κύκλος μιας ρόδας, πως τρυπούσαν με τις αρίδες τις υποδοχές στο κεφαλάρι, πως ετοιμάζαν τα παρμάκια (ακτίνες) και πως έφταναν στο τελικό μοντάρισμα. Ετοιμάζαν κι ένα μεταλλικό στεφάνι μικρότερο κατά λίγα χιλιοστά από τη διάμετρο της ξύλινης ρόδας. Κάτω στη γη σχημάτιζαν ένα κύκλο με καυσόξυλα και άναβαν φωτιά, επάνω έβαζαν το μεταλλικό στεφάνι που με τη θέρμανση μεγάλωνε. Όπως ήταν πυρωμένο

σε διαστολή, έβαζαν μέσα τη ξύλινη ρόδα, την έβρεχαν με νερό για να κρύνει και με τη συστολή έσφιγγε. Στο τέλος με μπουλόνια βίδωναν το στεφάνι πάνω στα ξύλα.

Προσπαθούσα να τους μιμηθώ, φτιάχνοντας διάφορα παιγνίδια με ξύλα, πατίνια, караγκιόζηδες, αμαξάκια, κουρδιστά καρούλια που περπατούσαν μόνα τους, σαν κάτι να με τραβούσε πάνω στη τέχνη του ξύλου.

Μια μέρα με πήρε ο πατέρας μου απ' το χέρι και με ποδαρόδρομο δύο ωρών με οδήγησε σε ένα παραδοσιακό ξυλουργικό εργαστήριο στο κεντρικό δρόμο του Κιλκίς. Αυτό λειτουργούσε με ένα αρχαίο τρόπο, όπως και ο μαραγκός που μας έφτιαξε τα παράθυρα. Το εργαστήριο ήταν χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα, χωρίς μηχανήματα. Όλες οι κατασκευές γίνονταν με εργαλεία του χεριού, που και αυτά ήταν ιδιοκατασκευές. Αφεντικό ήταν ένας ηλικιωμένος κύριος γύρω στα πενήντα πέντε. «Δεν αγοράζω μηχανήματα» έλεγε: «τα χέρια μου τα χρειάζομαι, φοβάμαι τις μηχανές, κόβουν χέρια».

Εκείνη την εποχή άρχισαν μερικοί μαραγκοί δειλά-δειλά να αγοράζουν μηχανήματα. Πράγματι εκείνες τις δεκαετίες στα μέσα του εικοστού αιώνα δεν υπήρχε μαραγκός που να μην είχε κομμένα δάχτυλα. Θυμάμαι, ένα αφεντικό μου στη Θεσσαλονίκη, όπου είχα εγκατασταθεί αργότερα, όπως πήγε να βάλει το χέρι του στο διακόπτη για να σταματήσει τη πριονοκορδέλα, από την πολύ βιασύνη του, αντί να βάλει το χέρι του στο διακόπτη -χωρίς να τον κοιτάζει- μπήκε ο αντίχειράς του στο κανάλι από όπου περνούσε η ταινία της πριονοκορδέλας, που από αμέλεια δεν είχε βάλει το καπάκι-προφυλακτήρα. Ποιος ξέρει σε ποιους προμηθευτές, σε ποια γραμμάτια, σε ποιο ΙΚΑ & ΤΕΒΕ ήταν το μυαλό του. Σκίστηκε το δάκτυλό του πάνω στο νύχι αρκετά, αλλά εκείνος ρούφηξε

το αίμα κάνα δυο φορές, το έφτυσε και συνέχισε τη δουλειά του.

Στο εργαστήριο που με πήγαν ήταν μικρό, περίπου 10Χ6 μέτρα. Είχε δύο πάγκους, ο ένας κολλητός στον τοίχο, όπως μπαίνουμε αριστερά, ο άλλος, που ήταν διπλός, στη μέση του μαγαζιού. Υπήρχε η δυνατότητα να δουλεύουν δύο τεχνίτες, ένας από τη μία και ο άλλος από την άλλη πλευρά. Παράλληλα όμως όταν υπήρχαν μεγάλα τεμάχια από τις κατασκευές που έφτιαχναν - συνήθως πόρτες και παράθυρα - τα ξάπλωναν πάνω στον πάγκο και τον κάλυπταν ολόκληρο.

Στον αριστερό τοίχο πάνω απ' τον πάγκο, είχε δύο ράφια που ήταν φορτωμένα με διάφορα εργαλεία χειρός. Ροκάνια μονά και διπλά, γκινόσα, γκινίσια, πατούρες μονές και διπλές, διάφορα κορδόνια, ταμπλαρόκανα, πλάνες, σημαδούρες, φαλτσογωνιές, ματσόλες, σμίλες, σκαρπέλα και άλλα. (Βλέπε στη συλλογή εργαλείων). Όλα ήταν φτιαγμένα από ιδιοκατασκευές του ίδιου του αφεντικού.

Δεξιότερα απ' τον πάγκο κρέμονταν ένα κουραστάρι, που ήταν για το σχίσιμο των μαδεριών κι ένα άλλο που ήταν ξεγυριστάρι με στενή λάμα περίπου 8 χιλιοστά φάρδος για να μπορεί να ξεγυρίζει καμπύλες.

Στο πάνω ράφι υπήρχε μια γκαζόλαμπα που άναβε μόνο σε περίπτωση εκτάκτου ανάγκης, αν για παράδειγμα είχε κάποια παραγγελία πολύ βιαστική που έπρεπε να τελειώσει άμεσα. Στο βάθος και στα δεξιά είχε ορισμένα μαδέρια όρθια που είχαν αγοραστεί για κάποια παραγγελία. Αριστερά στο βάθος ήταν ο χώρος που έμπαινε μια σόμπα χαμηλή που έκαιγε ροκανίδια για θέρμανση. Το χειμώνα, τα ροκανίδια της ημέρας έμεναν για την σόμπα του μαγαζιού, ενώ τις καλοκαιρινές μέρες έρχονταν και

τα μάζευαν διάφοροι φτωχοί γείτονες που τ' αποθήκευαν μέσα σε τσουβάλια για να ζεσταίνονται τον επερχόμενο χειμώνα.

Σ' ένα ντουλάπι που έβαζε μέσα φιλοεργαλεία, αρίδες, γυαλόχαρτα, ξυλόβιδες καρφιά κλπ, οι πόρτες του ήταν γεμάτες με κολλημένα παλιά λαχεία.

Το αφεντικό, πενηντάρης τότε, αγόραζε πολλά λαϊκά και εθνικά λαχεία. Ίσως έλπιζε μ' αυτό τον τρόπο να «πιάσει την καλή». Κι όλο έλεγε για κάποιον πως αγόραζε μια ζωή λαχεία και ποτέ δεν κέρδιζε, και πως στα γεράματά του, κέρδισε εκατό χιλιάδες δραχμές. Τα πήρε και τα πήγε λέει στη πλατεία της μικρής πόλης που κατοικούσε, τ' άδειασε κάτω, κατέβασε τα βρακιά του και «τόρα να τα χέσω» είπε.

Στα μετέπειτα χρόνια έμαθα πως κέρδισε και το αφεντικό μου στα γεράματά του. Δεν ξέρω όμως αν έκανε κι αυτός το ίδιο.

Από προσωπικό είχε μόνο έναν κάλφα 18 χρονών. Ήταν το μοναδικό αφεντικό που δεν έπαιρνε χρήματα για να μάθει σε κάποιον τέχνη. Οι περισσότεροι μαθητευόμενοι πλήρωναν για να μάθουν τις διάφορες τέχνες. Ίσως τότε, στα χρόνια της φτώχειας του Ελληνικού κράτους, τα εργαστήρια να λειτουργούσαν σαν τεχνικές σχολές. Τον πρώτο καιρό μόνον έβλεπα, προσπαθώντας να ζωγραφίσω με το μυαλό μου τις εικόνες της κατασκευής. Φυσικά δεν πλήρωνα για να μάθω αλλά ούτε και πληρωνόμουν. Αυτό κράτησε δύο χρόνια, μέχρι δηλαδή που έφυγε φαντάρος ο κάλφας. Στο μυαλό μου είχα σχεδιασμένες όλες τις εργασίες που έβλεπα στα δύο χρόνια. Δεν δυσκολεύτηκα να πάρω το ρόλο του κάλφα.

Το κενό αυτό διάστημα εκτός από τη δουλειά άθελά μου

παρατηρούσα και τι γίνονταν έξω από το μαγαζί στη μικρή πόλη του Κιλκίς.

Καθημερινά είχα δρομολόγιο στο μπουφέ του ΚΤΕΛ για να παραγγείλω καφέδες. Το ΚΤΕΛ ήταν απέναντι από τη λέσχη αξιωματικών και το κτήριο που στέγαζε το ειρηνοδικείο. Δεν ήταν πολύ μακριά. «Δυο καφέδες για τον μαραγκό», μ' έλεγε ο καφετζής μόλις μ' έβλεπε, ενώ έτριβε το μπρίκι μέσα στη χόβολη με το ένα χέρι και με το άλλο ανακάτευε τους καφέδες με ένα μακρύ ξυλαράκι. Όταν είχε πολύ δουλειά ο μπουφές και ο καφετζής είχε στη χόβολη τρία-τέσσερα μπρίκια, περίμενα κι έπαιρνα το δίσκο, τις περισσότερες φορές όμως έρχονταν το γκαρσόνι.

Ένας μανάβης με ένα αλογόκαρο περνούσε κάθε μέρα στις έντεκα και διαλαλούσε τηπραμάτεια του. Θυμάμαι ακόμα καθαρά πως φώναζε: «άντε ντομάτες κρεμμύδια σκόρδαααα, σέλινο καρότα μαϊντανόοοο». Ένα γκαγκλί(μικρό κάρο) με δύο ρόδες που το τραβούσε ένας γάιδαρος και το συνόδευε ένας παππούς, περνούσε κάθε πρωί στις 9 και έστριβε δεξιά στο χωματόδρομο(άσφαλτο είχε μόνο ο κεντρικός δρόμος) που πήγαινε για το ζωοπάζαρο. Στις 12:30 γυρνούσε ξανά πίσω με το κάρο άδειο. Κάποιο διάστημα άρχισε να περνάει το γκαγκλί με το γάιδαρο χωρίς τον παππού. Πήγαινε το ζώο μόνο του κι' επέστρεφε με το κάρο άδειο. Ο παππούς τι έγινε ποτέ δεν έμαθα, αν και δεν ήταν δύσκολο να το μαντέψω.

Τα μεσημέρια απ' το διπλανό φούρνο αγόραζα για μία δραχμή ψωμί χάσικο. Ο φούρναρης είχε μια μεγάλη μαχαίρα, έκοβε ένα κομμάτι, το ζύγιζε, συμπλήρωνε ακόμα ένα μικρό κομματάκι και μου το έδινε. Εκείνη τη μυρωδιά ακόμα την αισθάνομαι όταν το θυμάμαι. Από την άλλη πλευρά, ο άλλος γείτονας είχε μπακάλικο, από κει έπαιρνα μια δραχμή σαλάμι ή

κασέρι και γευμάτιζα για μεσημέρι.

Σχολούσαμε μόλις βράδιαζε αφού δεν είχαμε φώτα. Μήπως και στο χωριό μου είχαμε; Τα μαγαζιά όμως στην αγορά φεγγοβολούσαν με τις φθορίου λάμπες που άναβαν βοηθούμενες από το εργοστάσιο του ηλεκτροφωτισμού που ήταν απέναντι από το χώρο που γίνονταν το μεγάλο παζάρι του Σαββάτου. Για πρώτη φορά είχα δει στη μικρή πόλη του Κιλκίς ηλεκτρικά φώτα. Για πρώτη φορά είχα δει και δρόμους να φωτίζονται. Όπως κι οι βυζαντινοί πρωτοείδαν στην Πόλη το έτος 500 φωτισμένους δρόμους με λάμπες που έκαιγαν λάδι, κι ακολούθησαν οι Θεσσαλονικείς μετά από μισό αιώνα.

Φθάνοντας στο σπίτι στη περιοχή των Στενημαχήτικων συναντιόμουν με τα άλλα παιδιά που συγκατοικούσαμε σε ενοικιαζόμενα δωμάτια, που άλλα από αυτά μάθαιναν κάποια τέχνη κι' άλλα πήγαιναν στο γυμνάσιο. Το γυμνάσιο ήταν εκεί κοντά στα Στενημαχήτικα. Λειτουργούσε ως Αρρένων το πρωί και ως Θηλέων το απόγευμα. Πολλές φορές τα βράδια πήγαινα στον εξάδελφό μου με μια ρέγγα στο χέρι. Ήταν γυμνασιόπαιδο, νοίκιαζε κι αυτός μια κάμαρα. Έβαζε πάνω στη σόμπα το γκουγκούμ με το τσάι, έβραζε, πίναμε τσάι, τρώγοντας ρέγγα ψημένη μέσα σε παλιές πολυδιαβασμένες εφημερίδες.

Το Σάββατο συνήθως παραδίναμε πόρτες και παράθυρα σε πελάτες που έρχονταν από τα χωριά τους να παραλάβουν και να ψονίσουν απ' το μεγάλο παζάρι του Κιλκίς. Το απόγευμα, αφού σταματούσαμε, συνήθως επέστρεφα στο χωριό μου με έναμπογαλάκι άπλυτα. Πολλές φορές όμως τις Κυριακές, το Κιλκίς με κρατούσε παραπάνω, κυρίως αν είχε κάποια εκδήλωση στη πόλη ή εμποροπανήγυρη, που γίνονταν κάθε Σεπτέμβρη, ή αγώνες στίβου του γυμνασίου τέλος της σχολικής χρονιάς ή

κάποιος ποδοσφαιρικός αγώνας μεταξύ δύο τοπικών αντίπαλων ομάδων, του Άρη και της ΑΕΚ, που το μαθαίναμε από το κήρυκα της πόλης. Ο κήρυκας έβγαινε στους κεντρικούς δρόμους, χτυπούσε το κουδούνι τρεις φορές «ντιν-νταν ντιν-νταν ντιν-νταν» και έλεγε: «αύριο στις τρεις το απόγευμα θα γίνει μεγάλος ποδοσφαιρικός αγώνας μεταξύ του Άρη και της ΑΕΚ». Συνήθως διαιτητής έπαιζε ένας μεσόκοπος κοντός με τετράγωνο κάπως κεφάλι και φαλάκρα, με πόδια παλιού ποδοσφαιριστή, γυρτά προς τα μέσα. Αν καμιά φορά γινόταν κανένα φάουλ εις βάρος του Άρη έκανε το κοροϊδο. Μόλις όμως φώναζε ο κόσμος έκανε τάχα πως κόλλησε το στραγάλι από τη σφυρίχτρα του, και τότε σφύριζε. Πολλές φορές τις Κυριακές ανεβαίναμε ψηλά στο λόφο του Άη Γιώργη, κάναμε εξερευνήσεις στο κατσάβραχο τοπίο και καταλήγαμε στο μικρό δασάκι από πεύκα για να ξεκουραστούμε και να αγναντέψουμε τη πόλη, που από κει φαίνονταν ολόκληρη.

Ας γυρίσουμε πάλι στο εργαστήρι. Τώρα που έφυγε ο κάλφας ανέλαβα ευθύνες. Άρχισε και το αφεντικό να μ' εμπιστεύεται, να μου δίνει να κάνω δουλειές που πρώτα τις έκανε ο κάλφας. Το κουβάλημα των μαδεριών βέβαια ήταν στα καθήκοντά μου. Όταν το αφεντικό αγόραζε λίγα ξύλα και δεν συνέφερε να ναυλώσει κάρο, τότε τα κουβαλούσα στη πλάτη απ' το ξυλεμπορικό, που ήταν στο κέντρο της πόλης, περίπου 700 μέτρα απόσταση απ' το μαγαζί. Από τότε μου έμεινε ένα κόκαλο στον δεξιό ώμο που εξέχει. Κόβαμε, ετοιμάζαμε διάφορες δουλειές και

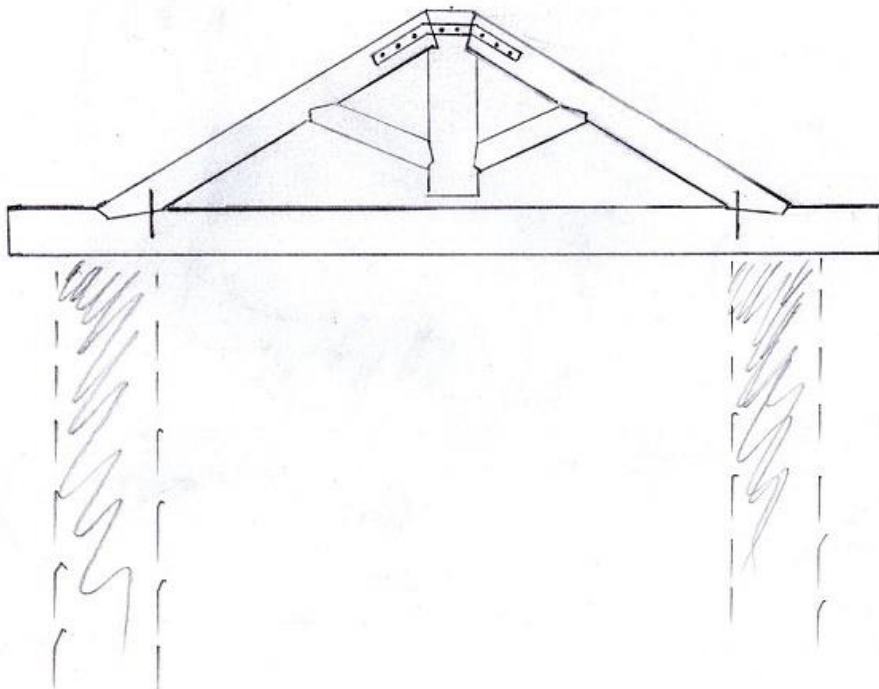

1958. Άρχισα να δουλεύω την πλάνη.

έτσι μάθαινα, ώσπου σε λίγο καιρό έγινα απαραίτητος.

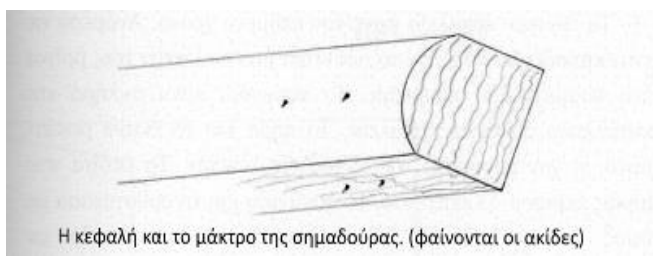
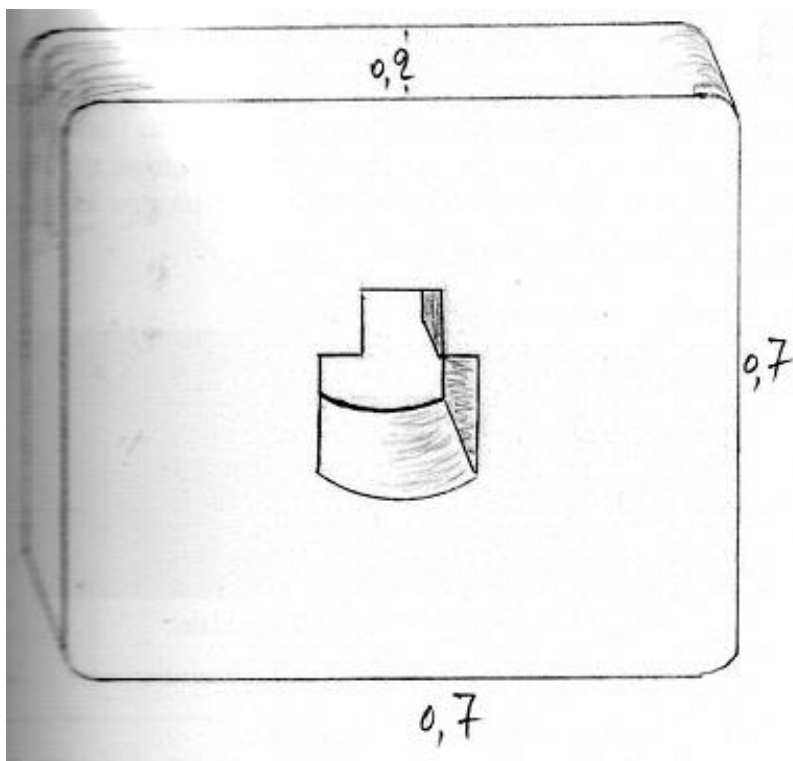
Η απραξία που είχα στα δύο χρόνια τώρα τελείωσε. Όλο και περισσότερες δουλειές έπεφταν στα χέρια μου. Είχε τελειώσει η θεωρία και άρχισε η πρακτική. Με τη λαίμαργία για πράξη που είχα αποκτήσει τα δύο χρόνια, τώρα καταβρόχθιζα ότι δουλειά έπεφτε στα χέρια μου.

Το εργαστήριο δούλευε κατά παραγγελία. Αναλάμβανε κάθε είδους ξυλοκατασκευές, από πατώματα, στέγες, κουφώματα, έπιπλα, σκάφες, πινακωτές κλπ.

Δείγμα από ζευκτό κρεμαστής στέγης

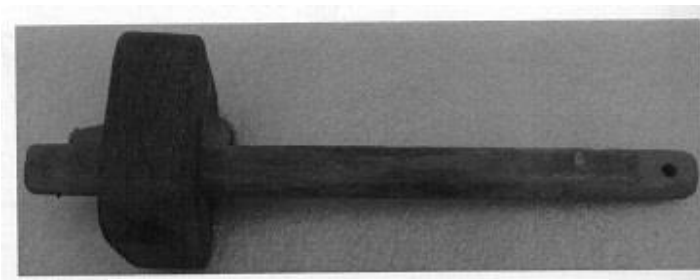
Τόλμησα να φτιάξω το πρώτο μου εργαλείο στα δεκατέσσερά μου χρόνια. Ήταν μια σημαδούρα μονή. Υπήρχε ένα κομμάτι ξύλο παραπεταμένο κάτω από το πάγκο, που το

αφεντικό μου έλεγε ότι ήταν τικ. Αργότερα, στα κατοπινά χρόνια,

διαπίστωσα πως ήταν έβενος. Έφτιαξα την κεφαλή με τετράγωνο κομμάτι 7X7X2 εκατοστά, στη μέση μια τρύπα.

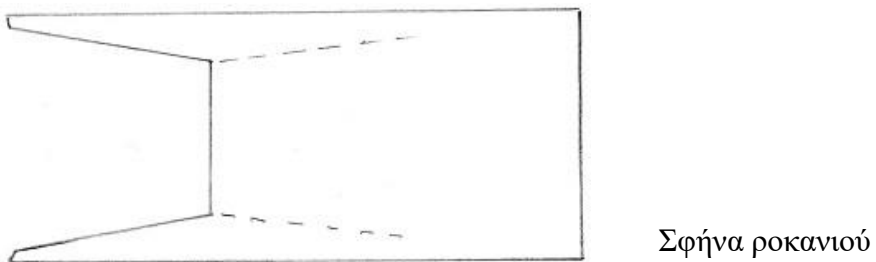
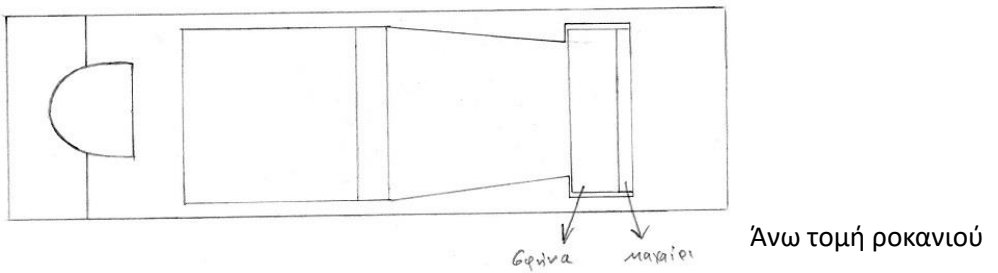
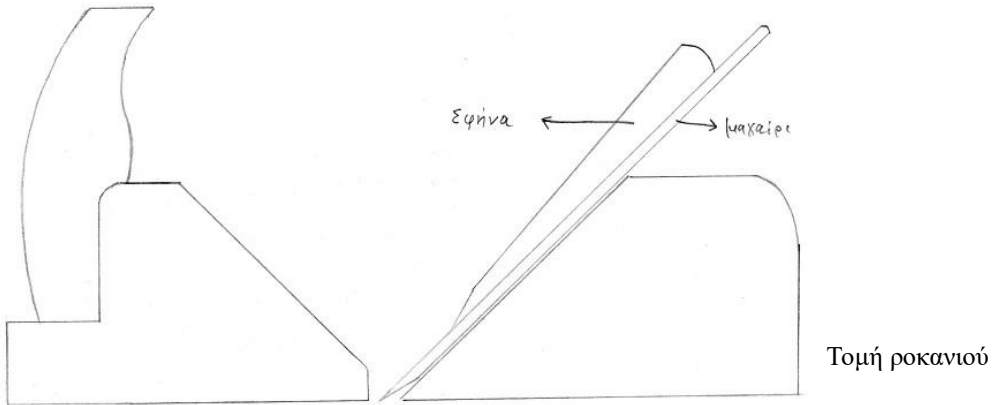
Ένα μάκτρο, μια σφήνα. Από τη μια πλευρά του μάκτρου έβαλα δυο καρφάκια (ακίδες) με απόσταση μεταξύ τους 14 χιλ. που θα χρησίμευε να σημαδεύουμε στα τρυπήματα με δεκατεσσάρα σμίλα. Από την άλλη τοποθέτησα δυο ακίδες με 12 χιλ. απόσταση μεταξύ τους για δωδεκάρα σμίλα και στην τρίτη ένα καρφάκι, ώστε να χρησιμοποιείται για τρία διαφορετικά σημαδέματα. Στη τέταρτη πλευρά μπήκε η σφήνα που στερέωνε το μάκτρο. Παρακάτω θα δούμε που και πως χρησιμοποιείται η σημαδούρα.

Σημαδούρα μονή, το πρώτο μου εργαλείο.

Το δεύτερο εργαλείο έγινε τον επόμενο χρόνο. Ανάμεσα σε κάτι καυσόξυλα που είχε το αφεντικό μου στο σπίτι του, βρήκα ένα κομμάτι από πουρνάρι. Το πουρνάρι είναι σκληρό και κατάλληλο ξύλο για εργαλεία. Το πήρα και το έκανα ροκάνι μονό, ή χοντρορόκανο, όπως αλλιώς λέγεται. Το έκοψα στο μήκος περίπου 23 εκατοστά, το ροκάνισα και το ορθογώνισα με ύψος 6,5 και πλάτος 5,5 εκατοστά, κατόπιν άνοιξα με σκαρπέλο την μπούκα με την ανάλογη κλήση, (45 μοίρες), έφτιαξα μια σφήνα για να συγκρατεί το μαχαίρι, ένα χερούλι

και έβαλα μια λάμα (μαχαίρι) 42 χιλιοστά πλάτος τροχισμένη με αρκετή καμπύλη για να βγάξει χοντρό ροκανίδι. Ήταν ένα ροκάνι για ξεχόντρισμα και αρκετά παραγωγικό εργαλείο.

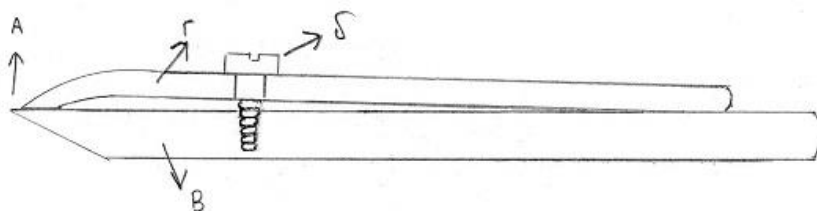

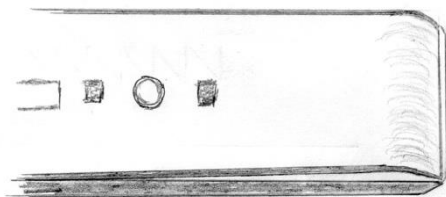
Ροκάνι μονό ή Χοντρορόκανο

Με το επόμενο αγριόξυλο που χρησιμοποίησα έφτιαξα μια πλάνη. Το έκοψα 60 εκατοστά μήκος, το ροκάνισα για να γίνει τετράγωνο 8X8 εκατοστά, άνοιξα τη μπούκα, έκανα την σφήνα, το χερούλι και έβαλα διπλή

λάμα 6,5 εκατοστών. Η διπλή λάμα είναι απαραίτητη για να λειάνει το ξύλο χωρίς ν' αφήνει σκλέντζες. Στο παρακάτω σχέδιο φαίνονται τα εξαρτήματα της διπλής λάμας. Στο σημείο Α διακρίνουμε το χείλος της κοπής. Όσο μικρότερο είναι το χείλος τόσο λεπτότερο ροκανίδι μας βγάζει. Άρα έχουμε καλύτερη λεία επιφάνεια.

Τομή της διπλής λάμας. Α: απόσταση μεταξύ των λαμών. Β: λάμα κοπής. Γ: λάμα οδηγός. Δ: βίδα σύνδεσης.

Διπλή λάμα

Πλάνη

Διάφορα άλλα εργαλεία κατασκεύασα μέχρι τα δεκαοκτώ μου. Όποτε έβρισκα ένα ξύλο κατάλληλο για εργαλείο το εκμεταλλευόμουν. Τέτοια ξύλα είναι ο έβενος, το πουρνάρι, το μέλιο, ο σφένδαμος, η βελανιδιά, η ακακία, ο πλάτανος, το σκλήθρο, η μηλιά και άλλα.

Δυστυχώς χάθηκαν πάρα πολλά εργαλεία στα χρόνια που προσπαθούσαμε να δημιουργήσουμε.

Στις σελίδες που ακολουθούν θα κατασκευάσουμε με σχέδια και με λόγια και πάντα με την παλιά χειροποίητη τέχνη χωρίς μηχανές, με εργαλεία ιδιοκατασκευής μας.

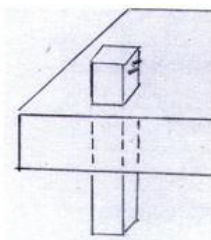
Χειροποίητη κατασκευή μιας καμαρόπορτας.

Εδώ θα περιγράψουμε με λόγια αλλά και με σκίτσα πως γίνονταν μία ταμπλαδοτή πόρτα δωματίου, χωρίς μηχανήματα, παρά μόνο με εργαλεία που κι αυτά ήταν ιδιοκατασκευές.

Για την κατασκευή μιας καμαρόπορτας με δρομικό τοίχο, για την κάσα χρειάζονται: δύο μαδέρια (μπόγια) 220X15X5 εκατοστά και ένα κεφαλάρι (παραστάτης) 95X15X5 εκατοστά. Παίρνουμε το κάθε κομμάτι χωριστά, το ξαπλώνουμε στο πάγκο, σηκώνουμε τον τάκο που είναι στην μπροστινή μεριά του πάγκου που έχει δύο ή ένα καρφί λιμαρισμένα ως ακίδες, για να ακουμπάει το μαδέρι στο σόκορο ώστε να μη γλιστράει κατά τη διάρκεια του ροκανίσματος.

Ταμπλαδωτή καμαρόπορτα

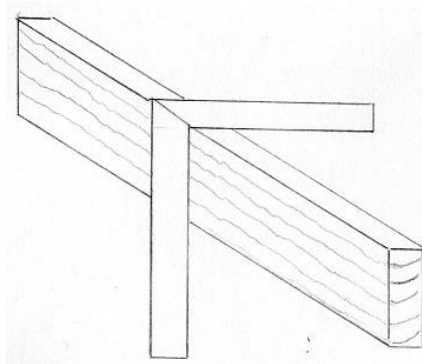

Σχήμα 1.1 Πάγκος επιπλοποιού. Στο ένθετο σχέδιο φαίνεται ο τάκος με τις ακίδες.

Αρχικά το μαδέρι το ροκανίζουμε με ένα ροκάνι μονό ή χοντρορόκανο όπως λέγεται, για να φύγουν τα χοντρά σημεία του μαδεριού. (Για οποιοδήποτε εργαλείο γίνεται αναφορά, δες στη συλλογή εργαλείων).

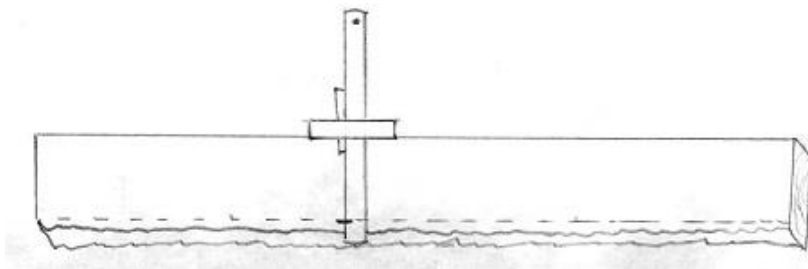
Ακολουθεί το πλάνισμα με την πλάνη. Πρώτα πλανίζουμε την φαρδιά επιφάνεια του μαδεριού, ματιάζοντάς την κάθε τόσο για να δούμε που έχει στραβώματα για να τα σιάξουμε πλανίζοντάς τα. Το δοκιμάζουμε εφάπτοντάς το πάνω σε ένα άλλο μαδέρι, που ήταν ήδη πλανισμένο, για να ελεγχθεί αν είναι ίσιο. Με τον τρόπο αυτό διαπιστώνεται αν είναι πέτσικο (στραβό) ή αν έχει κοιλιά ή καμπούρα.

Μετά πλανίζουμε και την μία στενή πλευρά, δοκιμάζοντας κατά τακτά διαστήματα με το εργαλείο ορθή γωνιά ώστε οι δυο πλευρές να είναι ορθογωνισμένες.

Με το εργαλείο ορθή γωνία δοκιμάζουμε το καδρόνι αν είναι ορθογωνισμένο.

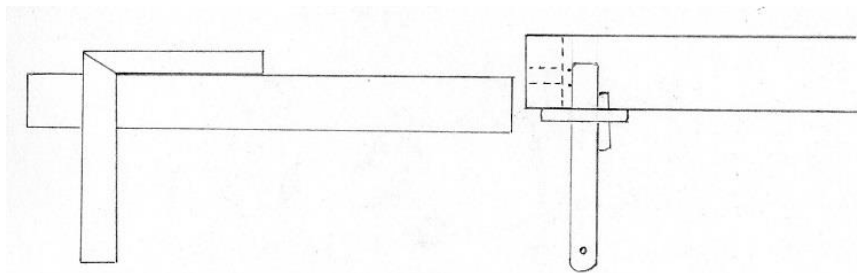
Κατόπιν με μια σημαδούρα σημαδεύουμε το φάρδος και το ξεφαρδίζουμε ροκανίζοντάς το.

Σημάδεμα με την σημαδούρα για το ξεφάρδισμα. (Μέχρι την γραμμή που μας αφήνει η σημαδούρα πρέπει να ροκανιστεί).

Τώρα έχουμε τις τρεις πλευρές έτοιμες (η πίσω πλευρά που πάει στον τοίχο μένει ακατέργαστη. Δεν χρειάζεται ροκάνισμα).

Σημαδεύουμε τα μπόγια με ένα σκληρό μολύβι νούμερο τέσσερα (ποτέ με στυλό για να μη λεκιάσουν τα ξύλα), όσο είναι το χόνδρος του κεφαλαριού (παραστάτης) (στην προκειμένη περίπτωση 5 εκατοστά) χρησιμοποιώντας το εργαλείο ορθή γωνιά για να φτιάξουμε τα μόρσα, και με τη βοήθεια της σημαδούρας σημαδεύουμε το πλάτος που θα έχει

Σημάδεμα με την ορθή γωνιά το μήκος του μόρσου και με την σημαδούρα το πλάτος του μόρσου.

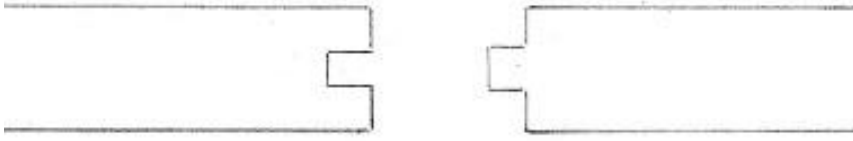
το μόρσο.

Χαράζουμε, κόβουμε, με το κουραστάρι πάνω στις γραμμές της σηματοδούρας αφαιρώντας το πάχος του πριονιού, (στο θηλυκό από το μέσα και στο αρσενικό από το έξω μέρος) για να έχουμε καλή εφαρμογή των μόρσων και με ένα φαρδύ σκαρπέλο καθοδηγούμενοι από τη μολυβιά, σκάβουμε το εσωτερικό και δημιουργούμε το θηλυκό. Στα μπόγια κάνουμε το θηλυκό μόρσο.

Το σκάψιμο γίνεται με το σύστημα του Ευπαλίνειου ορύγματος, μισό-μισό από τις δύο όψεις, με αντάμωμα περίπου στη μέση, έτσι αποφεύγουμε τα σπασίματα στο τέλος της τρύπας.

Το αρσενικό σημαδεύεται πάλι με μολύβι όσο είναι το άνοιγμα της πόρτας που έχει αφήσει ο κτίστης στο τοίχο με δύο-τρία εκατοστά αέρα. Αφαιρούμε το πάχος που έχουν τα δύο μπόγια $5+5=10$ εκατοστά, μείον το βάθος της πατούρας που θα φτιάξουμε $1+1=2$ εκατοστά (στη προκειμένη περίπτωση παραμένουν στα δύο μπόγια $4+4=8$ εκατοστά). βλέπε παρακάτω σχήμα 1.2.

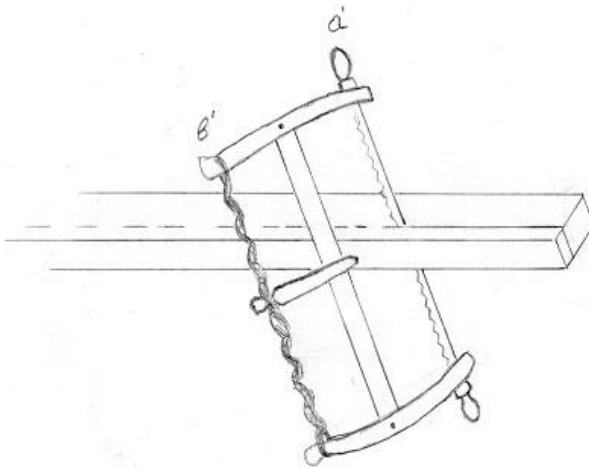
Κατόπιν σημαδεύουμε με τη ίδια σηματοδούρα που χρησιμοποιήσαμε στο θηλυκό μόρσο το πλάτος που θα έχει το αρσενικό μόρσο και χαράζουμε, κόβουμε, πάνω στο σημάδι της σηματοδούρας αφαιρώντας το πάχος του πριονιού, από την έξω πλευρά στο αρσενικό όπως είπαμε προηγουμένως. Κατόπιν κόβουμε τα ακριανά πάνω στη γραμμή του μολυβιού για να σχηματιστεί το αρσενικό μόρσο.

Θηλυκό και αρσενικό μόρσο

Με το κουραστάρι μπορούμε να κόψουμε κάθετα κρατώντας το με τα δύο χέρια, και οριζόντια κρατώντας το με ένα χέρι. Όταν θέλουμε να κόψουμε κάποιο μακρύ μαδέρι, το σφίγγουμε πάνω στο πάγκο με ένα σφικτήρα, σημαδεύουμε το σημείο που πρέπει να περάσει το πριόνι, πιάνουμε αναγκαστικά το κουραστάρι με δύο χέρια, αφού προηγουμένως στρίψουμε τη λάμα

με τη

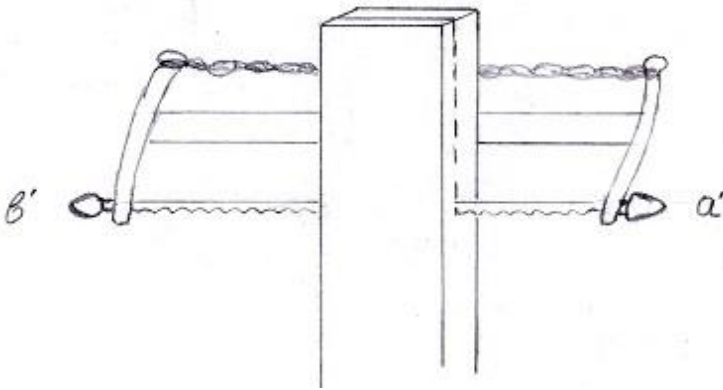

Σχίσσιμο καδρονιών με το κουραστάρι. (κάθετη κοπή). Πιάνεται με δύο χέρια από τις λαβές α & β

βοήθεια των δύο ρυθμιστών σε μια κλίση περίπου

90° σε σχέση με το πλαίσιο του κουρασταριού. Όταν

πρόκειται να κόψουμε κοντό τεμάχιο ξύλου σφιγμένο στη μέγγενη, τότε ο χειρισμός γίνεται με το ένα χέρι, αφού προηγουμένως ρυθμίσουμε τη λάμα κοπής σε μία κλίση περίπου 30°. Αυτές οι ρυθμίσεις γίνονται για να μπορεί το κατεργαζόμενο ξύλο να περνάει ανάμεσα από το κενό που σχηματίζεται μεταξύ λάμας και κεντρικού άξονα του κουρασταριού.

Κουραστάρι σε κοπή οριζόντια. Πιάνεται με το ένα χέρι. Στα φαρδιά μαδέρια ο βοηθός του μάστορα πιάνει και τραβάει από τη λαβή β' για να τον ξεκουράζει.

Είμαστε έτοιμοι να κάνουμε τις πατούρες, εκεί που θα φωλιάζει η πόρτα. Αφού σημαδέψουμε με τη σημαδούρα για το μέγεθος της πατούρας(στη προκειμένη περίπτωση 41 χιλιοστά πλάτος και 10 χιλιοστά βάθος), τοποθετούμε τα τεμάχια της κάσας ένα-ένα πάνω στο πάγκο, το στηρίζουμε στον τάκο με τις ακίδες και στη δεξιά πλευρά του πάγκου καρφώνουμε ένα πηγάκι για στήριξη ώστε να είναι σταθερό το κατεργαζόμενο τεμάχιο. Με το ειδικό μονό-ροκάνι-πατούρα ανοίγουμε την πατούρα και με το διπλό-ροκάνι-πατούρα καθαρίζουμε την

βάση της πατούρας των 41 χιλιοστών(διπλό λέγεται διότι έχει διπλή λάμα), ενώ το μονό μία).

Μονό ροκάνι πατούρα

Γκινόσο

Το παλιό της πατούρας των 10 χιλιοστών το καθαρίζουμε με το γκινόσο.

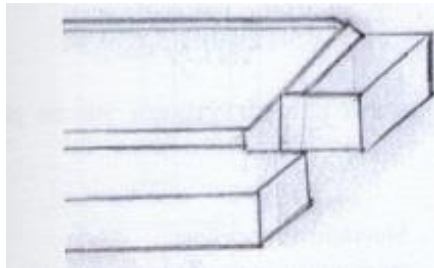
Από την άλλη πλευρά θα τραβήξουμε ένα κορδόνι για την ομορφιά της κάσας. Για να κάνουμε το κορδόνι ενεργούμε όπως και με την πατούρα, με την μόνη διαφορά εδώ δεν χρειάζεται σημάδεμα. Χρησιμοποιούμε το εργαλείο κορδόνι σε σχήμα

αμύδαλο. (Βλέπε σχήμα 1.3).

Κορδόνι σε σχήμα αμυγδάλου

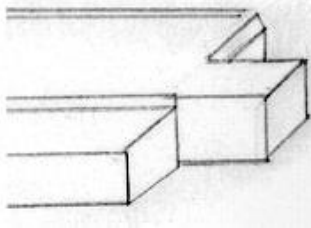
Κατόπιν με ένα χειροπρίονο κόβουμε φαλτσογωνιά στο θηλυκό από την πλευρά του κορδονιού και αφαιρούμε 10 χιλιοστά για να έρθει στο ίδιο ύψος με την πατούρα, όπως φαίνεται στο πάρα κάτω σχήμα 1.2

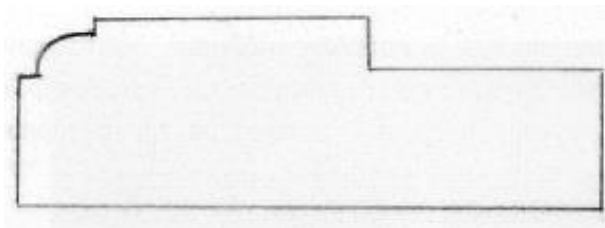
Σχήμα 1.2 Το μπόι της κάσας με πατούρα και μόρσο θηλυκό με κομμένο το φάλτσο

Στο αρσενικό, πάλι κόβουμε από την πλευρά του κορδονιού

φάλτσο ένα κομματάκι, ίσα-ίσα για να εφαρμόσει πάνω στο θηλυκό κατά το μοντάρισμα. Στο πάρα κάτω σχέδιο φαίνεται το αρσενικό με κομμένο το φάλτσο.

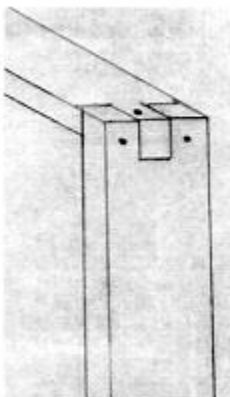

Ο παραστάτης με πατούρα και μόρσο αρσενικό με κομμένο το φάλτσο.

Σχήμα 1.3 Τομή κάσας.

Γιαλοχαρτάρουμε και είμαστε έτοιμοι για το μοντάρισμα της κάσας.

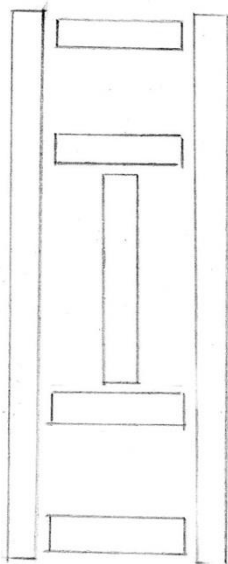
Μοντάρισμα της κάσας,
συνδεσμολογία με μόρσα και καρφιά.

Για την ταμπλαδωτή πόρτα
χρειαζόμαστε δύο μπόγια μήκους 220

εκατοστά, τέσσερες τραβέρσες 90 εκατοστών και μία του ενός μέτρου, όλα 13χ5 εκατοστά. Για τους ταμπλάδες τέσσερα τεμάχια 90χ13χ4 εκατοστά και τέσσερα 100χ13χ4 εκατοστά.

Για την πόρτα ροκανίζουμε και πλανίζουμε τα ήδη αναφερόμενα τεμάχια, όπως κάναμε και με την κάσα, με τη μόνη διαφορά ότι εδώ, εκτός από το ξεφάρδισμα κάνουμε και ξεχόντρισμα. (Το χόνδρος συνήθως γίνεται 41 χιλιοστά). Ένα ξύλο 5 εκατοστών πάχος, με το ροκάνισμα μένει περίπου 41 χιλιοστά.

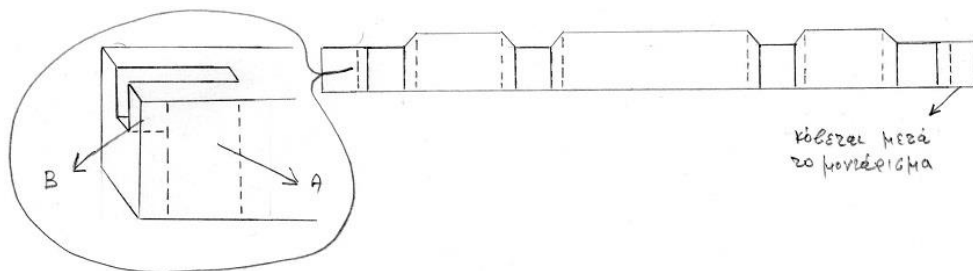
Σημαδεύουμε τα μπόγια ανάλογα με το ύψος της πόρτας, βάζουμε σημάδι για τέσσερες τραβέρσες, από μία πάνω - κάτω και δύο μεσαίες συνδέοντας τες με μία κάθετη σε σχήμα Η.

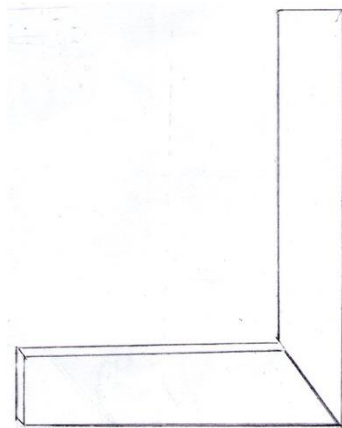
Διάταξη εξαρτημάτων σκελετού πόρτας

Με το εργαλείο ορθή γωνία σημαδεύουμε στο μπί το πλάτος της τραβέρσας και της τρύπας. Με τη φαλτσογωνιά

σημαδεύουμε το φάλτσο όπως φαίνεται στο παρακάτω σχέδιο.

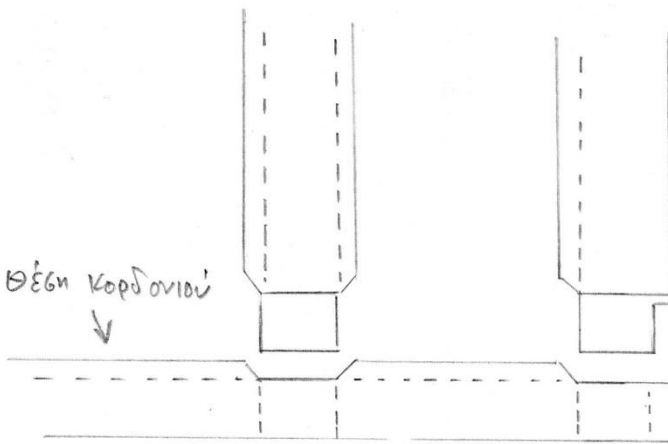

Μπτόι σημαδεμένο και τρυπημένο. Οι διακεκομμένες γραμμές μας δείχνουν το φάρδος της τραβέρσας ενώ οι ολόκληρες της τρύπας. Αριστερά η λεπτομέρεια της ακριανής τρύπας μαζί με το κουλάκι.
A: τρύπα. B: κουλάκι.

Ορθή γωνία 90° και φαλτσογωνιά 45°

Κόβοντας τη σημαδεμένη φαλτσογωνιά αφαιρούμε τόσο, όσο πλάτος θα έχει το κορδόνι σχήμα 1.4. Με τη σημαδούρα σημαδεύουμε στα σημεία που θα γίνουν οι τρύπες (στα μπόγια και στις δύο μεσαίες τραβέρσες) με ανάλογο πλάτος (όσο πλάτος έχει η σμίλα που θα χρησιμοποιήσουμε) περίπου το ένα τρίτο του πάχους του μαδεριού.

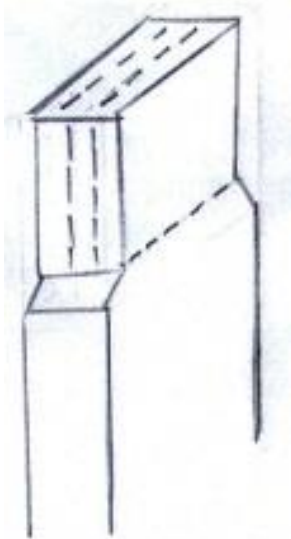
Σχήμα 1.4

Με τη σμίλα που έχει το αναφερόμενο πλάτος και χτυπώντας την με την ξύλινη ματσόλα ανοίγουμε τις τρύπες. Τρυπάμε εκατέρωθεν τις τρύπες (με το σύστημα του Ευπαλίνειου ορύγματος όπως προαναφέραμε) και συναντιούνται περίπου στη μέση της διαδρομής. Παστρεύουμε τις τρύπες με ένα φαρδύ σκαρπέλο από διάφορες σκλέντζες που έμειναν από το τρύπημα για να έχει καλή επαφή με το αρσενικό μόρσο.

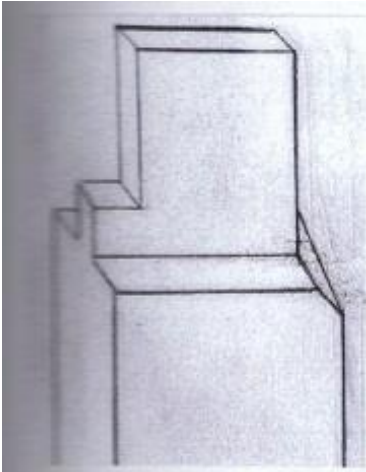

Σμίλα

Για το αρσενικό μόρσο, μετράμε το πλάτος της πόρτας από πατούρα σε πατούρα και αφαιρούμε το ανάλογο πλάτος που έχουν τα δύο μπόγια. Σημαδεύουμε με μολύβι το μήκος του μόρσου. Πρώτα κόβουμε φάλτσο και αφαιρούμε τα δύο ακριανά κομμάτια όπως φαίνεται στο σχήμα 1.5 για να μείνει το φάρδος του μόρσου που χρειαζόμαστε. Κατόπιν σημαδεύουμε με την ίδια σημαδούρα που σημαδέψαμε και το θηλυκό για το πάχος του μόρσου, και με το κουραστάρι χαράζουμε, κόβουμε πάνω στις γραμμές της σημαδούρας, αφαιρώντας πάντα το χόνδρος του πριονιού από την έξω πλευρά. Κόβουμε με ένα πριόνι τα πλαϊνά οδηγούμενοι από τις γραμμές του μολυβιού και σχηματίζεται το αρσενικό μόρσο.

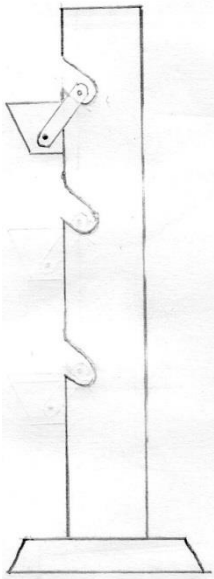

Σχήμα 1.5 Σημαδεμένη μεσαία τραβέρσα προορισμένη για αρσενικό μόρσο.

Είμαστε έτοιμοι να κάνουμε γκινισιές, εκεί που θα φωλιάσουν οι ταμπλάδες. Σφίγγουμε ένα-ένα τεμάχιο στη μέγγενη του πάγκου από τη μία, και από την άλλη, την πίσω πλευρά, το στηρίζουμε στον ορθοστάτη, τραβάμε τις γκινισιές με το εργαλείο γκινίσι και με λάμα περίπου 8 χιλιοστών φάρδος, όσο δηλαδή θα κάνουμε αργότερα το πάχος των ταμπλάδων. Το βάθος γίνεται περίπου 15 χιλιοστά.

Ακριανή τραβέρσα με κουλάκι.

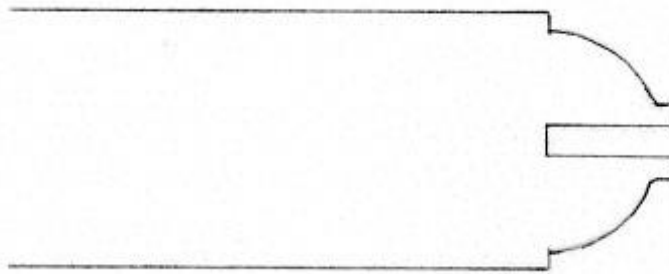

Ορθοστάτης

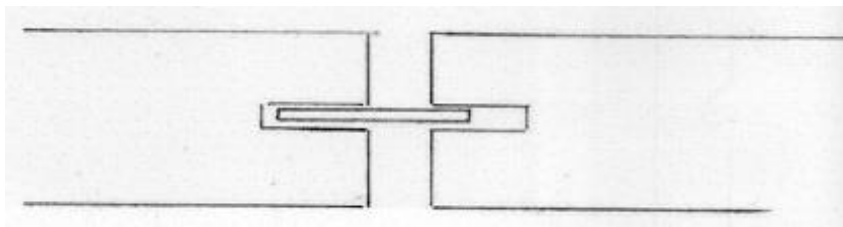
Γκινίσι

Τώρα είμαστε έτοιμοι να τραβήξουμε τα κορδόνια. Όπως κάναμε και στην κάσα, στηρίζουμε το τεμάχιο που θα επεξεργαστούμε στον πάγκο και με το εργαλείο κορδόνι (συνήθως σχέδιο αμύγδαλο) φτιάχνουμε τα κορδόνια.

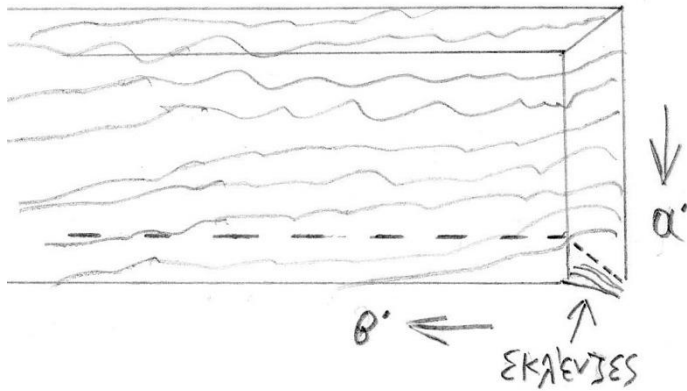
Τομή με τα κορδόνια και την γκινισιά

Για τους ταμπλάδες, αφού πάρουμε μέτρα, ροκανίζουμε, γωνιάζουμε, ξεχοντρίζουμε (περίπου 32 χιλιοστά πάχος) και κολλάμε με γκινισιές και φιλέτα από κόντρα πλακέ τα τεμάχια των ταμπλάδων για να συμπληρώσουμε το πλάτος του κάθε ταμπλά. (Στο επόμενο κεφάλαιο θα δούμε πως γινόταν η συγκόλληση πριν εμφανιστεί το κόντρα πλακέ).

Τομή για την συγκόλληση των ταμπλάδων

Αφού κόψουμε μήκος, πλάτος, στα μέτρα που πήραμε, είμαστε έτοιμοι να τραβήξουμε το φάλτσο του ταμπλά, αφού προηγουμένως σημαδέψουμε και κεντράρουμε με τη σημαδούρα το πάχος που θα έχει ο ταμπλάς στις άκρες του. Οκτώ χιλιοστά στη περίπτωση μας, όσο κάναμε και την γκινισιά στα μπόγια και τις τραβέρσες. Πρώτα τραβάμε το σόκορο ούτως ώστε οι σκλέντζες που θα δημιουργηθούν στις άκρες του ταμπλά να σβήσουν στο επόμενο βήμα που θα τραβήξουμε σύμφωνα με τα νερά του ξύλου. Σχήμα 1.6.

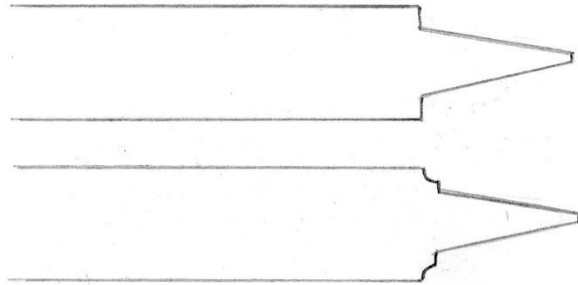

Σχήμα 1.6. Σ' αυτόν το ταμπλά φαίνονται οι σκλέντζες. Ξεκινάμε από το σόκορο α και με το τράβηγμα στη πλευρά β οι σκλέντζες χάνονται.

Με το ειδικό ταμπλαρόκανο θα γίνει αυτή η διαδικασία, αφού κάνουμε τη μία πλευρά και αρχίζοντας τη δεύτερη πρέπει να δοκιμάζουμε κάθε τόσο το πάχος που μένει να χωράει στη γκινισιά με κάποια ευκολία.

Ταμπλαρόκανο

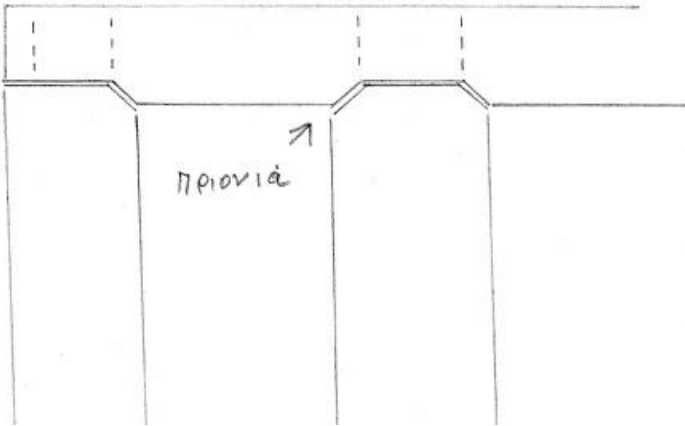
Τομή του ταμπλά μετά το τράβηγμα του ταμπλαρόκανου και των λουκιών

Ακολουθεί μια διαδικασία για την ομορφιά του ταμπλά. Με ένα εργαλείο λούκι διαμορφώνουμε λουκιές στις γωνίες, (αρχίζουμε πάντα απ' το σόκορο) όπως φαίνεται στο πάρα πάνω σχήμα.

Λούκι

Τώρα πρέπει να ψευτομοντάρουμε τη πόρτα, χωρίς όμως τους ταμπλάδες, για να τραβήξουμε πριονιές ανάμεσα στα φάλτσα των ενώσεων για να έχουμε πλήρη εφαρμογή.

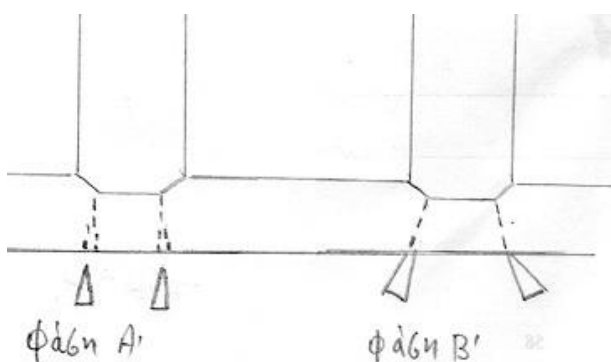
Χαράζουμε με το πριόνι τα φάλτσα όσο χρειάζεται για να εφαρμόσουν όλες οι πλευρές.

Μαρκάρουμε τη θέση της κάθε τραβέρσας πριν

ξεμοντάρουμε για να ανατοποθετηθεί στο ίδιο σημείο κατά το τελικό μοντάρισμα.

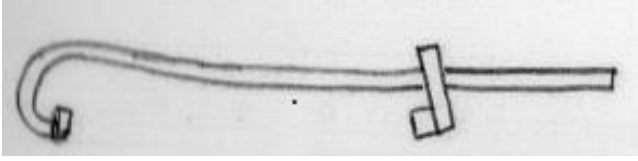
Δεύτερο ψευτομοντάρισμα μαζί με τους ταμπλάδες για να είμαστε σίγουροι πως δεν υπάρχει κάποιο λάθος.

Ξεμοντάρουμε αλείβουμε κόλλα καζεΐνη, που είναι γι' αυτή τη δουλειά καλύτερη απ' την ψαρόκολλα. Η καζεΐνη ανακαλύφθηκε στο τέλος του 19ου αιώνα και άρχισαν να την χρησιμοποιούν στις αρχές του εικοστού αιώνα. Είναι σκόνη και την ανακατεύουμε με νερό ώστε να γίνει μια αρκετά ρευστή μάζα. Αλείβουμε κόλλα μόνο στα μόρσα: (όχι στις γκινισιές των ταμπλάδων για να μπορεί να λειτουργεί η συστολή και διαστολή των ταμπλάδων). Όπως ξέρουμε το ξύλο μεταβάλλεται σε όγκο από τις καιρικές συνθήκες. Μοντάρουμε, σφίγγουμε με διάφορα σφιγκτικά εργαλεία (βιδώνια ή νταβίδια) βάζοντας πρώτα σφήνες με κόλλα, αφού προηγουμένως φροντίσαμε να κάνουμε τις τρύπες 3-4 χιλιοστά από τη έξω πλευρά μεγαλύτερες ώστε με τη τοποθέτηση των σφημών να γίνει από την έξω πλευρά το μόρσο φαρδύτερο για να έχει καλό δέσιμο, κεφάλωμα.

Στην Α' φάση βλέπουμε πως είναι οι τρύπες.

Στη Β' φάση μπαίνοντας οι σφήνες το μόρσο κεφαλώνει και δένει.

Νταβίδι

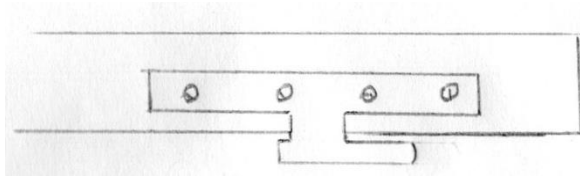
Κατόπιν τρυπάμε με το ματικάπι τοποθετώντας καβύλιες, όπως φαίνεται στη πάρα κάτω φωτογραφία.

Φωτογραφία 1957. Πόρτα μονταρισμένη-κολλημένη πριν κοπούν καβύλιες και σφήνες.

Κόβουμε σφήνες και καβύλιες, παστρεύουμε την επιφάνεια με το διπλό ροκάνι, ξεφαρδίζουμε την πόρτα υπολογίζοντας ένα αέρα από τη κάσα 3-4 χιλιοστά, γυαλοχαρτάρουμε και είμαστε έτοιμοι για μεντεσέδες και κλειδαριά.

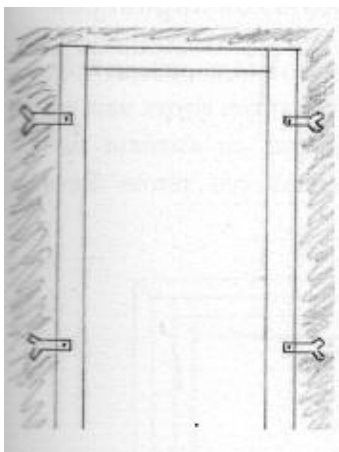
Για τους μεντεσέδες που θα είναι γαλλικού τύπου σημαδεύουμε το σχήμα του πάνω στη πόρτα. Αν θέλουμε όμως καλύτερη εφαρμογή, το πλάτος του μεντεσέ το σημαδεύουμε με τη σημαδούρα. Σκάβουμε με το σκαρπέλο σε βάθος όσο πάχος έχει ο θηλυκός μεντεσές και τον βιδώνουμε στη πόρτα. Αφού τοποθετηθούν τρεις θηλυκοί μεντεσέδες στην πόρτα, τη προσαρμόζουμε στη θέση της πάνω στη κάσα, αφήνοντας ένα αέρα 2 χιλιοστά στο πάνω μέρος, σημαδεύοντας τα σημεία που θα μπουν οι αρσενικοί μεντεσέδες. Βάζουμε με τον ίδιο τρόπο τους αρσενικούς μεντεσέδες στην κάσα.

Θηλυκός μεντεσές περασμένος στη πόρτα.

Τώρα μένει η κλειδαριά. Στα 97 εκατοστά από το δάπεδο θα τοποθετηθεί το χερούλι. Σημαδεύουμε και σκάβουμε με την σμίλα όσο το χόνδρος και το βάθος της κλειδαριάς. Τρυπάμε τη θέση του χερουλιού και του κλειδιού, βιδώνουμε την κλειδαριά και τα επιστόμια του χερουλιού και του κλειδιού. Σημαδεύουμε και σκάβουμε το καρσελίκι της κλειδαριάς στην κάσα δοκιμάζοντας κλείδωμα-ξεκλείδωμα.

Τώρα είμαστε έτοιμοι για την τοποθέτηση. Στην οικοδομή προσπαθούμε να αλφαδιάσουμε όλες τις κάσες, του σπιτιού ώστε τα κεφάλαια (παραστάτες) να είναι στο ίδιο ύψος. Έτσι, αν βάλουν κάποια διακοσμητικά στους τοίχους όπως συνηθίζεται, γύψινα λόγου χάρη, να μη έχουμε διαφορά από τη μία κάσα στην άλλη. Με το σαούλι (νήμα της στάθμης) μετράμε τις πλευρές της κάσας να είναι κατακόρυφες και με ένα μαστάρι ελέγχουμε την περασιά της κάσας σε σχέση με τον τοίχο, ώστε όταν γίνει ο σοβάς να έχουμε τοίχους ευθυγραμμισμένους (η τοποθέτηση της κάσας οδηγεί το σοβατζή να κάνει ίσιους τοίχους). Αφού σφηνώσουμε την κάσα, τοποθετούμε τα τζινέτια και τα τσιμεντάρουμε.

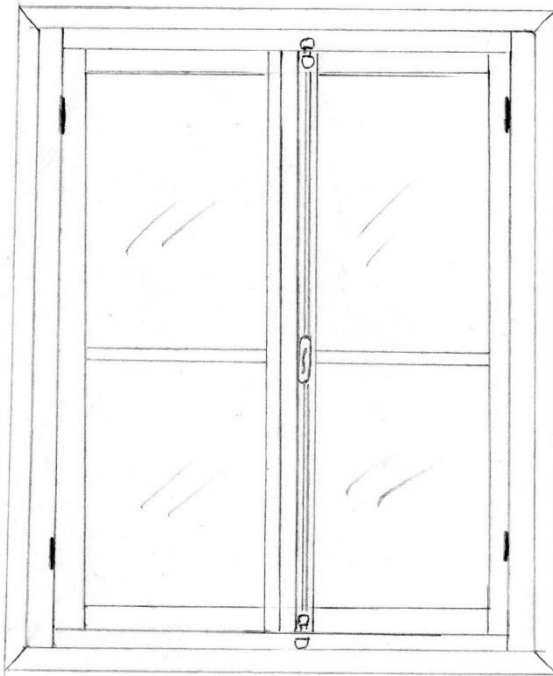
Όταν γίνει και στεγνώσει ο σοβάς περνάμε τα περβάζια καρφώνοντάς τα με καρφιά ακέφαλα στην κάσα.

(Μετά την δεκαετία του 1960-70 με την εμφάνιση νέων υλικών και τρόπων κατασκευής, κάσες και πόρτες τοποθετούνται μαζί, μετά το σοβά και τα δάπεδα).

Κάσα στηριγμένη με τα τζινέτια

Χειροποίητη κατασκευή δίφυλλου παράθυρου

Μέχρι τη δεκαετία του 1950 η μόδα στα παράθυρα ήταν να είναι δίφυλλα. Τα παντζούρια γαλλικού τύπου είχανε μπει για τα καλά στα παράθυρά μας καταργώντας τα καπάκια με τις σανιδένιες τάβλες. Εδώ θα φτιάξουμε ένα τέτοιο δίφυλλο παράθυρο με παντζούρι γαλλικού τύπου.

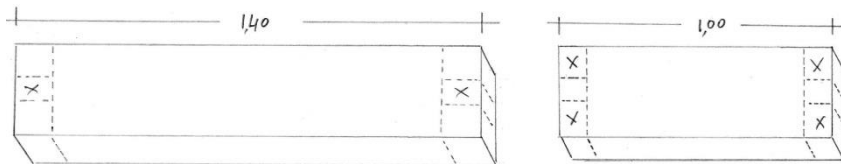
Δίφυλλο παράθυρο

Για την κατασκευή ενός δίφυλλου παράθυρου, διαστάσεων ύψους 140 με πλάτος 100 εκατοστά, χρειαζόμαστε: για μπόγια της κάσας δύο μαδέρια 140X13X6,5 εκατοστά, ένας παραστάτης 100X13X6,5 κι ένα κατωκάσι 100X9X6,5 εκατοστά.

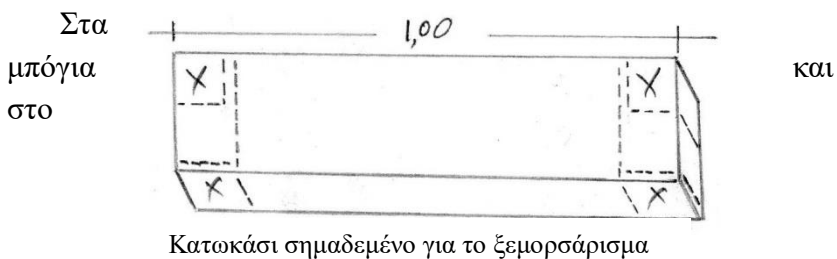
Ροκανίζουμε, πλανίζουμε, ξεφαρδίζουμε με τον ίδιο τρόπο, όπως κάναμε και με την κάσα της καμαρόπορτας (Βλέπε στις σελίδες κατασκευή καμαρόπορτας). Το κατωκάσι φροντίζουμε να είναι κατά 41 χιλιοστά στενότερο από το φάρδος των υπολοίπων. Θα δούμε παρακάτω για πιο λόγο.

Σημαδεύουμε με το μολύβι και την σημαδούρα για να κάνουμε τα μόρσα. Στα μπόγια κάνουμε τα θηλυκά, στον παραστάτη και το κατωκάσι τα αρσενικά. Χαράζουμε, κόβουμε με το κουραστάρι πάνω στις γραμμές της σημαδούρας, αφαιρώντας πάντα το πάχος του πριονιού για τα θηλυκά από τη μέσα πλευρά, ενώ για τα αρσενικά από την έξω.

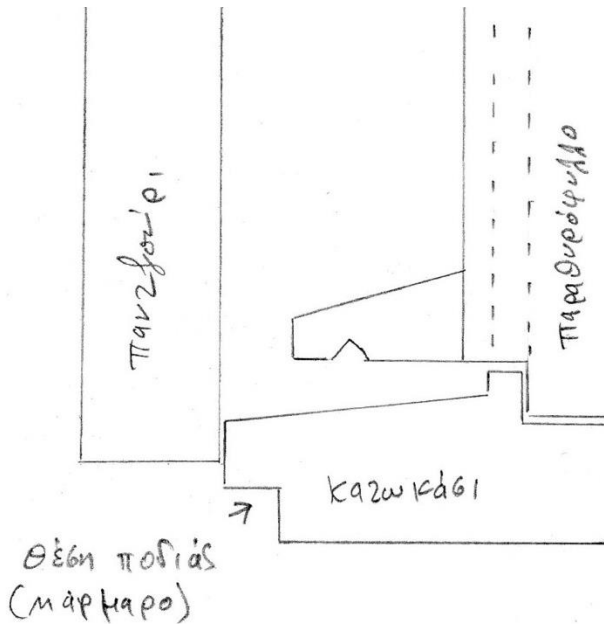
Αφαιρούμε το εσωτερικό από τα μπόγια με ένα σκαρπέλο αρκετά φαρδύ και δημιουργείται το θηλυκό μόρσο, ενώ κόβουμε τα ακραία από τον παραστάτη και το κατωκάσι για να δημιουργηθούν τα αρσενικά.

Μπόι και παραστάτης σημαδεμένα για το ξεμορσάρισμα.

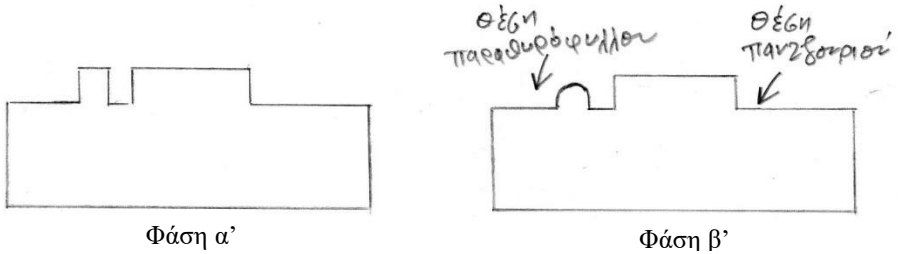
παραστάτη θα κάνουμε πατούρες για να φωλιάσει το παντζούρι 41 χιλιοστά φάρδος και 10 βάθος, ενώ το παντζούρι θα πατάει ολόκληρο στο κατωκάσι που ήδη το κάναμε κατά 41 χιλιοστά στενότερο. Έτσι τα νερά της βροχής που θα πέφτουν πάνω στο παντζούρι θα γλιστρούν κατευθείαν πάνω στη μαρμάρινη ποδιά του παραθύρου. (Βλέπε σχήμα 2.1).

Σχήμα 2.1 Τομή παραθύρου

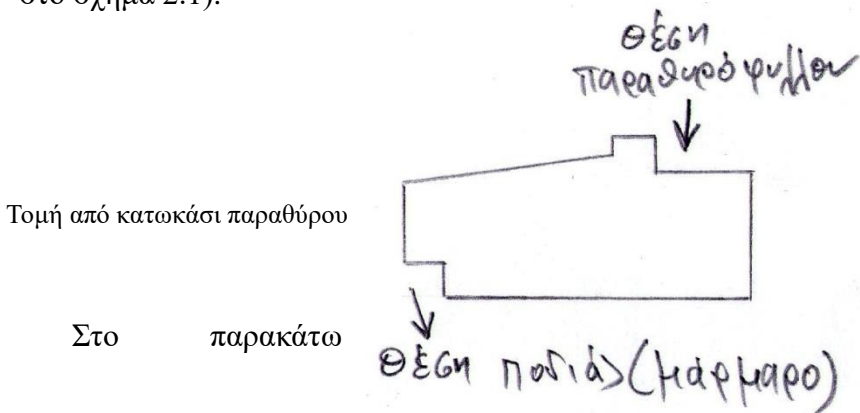
Για τη θέση του παραθυρόφυλλου, κάνουμε στο παραστάτη πατούρα 41 χιλιοστά φάρδος και 10 βάθος, όσο και στο παντζουριού. Στα μπόγια κάνουμε μια γκινισιά στα 41 χιλιοστά με 10 χιλιοστά φάρδος και βάθος. Πατούρα επίσης κάνουμε 21 χιλιοστά φάρδος με το ίδιο βάθος, ώστε να μείνει ένα αρσενικό 10 χιλιοστά το οποίο στρογγυλεύουμε με ένα τσιμπουσάκι. Στο

σχήμα 2.2 φαίνεται στην α' φάση οι πατούρες και η γκινισιά , ενώ στη β' φάση φαίνεται και το στρογγύλι που έγινε με το τσιμπουκάκι .Το αντίστοιχο θα γίνει και στο παραθυρόφυλλο για να έρθει να θηλυκώσει με την κάσα.

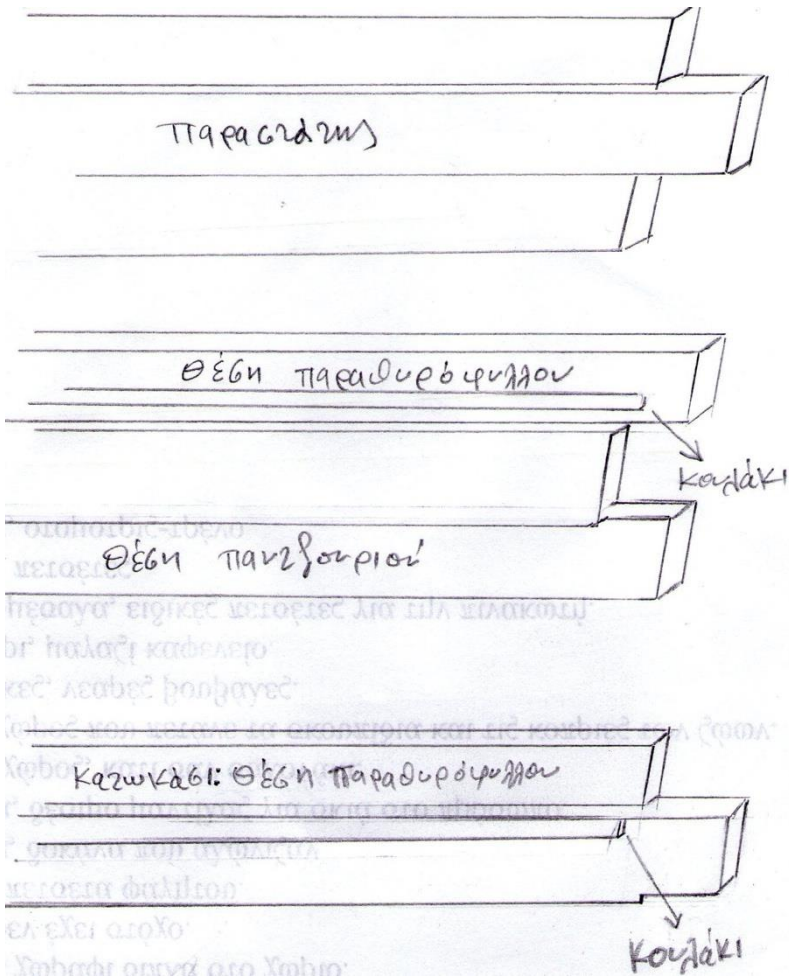

Σχήμα 2.2 Τομή κάσας παραθύρου.

Στο κατωκάσι κάνουμε δύο πατούρες. Η μία από τη πλευρά του παραθυρόφυλλου είναι 21 χιλιοστά πλάτος και 10 βάθος όσο είναι και η πατούρα στα μπόγια. Την άλλη, που θα είναι από την έξω πλευρά του παραθύρου, την κάνουμε αρκετά φαρδιά ούτως ώστε να μείνει ένα σκετάκι 10 χιλιοστά φάρδος μεταξύ δύο πατούρων. Το βάθος θα γίνει 5 χιλιοστά και θα είναι λίγο λοξό προς την έξω πλευρά ώστε ότι νερά πέφτουν πάνω του να γλιστρούν προς τα έξω. (Βλέπε παρακάτω τομή) (δες και στο σχήμα 2.1).

σκίτσο φαίνονται τα τεμάχια της κάσας με τα μόρσα και τις πατούρες τους. (σχήμα 2.3)

Σχήμα 2.3 Τεμάχια της κάσας παραθύρου.

Ο τρόπος αυτός σχηματίζει ένα είδος αεροστόπ μεταξύ

κάσας και παραθυρόφυλλου. Επίσης, αν έχουμε παντζούρια ανοιχτά και χτυπήσει η βροχή πάνω στα παραθυρόφυλλα και περάσει το νερό στις πατούρες, τότε το νερό θα κατεβεί στο κατωκάσι, που με τις ανάλογες πατούρες που κάναμε θα χυθεί στο μάρμαρο, στην ποδιά του παραθύρου. Σχήμα 2.1.

Κόβουμε τα κουλάκια από μπόγια και κατωκάσι (Βλέπε σχήμα 2.3). Αφού τελειώσαμε με τις πατούρες τρίβουμε και μοντάρουμε την κάσα.

Για τα παραθυρόφυλλα θέλουμε 4 μπόγια 130X7,5X4,6 εκατοστά, 2 τραβέρσες για επάνω 46X7,5X4,6 εκατοστά, 2 νεροχύτες 46X7,5X7,5 και 2 καΐτια 46X4,6X4,6 εκατοστά.

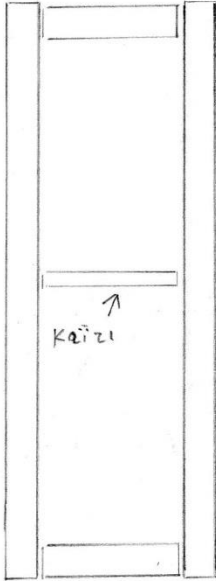
(Οι διαστάσεις των καδρονιών που αναφέρονται δεν υπάρχουν πάντα στο εμπόριο. Τα μαδέρια ελάτης και πεύκης συνήθως είναι διαστασιολογημένα από τα διάφορα εργοστάσια της Σκανδιναβίας.

Μερικές διαστάσεις είναι: μήκος σε εκατοστά , 430/ 460/ 490 πλάτος: 13/ 15,5/ 18 πάχος: 4/ 4,6/ 5/ 6,5/ 9. Οι διαστάσεις που αναφέρονται στα εξαρτήματα κατασκευής που δεν υπάρχουν στο εμπόριο, κόβονται και διαμορφώνονται από τους μαστόρους, συνήθως με τα κουραστάρια.

Ροκανίζουμε, ξεφαρδίζουμε περίπου 70 χιλιοστά τα μπόγια και τις πάνω τραβέρσες. Τα ξεχοντρίζουμε όσο οι πατούρες που κάναμε στην κάσα (41 χιλιοστά στην προκειμένη περίπτωση). Οι νεροχύτες γίνονται τετράγωνοι 70X70 χιλιοστά. Τα καΐτια 41X41 χιλιοστά.

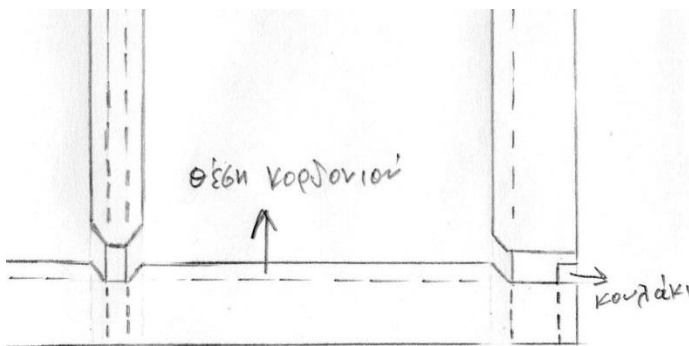
Σημαδεύουμε τα μπόγια με μολύβι, σε μήκος όσο είναι το εσωτερικό της κάσας από πατούρα σε πατούρα. Για τα μόρσα σημαδεύουμε, πάντα όσο είναι το φάρδος των τραβερσών και

των καϊτιών, μείον τη θέση κορδονιού και κουλακιού. (βλέπε σχήμα 2.4). Για το πάχος της τρύπας, σημαδεύουμε με την σημαδούρα με τις ανάλογες ακίδες, δηλαδή σύμφωνα με τη σμίλα που θα χρησιμοποιήσουμε. (περίπου το ένα τρίτο του πάχους του παραθυρόφυλλου).

Εξαρτήματα ενός παραθυρόφυλλου

Κατόπιν σημαδεύουμε τις τραβέρσες σύμφωνα με το πλάτος της κάσας, αφαιρώντας το φάρδος απ' τα μπόγια, στην προκειμένη περίπτωση 12 εκατοστά, αφού υπολογίζουμε την πατούρα του τσαμιού και το κορδόνι, που θα πιάσουν από ένα εκατοστό έκαστο μπόι. (Βλέπε σχήμα 2.4). Στο σύνολο όμως του πλάτους του παραθύρου προσθέτουμε ένα εκατοστό που θα χρειαστεί για το κούμπωμα των παραθυρόφυλλων. Το πάχος του αρσενικού μόρσου σημαδεύεται με την ίδια σημαδούρα που σημαδέψαμε και τα μπόγια για τις τρύπες.

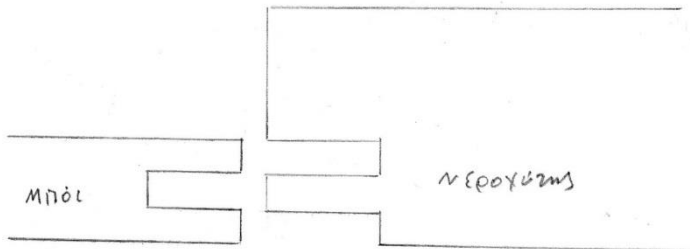

Σχήμα 2.4

Τρυπάμε τα μπόγια εκατέρωθεν για να συναντηθούν οι τρύπες περίπου στη μέση όπως κάναμε και στη πόρτα, χρησιμοποιώντας ανάλογη σμίλα, χτυπώντας τη με τη ματσόλα για να μη χαλάει το ξύλινο χερούλι της.

Καθαρίζουμε τη τρύπα με ένα φαρδύ σκαρπέλο για να φύγουν τυχών περισίσιες σκλέντζες.

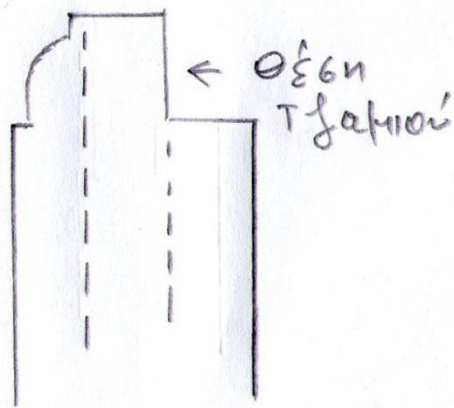
Μετά σφίγγουμε μία-μία τις τραβέρσες στη μόρσα (μέγγενη) του πάγκου και τις χαράζουμε με το κουραστάρι πάνω στο σημάδι της σημαδούρας, αφαιρώντας πάντα το πάχος του πριονιού για να έχουμε σφικτό μόρσο. Κατόπιν κόβουμε τα έξω φύλλα σύμφωνα με τα σημάδι του μολυβιού για να διαμορφωθεί το αρσενικό μόρσο. Έχουμε όμως κάτι διαφορετικό στο μόρσο του νεροχύτη. Εκεί χαράζεται άλλη μια φορά από την έξω πλευρά όσο είναι το πάχος του παραθυρόφυλλου και αφαιρείται με τη σμίλα όπου θα περάσει η έξω πλευρά του θηλυκού μόρσου από το μπόι. (βλέπε σχήμα 2.5)

Σχήμα 2.5 Τομή μόρσου από μπόι και νεροχύτη.

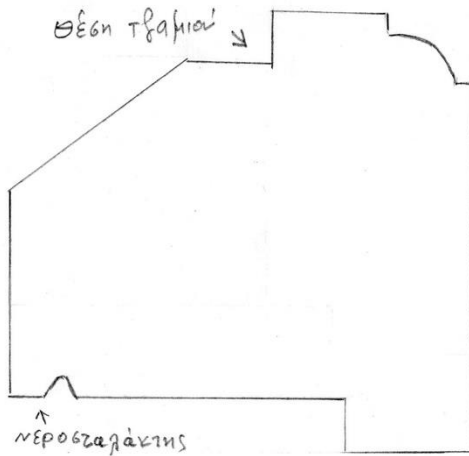
Είμαστε έτοιμοι να τραβήξουμε κορδόνια και πατούρες για το τζάμι.

Ένα-ένα κομμάτι το στηρίζουμε στο πάγκο, τραβάμε το κορδόνι -συνήθως σχέδιο αμύγδαλο- και κατόπιν τις πατούρες που θα έχουν βάθος όσο και του κορδονιού. Στη προκειμένη περίπτωση είναι 10 χιλιοστά και πλάτος όσο να καλύψει το μόρσο από την έξω πλευρά, δηλαδή από την πλευρά του τζαμιού. (βλέπε σχήμα 2.6).

Σχήμα 2.6 Τομή από μπόι παραθυρόφυλλου.

Μία επιπλέον διαδικασία χρειάζεται στο νεροχύτη. Από τη έξω πλευρά ροκανίζουμε το νεροχύτη φάλτσο, ούτως ώστε τα νερά που θα πέφτουν στο τζάμι να γλιστρούν εύκολα προς την ποδιά του παραθύρου. Επίσης, με το εργαλείο τσιμπουκάκι- τρίγωνο τραβάμε στην κάτω πλευρά του νεροχύτη μία τριγωνιά για να διαμορφωθεί ο νεροσταλάκτης (Βλέπε σχήμα 2.7).

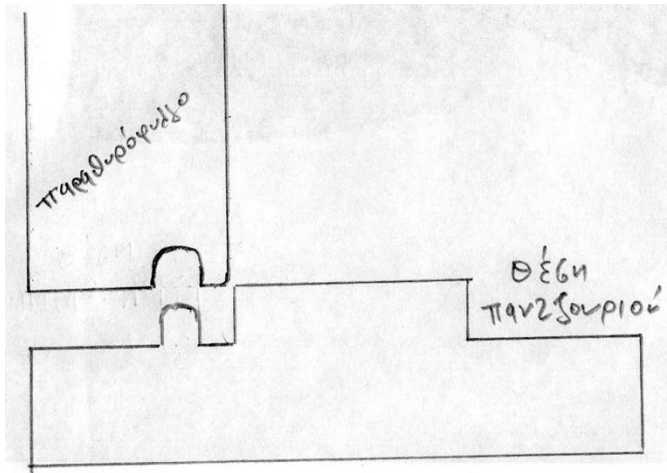

Σχήμα 2.7 Τομή νεροχύτη

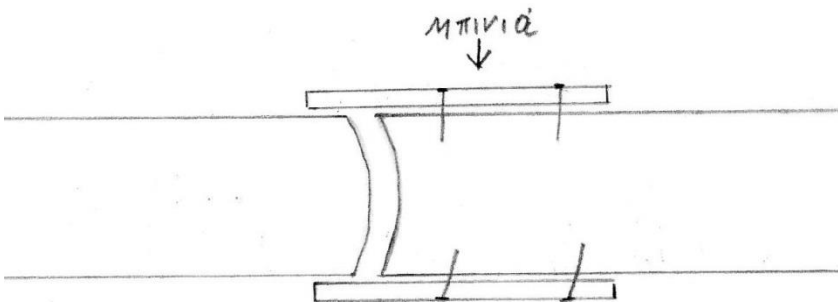
Είμαστε έτοιμοι να χαράζουμε και να αφαιρέσουμε τα φάλτσα και τα κουλάκια από τα αρσενικά και από τα θηλυκά. (Βλέπε σχήμα 2.4).

Ψευτομοντάρουμε όπως κάναμε και στην καμαρόπορτα για να τραβήξουμε πριονιές για την καλή εφαρμογή των μόρσων.

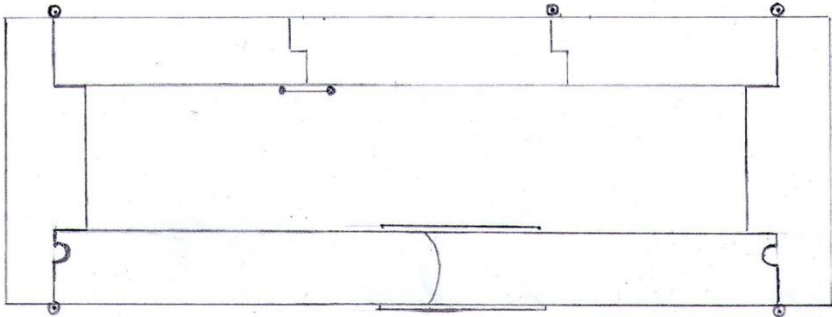
Ξεμοντάρουμε, αλείβουμε κόλλα (είχε ήδη κυκλοφορήσει η καζεΐνη και γι' αυτή τη δουλειά ήταν καλύτερη και ευκολότερη από την ψαρόκολλα), μοντάρουμε σφίγγοντας με σφιγκτικά βιδώνια ή νταβίδια, βάζουμε σφήνες, τρυπάμε με το ματικάπι και τοποθετούμε τις καβύλιες. Κόβουμε τα περίσσια κομμάτια από τις σφήνες και τις καβύλιες, παστρεύουμε τις επιφάνειες με το διπλό ροκάνι, γυαλοχαρτάρουμε. Είμαστε έτοιμοι για τις λουκιές από την πλευρά των μεντεσέδων που γίνεται με το εργαλείο λούκι (σχήμα 2.8 και το θηλυκό-αρσενικό στη μέση για το κούμπωμα των παραθυρόφυλλων. (Σχήμα 2.9)

Σχήμα 2.8 Τομή κάσας και παραθυρόφυλλου φαίνονται οι λουκιές.

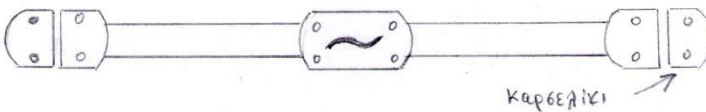

Σχήμα 2.9

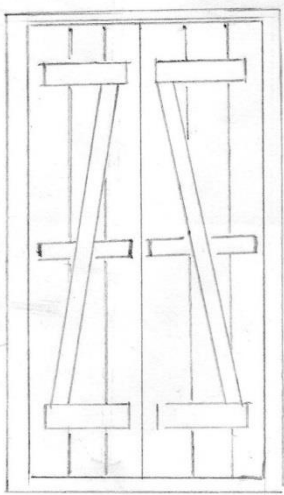
Σχήμα 2.10 Τομή κομπλέ παραθύρου.

Ετοιμάζουμε τα μπινιά σε διαστάσεις 45X10 χιλιοστά και τα τοποθετούμε με κόλλα και καρφιά στο παραθυρόφυλλο με το θηλυκό λούκι. (σχήμα 2.9). Δίπλα στο μπινί βιδώνουμε την σπανιολέτα. Στους μεντεσέδες γαλλικού τύπου περνιούνται πρώτα τα θηλυκά τους στα παραθυρόφυλλα και κατόπιν τα αρσενικά στη κάσα. Κλείνουμε τα παραθυρόφυλλα, στρίβουμε την σπανιολέτα προς τ' αριστερά για να ανοίξει και τοποθετούμε τα καρσελίκια πάνω-κάτω.

Σπανιολέτα

Για το παντζούρι έχει ήδη μηχανήμα (το παντζουροτρόπανο) που ανοίγει τις λοξές τρύπες για τα φυλλαράκια. Πριν εμφανιστεί το μηχανήμα τα παντζούρια γίνονταν με κανάτια.

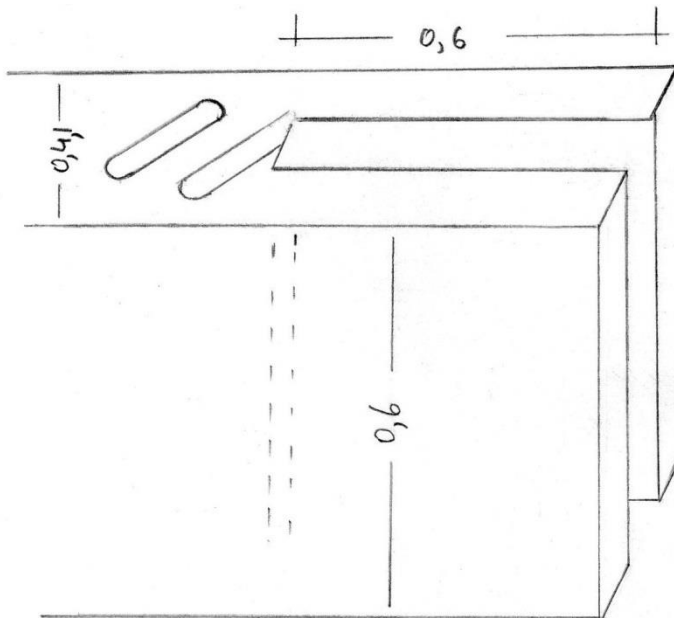
Κανάτια έκαναν τη χρήση παντζουριού

Εμείς εδώ θα κατασκευάσουμε παντζούρια γαλλικού τύπου με φυλλαράκια αφού υπάρχει ήδη το μηχανήμα.

Ετοιμάζουμε τα μπόγια σε διαστάσεις, στη προκειμένη περίπτωση 140X6X4,1 εκατοστά,

καθαρά ορθογωνισμένα μέτρα και τα πηγαίνουμε στο παντζουροτρύπανο. Αφού γίνουν οι λοξές τρύπες που θα τοποθετηθούν τα φυλλαράκια, σημαδεύουμε το ύψος με μολύβι και υπολογίζουμε το φάρδος της πάνω τραβέρσας, που θα είναι ίδιο με τα μπόγια, σε σημείο ακριβώς από εκεί που αρχίζει το πρώτο φυλλαράκι, ώστε να μπει το φυλλαράκι ολόκληρο για να είναι καλαισθητο (σχήμα 2.11). Το φάρδος της κάτω και της μεσαίας τραβέρσας υπολογίζονται κατ' αυτόν τον τρόπο ώστε να μη έχουμε μισά φυλλαράκια. Γι' αυτό μας οδηγούν οι λοξές τρύπες των θέσεων των φυλλαρακιών, αν και την κάτω τραβέρσα τη κάνουμε πάντα φαρδύτερη για λόγους αντοχής, επειδή βρέχεται περισσότερο.

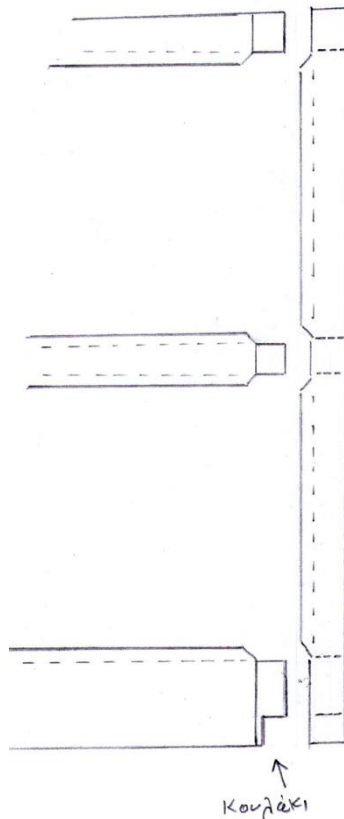
Στο κάτω μόρσο, για καλύτερο δέσιμο τρυπάμε και δημιουργούμε κουλάκι. Το επάνω θηλυκό μόρσο το κάνουμε χαρακτό με το πριόνι. Το πάχος του μόρσου σημαδεύεται με τη σημαδόουρα, ανάλογα με τη σμήλα που θα χρησιμοποιήσουμε, περίπου το ένα τρίτο του πάχους του παντζουριού (Βλέπε σχήμα 2.11).

Σχήμα 2.11 Επάνω θηλυκό μόρσο. Η τραβέρσα μπαίνει σε σημείο που αφήνει το φυλλαράκι ολόκληρο.

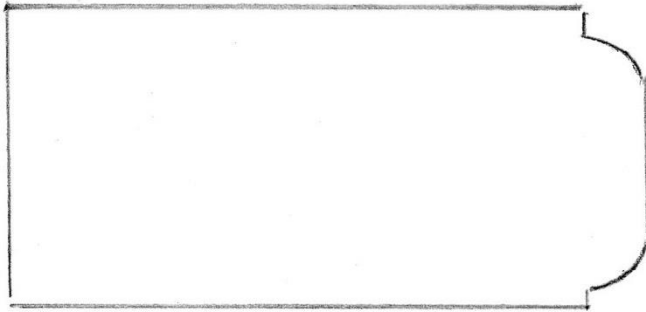
Τις τραβέρσες, αφού τις ορθογωνίσουμε ροκανίζοντάς τες από τις τέσσερις πλευρές, τις σημαδεύουμε για να κάνουμε τα αρσενικά μόρσα. Το παντζούρι μας θα γίνει τρίφυλλο. Μετράμε το φάρδος του παραθύρου, στο άνοιγμα της κάσας από πατούρα σε πατούρα στη θέση που προορίζεται να μπει το παντζούρι. Προσθέτουμε δύο εκατοστά και το άθροισμα το διαιρούμε δια τρία. Αυτό θα είναι το φάρδος του κάθε παντζουρόφυλλου. Η πρόσθεση των δύο εκατοστών γίνεται για τις πατούρες που θα γίνουν στα παντζουρόφυλλα, εκεί που θα ενωθούν μεταξύ τους (βλέπε σχήμα 2.10). Σημαδεύουμε τις τραβέρσες με μολύβι, υπολογίζοντας το φάρδος από τα μπόγια, τα οποία θα έχουν

μείον ένα εκατοστό αφού θα το έχουμε αφαιρέσει μαζί με τα φάλτσα (βλέπε σχήμα 2.12). Έπειτα, κόβουμε τα φάλτσα των τραβερσών, όπως φαίνεται στο σχήμα 2.12, για να μείνει το μόρσο στο ίδιο φάρδος με τις τρύπες. Κατόπιν σημαδεύουμε με την ίδια σημαδούρα που σημαδέψαμε και τα θηλυκά για το πάχος του μόρσου. Με το κουραστάρι (ξεμορσάρουμε) χαράζουμε, κόβουμε πάνω στο σημάδι που είχαμε κάνει με την σημαδούρα, δεν ξεχνούμε να αφαιρέσουμε το πάχος του πριονιού. Κατόπιν κόβουμε με ένα χειροπρίονο τα πλαϊνά του και διαμορφώνεται το αρσενικό μόρσο.

Σχήμα 2.12 Μόρσα παντζουριού.

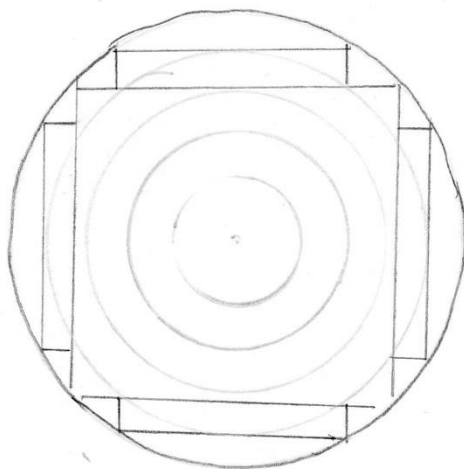
Τώρα είμαστε έτοιμοι να τραβήξουμε τα κορδόνια στα μπόγια και τις τραβέρσες. Το εργαλείο που θα χρησιμοποιήσουμε είναι το μισό αμύγδαλο που θα τραβηχτεί στις δύο εσωτερικές πλευρές (Βλέπε σχήμα 2.13).

Σχήμα 2.13 Τομή από μπόι και τραβέρσα παντζουριού.

Αφού ολοκληρώσαμε και τα κορδόνια, τρίβουμε και ετοιμαζόμαστε για το μοντάρισμα.

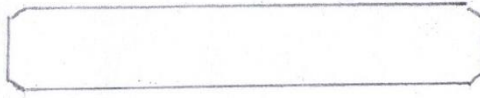
Ψευτομοντάρουμε πρώτα χωρίς τα φυλλαράκια, τραβάμε τις πριονιές, όπως κάναμε στην καμαρόπορτα για να έχουμε καλή εφαρμογή, ξεμοντάρουμε και είμαστε έτοιμοι να περάσουμε τα φυλλαράκια. Πρέπει όμως να τα ετοιμάσουμε και αυτά έχουν πάρα πολύ δουλειά. Οι τρύπες που φτιάξαμε με το παντζουροτρύπανο για να μπουν τα φυλλαράκια είναι 36 χιλιοστά φάρδος και 8 πάχος. Πρέπει λοιπόν να ετοιμάσουμε πηγάκια σ' αυτές τις διαστάσεις. Παίρνουμε καδρόνια 40 χιλιοστών πάχος, συνήθως σ' αυτά τα πάχη τα ξύλα είναι καλύτερης ποιότητας διότι βγαίνουν από τα καπάκια των κορμών.

Τομή κορμού. Τα 4 καπάκια στην έξω πλευρά των μαδεριών είναι τα καλύτερα σημεία του κορμού.

Με το κουραστάρι σχίζουμε πήχεις 11 χιλιοστών, τα οποία στη συνέχεια τα ξεχονδρίζουμε ροκανίζοντας με καθαρό πάχος 8 χιλιοστά, δηλαδή όσο είναι και οι τρύπες που μας έκανε το παντζουροτρύπανο. Κατόπιν τα κόβουμε στο ανάλογο μήκος, αφού προηγουμένως επιλέγουμε και αφαιρούμε τους ρόζους. Με το εργαλείο τσιμπουκάκι στρογγυλεύουμε τις δύο πλευρές και ταυτόχρονα ξεφαρδίζονται στα 36 χιλιοστά, όσο είναι και η τρύπα.

Για να πετύχουμε όμοιο το συγκεκριμένο φάρδος και πάχος έχουμε μπροστά μας ένα μπόι και δοκιμάζουμε το κάθε φυλλαράκι σε μία από τις τρύπες. Επίσης, λιμάρουμε τις άκρες του απ' την πλευρά του σόκορου για να μπαίνει ευκολότερα στη τρύπα.

Φυλλαράκι με λιμαρισμένες τις γωνίες.

Αφού ετοιμάσουμε και τα φυλλαράκια, αρχίζουμε το μοντάρισμα. Βάζουμε κόλλα στα αρσενικά και τα θηλυκά μόρσα, τοποθετούμε τις τραβέρσες πρώτα στο ένα μπόι, βάζουμε τα φυλλαράκια ένα-ένα στις τρύπες, τοποθετούμε και το άλλο μπόι στη θέση του, βάζοντας και από αυτή τη πλευρά τα φυλλαράκια στις τρύπες. Αυτή η διαδικασία πρέπει να γίνει γρήγορα πριν προλάβει και στεγνώσει η κόλλα. Τέλος, σφίγγουμε με βιδώνια ή νταβίδια και βάζουμε σφήνες καβύλιες.

Κόβουμε τις περίσσιες σφήνες και καβύλιες, παστρέψουμε τις επιφάνειες με το διπλό ροκάνι και ξεφαρδίζουμε τα παντζουρόφυλλα. Τώρα είμαστε έτοιμοι να τραβήξουμε τις πατούρες. Το πώς: βλέπε σχήμα 2.10.

Περνάμε μεντεσέδες γαλλικού τύπου όπως κάναμε και στα παραθυρόφυλλα. Για το μαντάλωμα των παντζουρόφυλλων παραγγέλνουμε ειδική παντζουρόβεργα στον ειδικευμένο σιδερά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Κατασκευή μιας χειροποίητης ντουλάπας από ξύλο μασίφ

(Για εργαλεία που δεν θα παρουσιάσουμε δεξ συλλογή εργαλείων).

Μέχρι τις αρχές του εικοστού αιώνα, πριν μπει ακόμα καλά-καλά το κόντρα πλακέ στην αγορά, όλα τα έπιπλα γίνονταν από σανίδες ξύλου κολλημένες μεταξύ τους. Για να γίνει μια επιφάνεια που θα χρησίμευε για πλαϊνό μιας ντουλάπας, ή πόρτας, ή και για καπάκι τραπεζιού, κολλιούνταν σανίδες η μια δίπλα στην άλλη. Σε καλές κατασκευές χρησιμοποιούσαν τη μέθοδο των ταμπλάδων. Με περιγραφή και με σκίτσα θα κατασκευάσουμε μια ντουλάπα δίφυλλη (Σχήμα 3.1).

Σχήμα 3.1 Ντουλάπα ταμπλαδωτή

Στην Ελλάδα, τα καλά έπιπλα γίνονται από ελληνική καρυδιά που συγκαταλέγεται στα πολύ καλά ξύλα για την επιπλοποιία, ενώ τα κατώτερης ποιότητας έπιπλα γίνονται από έλατο ή πεύκο. Σ' αυτή τη κατασκευή εμείς θα χρησιμοποιήσουμε στις φάτσες ελληνική καρυδιά, ενώ σε

σημεία που δεν φαίνονται όπως είναι το πισινό, η βάση, το καπάκι, τα εσωτερικά ράφια και άλλα θα χρησιμοποιήσουμε έλατο.

Για μία ντουλάπα όπως είναι στο σχήμα 3.1 πρώτα κατασκευάζουμε το κάσωμα. Αρχίζουμε με τη βάση το καπάκι και τα δύο πλαϊνά. Οι διαστάσεις της ντουλάπας θα είναι ύψος 190, πλάτος 100 εκατοστά και βάθος 60 εκατοστά.

Τα ξύλα που επιλέξαμε τα είχαμε όρθια σε σκιερό μέρος για τουλάχιστον ένα έτος για τη ξήρανσή τους. Τοποθετημένα τα μαδέρια όρθια στεγνώνουν γρηγορότερα. Για συνηθισμένες κατασκευές έχουμε πάντα κομμένα ξύλα που τα έχουμε να στεγνώνουν γρηγορότερα, αφού όταν είναι τεμαχισμένα είναι λεπτότερα, και στεγνώνουν σε λιγότερο χρόνο. Ποτέ δεν δουλεύουμε κάποιο ξύλο πριν ξεραθεί καλά. Η καλύτερη φυσική ξήρανση γίνεται σε υπόστεγο που να είναι οι τρεις πλευρές του κλειστές. Ντανιάζουμε τα μαδέρια που προέρχονται από ένα κορμό –κάθε κορμός μας δίνει διαφορετική ποιότητα– τοποθετώντας πήχεις ενδιάμεσά τους για να μπορούν να αερίζονται. Με αυτόν τον τρόπο αποφεύγουμε το μούχλιασμα. Δεν πρέπει τα ξύλα να εκτίθενται στον ήλιο και στον ανεξέλεγκτο αέρα, έτσι αποφεύγουμε τις απότομες αλλαγές στη συστολή και διαστολή όπως συμβαίνει σε όλα τα ξύλα. Οι απότομες εναλλαγές θα επιφέρουν σκασίματα και στραβώματα. Η ξήρανση πρέπει να γίνεται ομαλά. Γενικώς τα ξύλα πρέπει να είναι πολύ στεγνά, ξερά. Αν υπάρχει η παραμικρή υγρασία ιδίως αν προέρχεται από τον χυμό του δέντρου, τότε το ξύλο σε λίγο χρονικό διάστημα θα μας προδώσει, δηλαδή θα παρουσιάσει σκασίματα και στραβώματα. Με την σημερινή

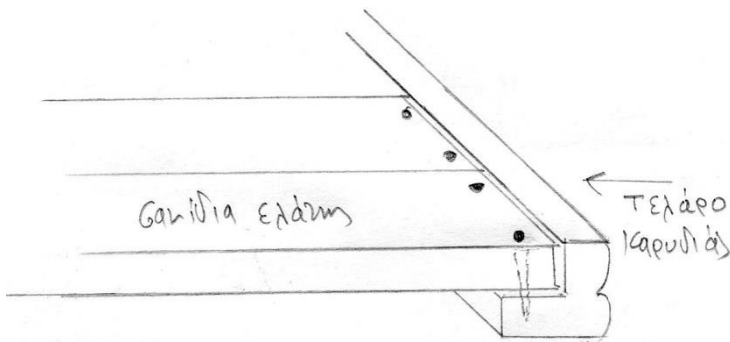
τεχνολογία γίνεται τεχνική ξήρανση μέσα σε θερμούς κλίβανους που διαρκεί από 10 μέχρι και 50 ημέρες, ανάλογα με το πάχος των μαδεριών και η υγρασία τους κατεβαίνει μέχρι τους 13 βαθμούς.

Ξύλα ντανιασμένα σε υπόστεγο με πηχάκια ενδιάμεσά τους για φυσική ξήρανση

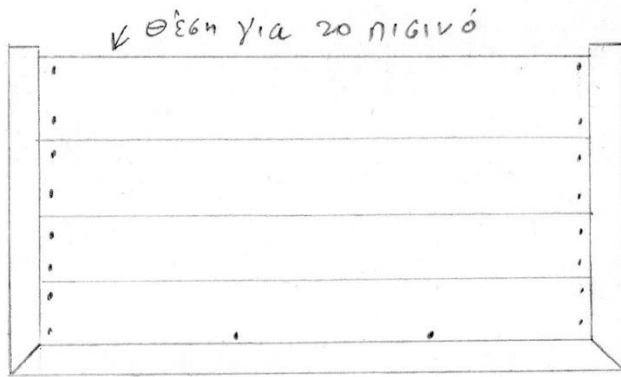
Ροκανίζουμε και ορθογωνιάζουμε (για ορθογώνιασμα δεξ κεφάλαιο 1^ο, κατασκευή καμαρόπορτας) 6 τεμάχια ξύλων καρυδιάς 4X4 εκατοστά για το τελάρο της βάσης και του καπακιού. Τραβάμε το κορδόνι στην πρόσοψη και πατούρα, όπως φαίνεται στο σχήμα 3.2. Κόβουμε τα δύο μπροστινά 100 εκατοστά μήκος, όσο δηλαδή είναι και το πλάτος της ντουλάπας. Οι δύο άκρες κόβονται φάλτσο 45°. Τα τέσσερα πλαϊνά κόβονται 60 εκατοστά στο μήκος και με φάλτσο επίσης 45° από τη μία πλευρά. Τα δύο γίνονται αριστερά και τα άλλα δύο δεξιά, όπως φαίνονται στο σχήμα 3.3. Κατόπιν μετράμε και ετοιμάζουμε τα σανίδια που θα μπουν καρφωτά μέσα στις πατούρες, όπως φαίνονται στο σχήμα 3.3. Αφού ροκανιστούν και ξεχονδριστούν οι σανίδες με πάχος 1,5 εκατοστό, τραβάμε τις πατούρες όπως φαίνονται στη τομή σχήμα 3.4. Επειδή η

βάση και το καπάκι έχουν αρκετό πλάτος, η ένωση των σανιδιών πρέπει να γίνει με πατούρες και να καρφωθούν πάνω στα καρυδένια ξύλα του τελάρου -που ήδη ετοιμάσαμε- χωρίς κόλλα. Η κόλλα μπορεί να εμποδίσει κάποιες διαστολές και να γίνει η αιτία να στραβώσει ολόκληρη η βάση ή το καπάκι της ντουλάπας. Όσο για τις πατούρες που θα κάνουμε στις ενώσεις των σανιδιών, θα μας καλύψουν κάποιους αρμούς που πιθανόν να παρουσιαστούν στο μέλλον.

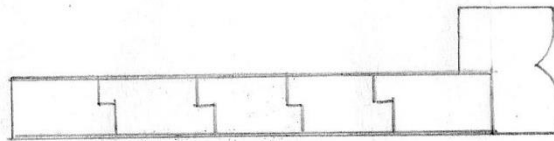

Σχήμα 3.2 λεπτομέρεια βάσης και καπακιού ντουλάπας

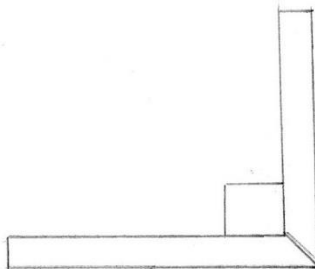
Αφού μοντάρουμε τη βάση και το καπάκι, ετοιμάζουμε τα πόδια της ντουλάπας όπως φαίνεται στο σχήμα 3.1. Αυτά γίνονται από ξύλο καρυδιάς. Κόβονται αφού σηματοδοτούν με την ανάλογη φόρμα (πατρόν), ξεγυρίζονται με το ξεγυριστάρι και κολλιούνται μεταξύ τους σε ορθή γωνία. Ένας τάκος στη εσωτερική γωνία με κόλλα και καρφιά τα στερεώνει καλύτερα (βλέπε σχ.3.5). Καρφώνονται κάτω από τη βάση με κόλλα. Βάση και καπάκι είναι έτοιμα να τα γυαλοχαρτάρουμε.

Σχήμα 3.3 βάση και καπάκι ντουλάπας

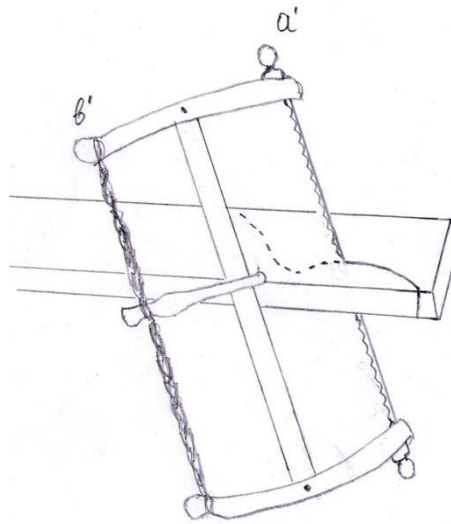

Σχήμα 3.4 Τομή της βάσης και καπακιού ντουλάπας.

Σχ. 3.5: Τομή κάτοψης ποδιού ντουλάπας.

Το ξεγυριστάρι το χειριζόμαστε μόνο για κάθετη κοπή. Σφισμένα ξύλα πάνω στον πάγκο με ένα σφικτήρα, πιάνουμε το ξεγυριστάρι με τα δύο χέρια και με τη λάμα ρυθμισμένη περίπου σε 90° ξεγυρίζουμε διάφορες μορφές που είχαμε σημαδέψει. Η λάμα του είναι στενή περίπου 8 χιλιοστά και με μπόλικο τσαπράζι για να μπορεί να ελίσσεται ακόμα και στα στενότερα σημεία του ξεγυρίσματος.

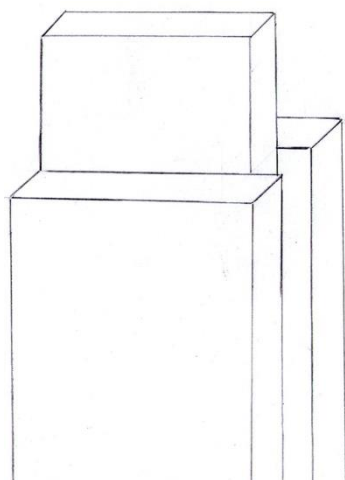

Ξεγυριστάρι. πιάνεται με δύο χέρια από τις λαβές α & β.

Προχωράμε τώρα να ετοιμάσουμε τα πλαϊνά της ντουλάπας, που αυτά θα γίνουν με ταμπλάδες, όπως φαίνονται στο σχήμα 3.1.

Για να υπολογίσουμε το ύψος των πλαϊνών αφαιρούμε 8 εκ. που είναι τα τελάρα βάσης και καπακιού και 7 εκ για τα πόδια. Άρα τα πλαϊνά θα είναι 175 ύψος και πλάτος 58

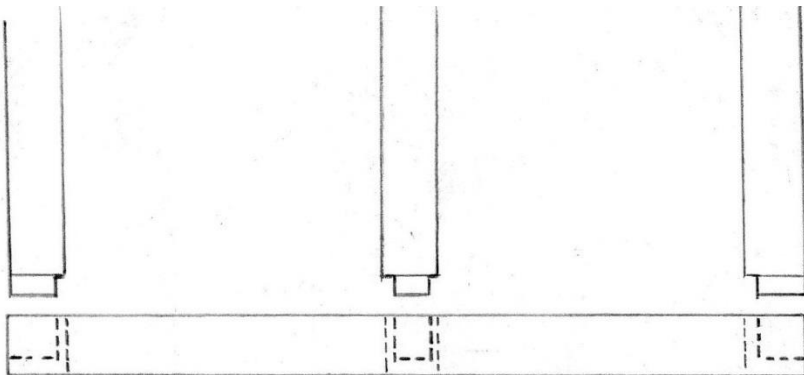
εκατοστά, αφού πάνω στα πλαϊνά θα πατήσουν οι πόρτες για να πιάσουμε τα 60 εκατοστά βάθος, όπως προαναφέραμε. Ετοιμάζουμε για μπόγια 4 τεμάχια ξύλου 175X6,5X2,8 και για τις τραβέρσες 52X6,5X2,8 εκατοστά. Αφού διαλέξαμε το μαδέρι από όπου κόψαμε με το κουραστάρι τα αναφερόμενα κομμάτια ξύλου, τα ροκανίζουμε, τα ορθογωνίζουμε, τα ξεφαρδίζουμε, τα ξεχοντρίζουμε με καθαρά μέτρα πλάτος 6 και πάχος 2,5 εκ. Έπειτα σημαδεύουμε για να γίνουν τα μόρσα. Στα ακριανά μόρσα θηλυκά και αρσενικά σημαδεύουμε κατά ένα εκατοστό στενότερο μόρσο, ενώ στο μεσαίο κατά 2 εκατοστά στενότερο. Αυτό γίνεται επειδή τα αρσενικά μόρσα στενεύουν κατά 1 εκατοστό από την πλευρά της γκινισιάς που θα τραβήξουμε για τον ταμπλά (βλέπε σχ. 3.6).

Σχ. 3.6: Τραβέρσα με το αρσενικό μόρσο και τη γκινισιά.

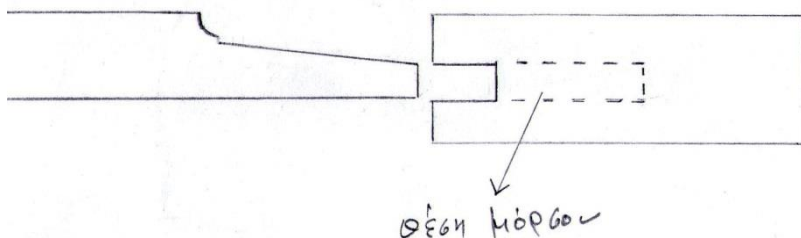
Με τη σημαδούρα σημαδεύουμε το πάχος και με μολύβι το μήκος του μόρσου. Το πάχος σημαδεύεται σύμφωνα με τη σμίλα που θα χρησιμοποιήσουμε για το τρύπημα. Εδώ όμως

υπάρχει μία ιδιαιτερότητα. Οι τρύπες στα μπόγια δεν θα γίνουν πέρα-πέρα. Αυτό γίνεται για να μη φαίνεται το αρσενικό μόρσο στο χόνδριτο του πλαϊνού. Έτσι θα έχουμε στο βάθος μισό μόρσο. Αυτός είναι κι ο λόγος που κόψαμε τις τραβέρσες 52 αντί 58 εκατοστών που θα γίνει το πλαϊνό μας (Βλέπε σχ.3.7).

Σχ.3.7: Μπόι και τραβέρσες με μισές τρύπες

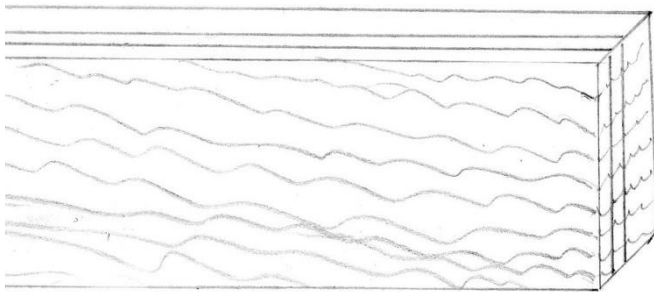
Αφού τρυπήσουμε τα μπόγια και ξεμορσάρουμε τα αρσενικά στις τραβέρσες, είμαστε έτοιμοι να τραβήξουμε τις γκινισιές, εκεί που θα φωλιάσουν οι ταμπλάδες. Αυτό θα γίνει με το εργαλείο γκινίσι. Το βάθος θα γίνει 10 χιλιοστά και το πάχος όσο και τα μόρσα (Σχήμα 3.8).

Σχ.3.8 Τομή μπόι με ταμπλά

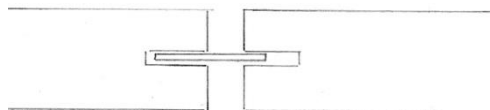
Τώρα είμαστε έτοιμοι να πάρουμε μέτρα για τους ταμπλάδες.

Στους ταμπλάδες πρέπει να προσέξουμε τα ξύλα να είναι ξερά και να είναι ήμερα. Καμιά φορά βλέπεις ξερά ξύλα καθαρά από ρόζους και σκασίματα, αλλά αν είναι άγρια και τα νερά τους στριφνά δεν θα έχουμε καλό αποτέλεσμα, θα μας εκθέσουν μετά από λίγο χρονικό διάστημα με σκασίματα και στραβώματα. Επιλέγουμε λοιπόν σανίδες που θα είναι κομμένες μακριά από τη καρδιά του κορμού (η καρδιά πάντα φέρνει σκασίματα), ροκανίζουμε, ξεχονδρίζουμε με πάχος 15 χιλιοστά. Προσπαθούμε να καλύψουμε το φάρδος του ταμπλά με δύο σανίδες που να έχουν ίδια νερά. Αυτό θα μπορέσει να γίνει κόβοντας τα δύο σανίδια από το ίδιο σημείο του μαδεριού, κολλώντας τα με τα νερά τους αντίθετα μας δίνουν ένα ωραίο αφηρημένο σχέδιο. Η κόλληση των δύο αυτών σανιδιών εκτός από τη κόλλα πρέπει να γίνει και με ένθετα πηχάκια. Κάνουμε τρύπες και τοποθετούμε μέσα πηχάκια στα κόντρα.

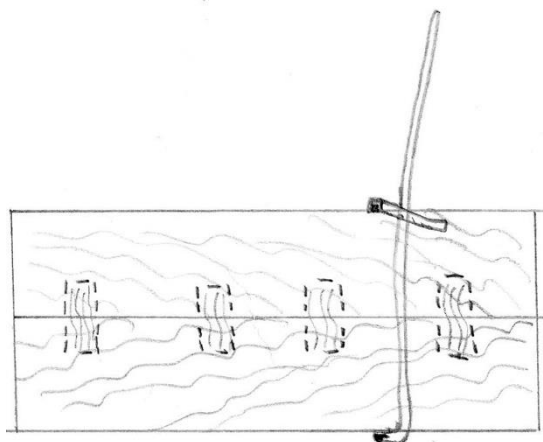

Σημαδεμένο μαδέρι για κοπή ταμπλάδων που θα γίνει με το κουραστάρι.

Μπαίνοντας τα πηγάκια με κόλλα θα συγκρατήσουν ξεκολλήματα στις ενώσεις και τυχόν σκασίματα που μπορεί να προκύψουν κοντά στις ενώσεις. Αλείβουμε κόλλα και σφίγγουμε με νταβίδια μέχρι να στεγνώσουν.

Τομή ταμπλάδων προς κόλληση

Κόλληση ταμπλά με νταβίδι. Φαίνονται τα νερά του ξύλου με αφηρημένο σχέδιο και τα κόντρα πηγάκια. (Μετά την εμφάνισή του, το κόντρα πλακέ πήρε τη θέση των πήχων)

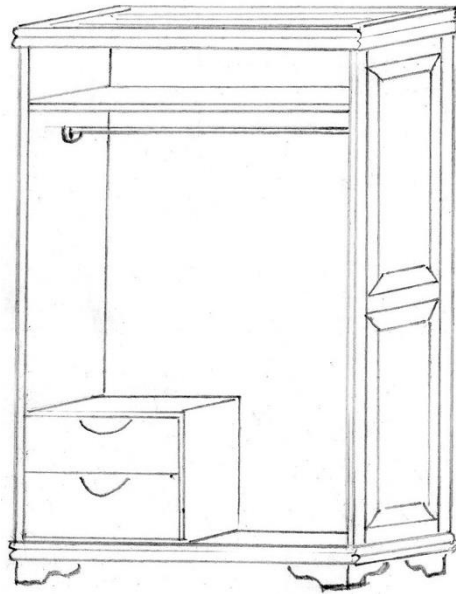
Ξεσφίγγονται όταν στεγνώσουν, γωνιάζονται στις διαστάσεις που έχουμε και σημαδεύουμε με μια σημαδούρα το πάχος που θα έχει η άκρη του ταμπλά για να χωρέσει στη γκινισιά που κάναμε στα μπόγια και τις τραβέρσες. Τραβάμε ταμπλαρόκανο, αρχίζοντας πάντα από το σόκορο όπως κάναμε και στη ταμπλαδωτή καμαρόπορτα. Όταν ροκανίζουμε το

σόκορο με οποιοδήποτε ροκάνι ή κορδόνι, πετάγονται σκλέντζες στο τελείωμα. Αυτός είναι ο λόγος που ξεκινάμε από το σόκορο, αφού κατόπι τραβώντας με το ταμπλαρόκανο ή το κορδόνι στα ίσια νερά του ξύλου θα σβήσει κάθε σκλέντζα που θα είχε πεταχτεί (δες κεφάλαιο πρώτο, σχήμα 1.6).

Τραβώντας το ταμπλαρόκανο, δοκιμάζουμε κάθε τόσο το πάχος του να χωράει στη γκινισιά με κάποια ευχέρεια. Σ' αυτούς τους ταμπλάδες θα τραβήξουμε ταμπλαρόκανο μόνο από τη μία πλευρά, την έξω, η μέσα ούτως ή άλλως δεν φαίνεται (βλέπε σχ. 3.8).

Τελειώνοντας με τους ταμπλάδες, γυαλοχαρτάρουμε και μοντάρουμε τα πλαϊνά, πρώτα δοκιμαστικά για τυχόν πρόβλημα και μετά κολλιούνται με ψαρόκολλα. Κόλλα βάζουμε μόνο στα μόρσα. Οι ταμπλάδες πρέπει να είναι ελεύθεροι από κόλλα για να μπορούν να συστολοδιαστέλονται. Στη μία πλευρά του κάθε πλαϊνού από το μέσα μέρος τραβάμε μια πατούρα 1.5X1.5 εκατοστό για τη θέση του πισινού. Παστρεύουμε τις επιφάνειες με το διπλό ροκάνι, τρίβουμε, σπάζουμε όλες τις γωνίες με γυαλόχαρτο για να μη κόβουν χέρια. Τα πλαϊνά μας είναι έτοιμα.

Μοντάρουμε το κάσωμα με κόλλα και καρφιά. Μετράμε τη θέση του πισινού που θα γίνει με σανίδες λεπτές 1.5 εκατοστό και με το σύστημα της πατούρας όπως κάναμε στη βάση και το καπάκι.

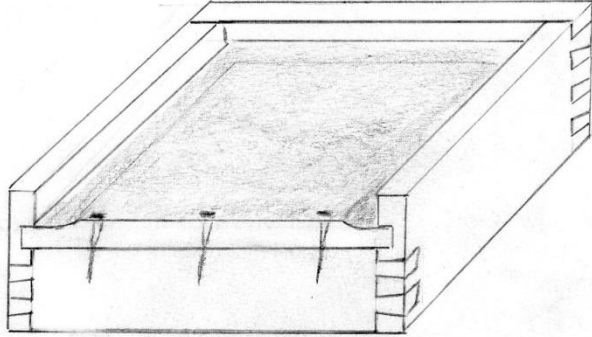

Κάρωμα ντουλάπας

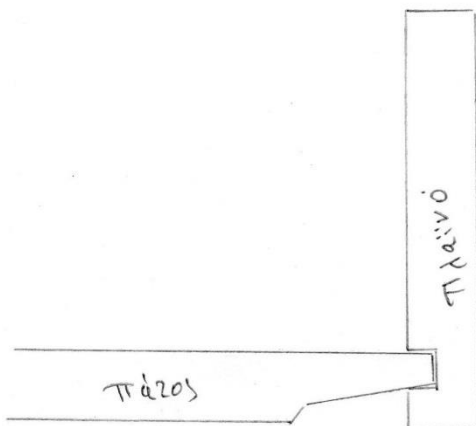
Εσωτερικά, θα χρειαστούμε ένα ράφι από σανίδες πάχους 2 εκατοστών στο πάνω μέρος για καπέλα και τσάντες, ένα μπαστούνι (κρεμάστρα) και μία συρταριέρα με δύο συρτάρια. Κάνουμε ένα κουτί περίπου 40X40 εκατοστά και βάθος 55 εκατοστά. Το μοντάρουμε με κόλλα και καρφιά ακέφαλα. Εδώ μέσα θα βάλουμε τα συρτάρια. Το κουτί γίνεται από σανίδες κολλητές με πάχος 2 εκατοστών. Τα συρτάρια γίνονται από σανίδια 1.5 εκατοστό πάχος με δόντια (χελιδονοουρά). Αυτή η διαδικασία είναι πολύ δύσκολη, θα τη αναλάβει ένας καλός μάστορας. Στο εσωτερικό των δύο πλαϊνών και του μπροστινού του συρταριού, τραβάμε γκινισιά 8 χιλιοστά βάθος με ίδιο πλάτος για να μπει ο πάτος. Το πίσω του συρταριού γίνεται στενότερο και φτάνει μέχρι τη γκινισιά των πλαϊνών. Αυτό γίνεται για να μπορέσει να μπει ο πάτος μετά

τη κόλληση του συρταριού. Έτσι, ο πάτος πιάνεται με δύο τρία καρφάκια στο πίσω μέρος του συρταριού.

Συρτάρι με δόντια (Χελιδονοουρά). το βλέπουμε από το κάτω μέρος. Καρφωμένος ο πάτος με τρία καρφάκια

Ο πάτος του συρταριού θα γίνει από σανίδια πάχους 1,5 εκατοστό και θα τραβηχτούν φάλτσο με το ταμπλαρόκανο από τη κάτω μεριά για να καταλήξουν στην άκρη 8 χιλιοστά όσο και η γκινισιά που κάναμε στα πλαϊνά και στο μπροστινό του συρταριού. Κάνουμε μια φούχτα στο μπροστινό του συρταριού όπως φαίνεται στο κάσωμα. Μοντάρουμε με κόλλα τα ορθογωνιάζουμε. Τα συρτάρια είναι έτοιμα.

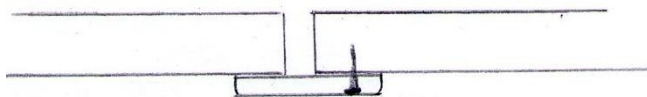

Τομή πάτου και πλαϊνού συρταριού.

Έρθε η ώρα για τις πόρτες.

Ότι κάναμε στα πλαϊνά θα κάνουμε και με τις πόρτες. Μόνο που εδώ πρέπει να διαλέξουμε τον αθέρα των ξύλων. Όλη μας η ποιότητα της δουλειάς θα φανεί στις πόρτες. Ειδικά η πρώτη εντύπωση, η πρώτη ματιά, είναι αυτή που κερδίζει το θαυμασμό και το πελάτη.

Απομένει να βάλουμε μεντεσέδες, τρεις σε κάθε πόρτα. Όχι ότι δεν θ' άντεχαν και δύο, αλλά οι τρεις συγκρατούν για τυχόν στραβώματα που ίσως τείνουν να κάνουν οι πόρτες. Θα σκάψουμε όλο το πάχος του μεντεσέ στο κάσωμα. Στη πόρτα θα χρειαστεί να γίνει μόνο βίδωμα χωρίς σκάψιμο. Αυτό μας διευκολύνει να μετακινήσουμε τη πόρτα λίγο πάνω ή κάτω κατά το βίδωμα χωρίς να σκάβουμε και κάνουμε πληγές στη περιοχή του μεντεσέ. Παράλληλα δεν αδυνατίζουμε το πάχος της πόρτας στο σημείο του μεντεσέ για να μπορέσει να μπει ξυλόβιδα όσο το δυνατόν μεγαλύτερη για το στερέωμα του μεντεσέ. Στη δεξιά πόρτα στη πλευρά της κλειδαριάς τοποθετούμε ένα μπινί με κόλλα και ψιλά καρφάκια (βελονάκια) που στοκάρονται και δεν φαίνονται, αυτό θα μας καλύψει τον αρμό μεταξύ των δύο θυρών.

Τομή μεταξύ των δύο θυρών με το μπινί.

Στην αριστερή πόρτα από τη μέσα πλευρά βάζουμε ένα σύρτη πάνω κί ένα κάτω για να κουμπώνει η πόρτα, και στη δεξιά που θα μπει η κλειδαριά θα κουμπώνει πάνω στην αριστερή πόρτα. Πόμολα θα βάλουμε μετά από τα λούστρα, για τα οποία θα μιλήσουμε στην επόμενη κατασκευή που θα έχουμε και καπλαμάδες.

Χειροποίητη κατασκευή μιας δίφυλλης ντουλάπας με καπλαμά

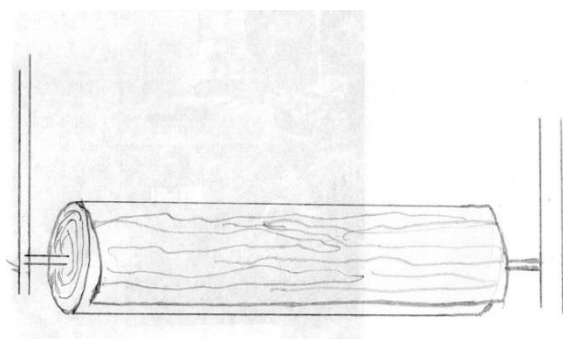
Επειδή θα χρησιμοποιήσουμε κόντρα πλακέ, καλά είναι να πούμε λίγα λόγια για την ιστορία του.

Το κόντρα πλακέ αποτελείται από 3 φύλλα ξύλου (καπλαμάδες) και άνω, κολλιούνται σταυρωτά πάντα με περιττό αριθμό κομματιών. Συνήθως όμως στην επιπλοποιία χρησιμοποιείται το τρίφυλλο κόντρα πλακέ.

Λέγεται πως το κόντρα πλακέ είναι το αρχαιότερο δείγμα φύλλων ξύλου. Βρέθηκαν τέτοια στοιχεία σε τάφους των Φαραώ προιονισμένα και κολλημένα σταυρωτά που χρονολογούνται σε 3500 χρόνια. Φύλλα ξύλου από έβενο διακοσμούσαν στην αρχαία Αίγυπτο το θρόνο όπου αναπαύονταν ο βασιλιάς Τουταγχαμών. Οι αρχαίοι Έλληνες και Ρωμαίοι γνώριζαν και χρησιμοποιούσαν τα φύλλα αυτά, που τα κολλούσαν με διάφορες ζωικές κόλλες. Μάλιστα αναφέρονται προιονιστήρια που κινούνταν με υδροτροχούς στα δέκα βιβλία του αρχιτέκτονα Βιτρούβιου, που έζησε στα Ρωμαϊκά χρόνια τον πρώτο π.Χ. αιώνα.

Στο μεσαίωνα παρήγαγαν μεγάλες ποσότητες φύλλα ξύλου (καπλαμάδες) που κόβονταν από κορμούς δέντρων χρησιμοποιώντας μεγάλα μαχαίρια, αλλά πετούσαν το περισσότερο υλικό, γίνονταν μεγάλη σπατάλη.

Στα μέσα του 19ου αιώνα ο Εμμάνουελ Νόμπελ κατασκεύασε μια μηχανή τόρνο κοπής (ξετύλιξης) κορμών ξύλου.

Κοπή (ξετύλιγμα) κορμού, σε περιστροφικό τόρνο

Τομή κορμού

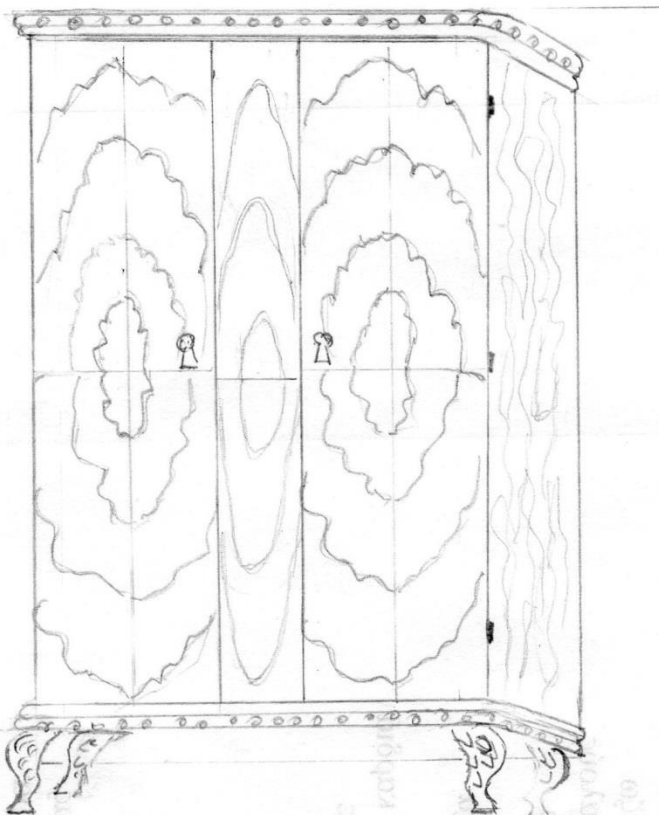
Το πάχος των φύλλων κυμαίνεται από 0,6 έως 1,5 χιλιοστό

Με τα φύλλα αυτά άρχισε η παραγωγή του κόντρα πλακέ. Το κολλούσαν με διάφορες ζωικές κόλλες. Όμως παρουσίαζε δυσκολίες στη κόλληση με τις κόλλες που χρησιμοποιούσαν για να γίνει το κόντρα πλακέ.

Η ανακάλυψη της καζεΐνης το 1891 από τον χημικό Oscar Pulsen έδωσε τη λύση. Η κόλληση με καζεΐνη όμως ήταν χρονοβόρα επειδή έπρεπε να μείνει αρκετό χρόνο στη πρέσα.

Περί το 1930 χρησιμοποιήθηκε η θερμική πρέσα που τελειοποίησε τον σημερινό τρόπο κατασκευής του κόντρα πλακέ.

Θα προσπαθήσω να σας περιγράψω πώς γινόταν μια δίφυλλη ντουλάπα χωρίς μηχανήματα περίπου στα μέσα του εικοστού αιώνα (σχήμα 4.1).

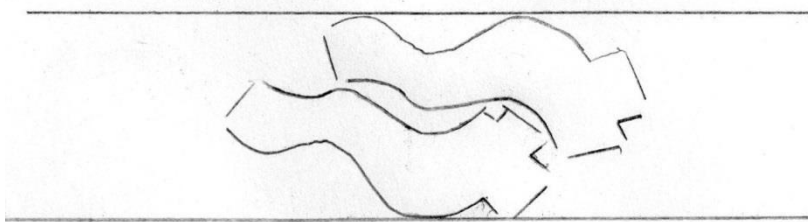

Σχήμα 4.1: Ντουλάπα δίφυλλη από ελληνική καρδιά. Στο κέντρο της κάθε πόρτας φαίνονται σε σχήμα σταυρού οι ενώσεις των τεσσάρων φύλλων του καπλαμά.

Ας αρχίζουμε από τα πόδια.

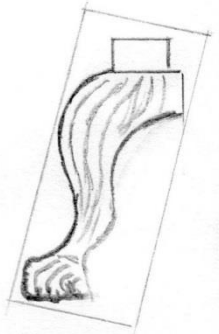
Παίρνουμε ένα μαδέρι με πάχος 10 εκατοστά ελληνικής καρυδιάς για να κάνουμε τα πόδια. Η ελληνική καρυδιά συγκαταλέγεται στα καλύτερα ξύλα για την επιπλοποιία, όπως το αναφέραμε και πρωτύτερα. Θα δούμε παρακάτω σε φωτογραφίες τα νερά της πως παρουσιάζουν φανταστικά αφηρημένα σχέδια.

Σε ένα χαρτόνι ή κόντρα πλακέ που προηγουμένως είχαμε ζωγραφίσει το σχέδιο του ποδιού και είχαμε κόψει το σχήμα του, θα χρησιμοποιηθεί ως φόρμα (πατρόν). Τώρα με τη φόρμα σημαδεύουμε τα πόδια όπου με το ξεγυριστάρι θα κόψουμε και θα δημιουργήσουμε τη μορφή των ποδιών. Προσέχουμε την επιλογή του μαδεριού για τις διαστάσεις που θα έχει, ώστε με το σημάδεμα να έχουμε τη μικρότερη δυνατή φθορά, όπως φαίνεται στο παρακάτω σχέδιο.

Μαδέρι σημαδεμένο με τη φόρμα για τα πόδια της ντουλάπας.

Μετά το ξεγύρισμα κάνουμε τα αρσενικά μόρσα των ποδιών. Σημαδεύουμε με μολύβι το μήκος και το πάχος του μόρσου(εδώ δεν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε σημαδούρα επειδή τα πόδια είναι στραβά), υπολογίζοντας πάντα το φάρδος της σμίλας που θα χρησιμοποιήσουμε για να κάνουμε τις τρύπες στη βάση της ντουλάπας (περίπου 12-14 χιλιοστά πάχος). (για μόρσα βλέπε στο πρώτο κεφάλαιο)

Πόδι από ντουλάπα

Από δω και πέρα αναλαμβάνει ο ξυλογλύπτης που θα τα σκαλίζει και θα τα δώσει σχήμα λιονταρίσιου ποδιού.

Μερικά από τα εργαλεία του ξυλογλύπτη

Παστράγκο

τρίγωνο Ι

Σγόρμπια

Λούκι

Ματσόλα

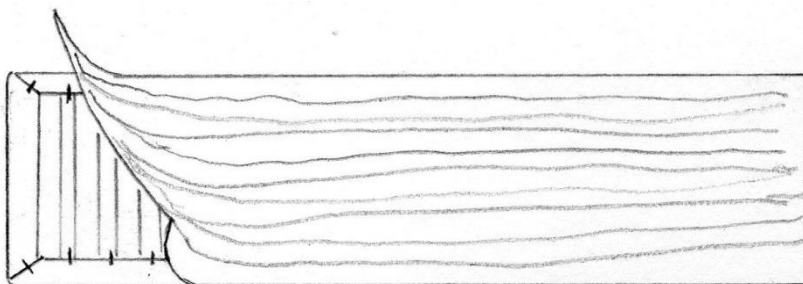
(Για ξυλογλυπτική δεξ στο βιβλίο «η τέχνη της ξυλογλυπτικής» του Αντώνη Τσολακίδη).

Αρχίζουμε προετοιμασία για το κάσωμα της ντουλάπας. Ετοιμάζουμε ξύλα ελάτης σε πήχεις 6Χ2 εκατοστά. Αν βρούμε στα ξυλεμπορικά σανίδια 2 εκατοστών πάχος σε πολύ καλή ποιότητα, ειδικά να είναι ίσια, να μην έχουν καμπύλες, κοιλώματα και χοντρούς ρόζους, τότε ξεκινούμε δίχως ροκανίσματα. Αν όμως θέλουμε καλύτερα αποτελέσματα για καλή δουλειά τότε ροκανίζουμε και μόνο τα ξεχοντρίζουμε. Το φάρδος των πήχων δεν μας πειράζει να είναι αροκάνιστο

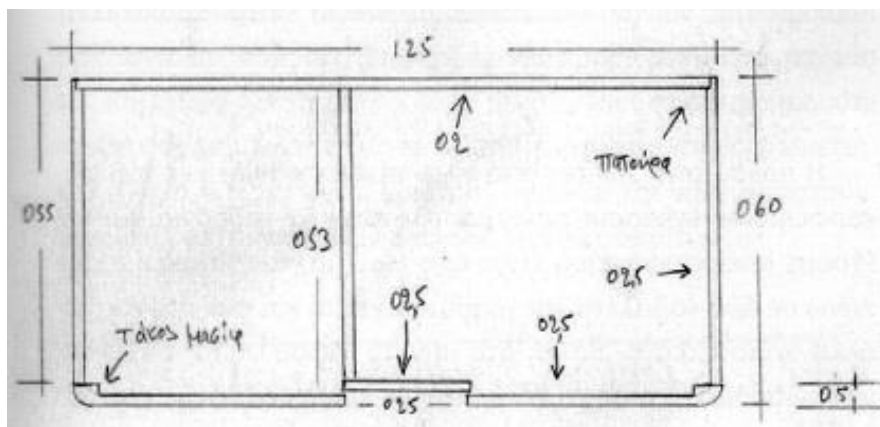
αφού όταν γίνει το τελάρο και κολληθούν τα κόντρα πλακέ από δω κι' από κει, θα ξεφαρδιστεί στα μέτρα που θέλουμε.

Για τα πλαϊνά του κασώματος της ντουλάπας κάνουμε τα τελάρα στο ύψος που θα γίνει η ντουλάπα αφαιρώντας το ύψος των ποδιών και το πάχος από τη βάση και το καπάκι. Το βάθος της ντουλάπας γίνεται 60 εκατοστά σε εξωτερικές διαστάσεις, ώστε στο εσωτερικό να χωρούν κοστούμια με την κρεμάστρα τους, χωρίς να τσαλακώνονται. Στην περίπτωση μας τα πλαϊνά θα τα κάνουμε 5 εκατοστά στενότερα, αφού θα έχουμε πόρτες που θα είναι στα πλάγια στρογγυλεμένες. Βλέπε σχήμα 4.3.

Τα τελάρα όπως φαίνεται στο σχήμα 4.2 καρφώνονται με καρφιά (δίχαλα) για να έχουν μια σταθερότητα προσωρινή μέχρι να κολληθούν τα κόντρα πλακέ.

Σχήμα 4.2 Τελάρο καρφωμένο με δίχαλα, με το κόντρα πλακέ έτοιμο προς κόλληση. Τα νερά του κόντρα πλακέ πάντα πρέπει να είναι κόντρα με τα εσωτερικά τρέσα του τελάρου.

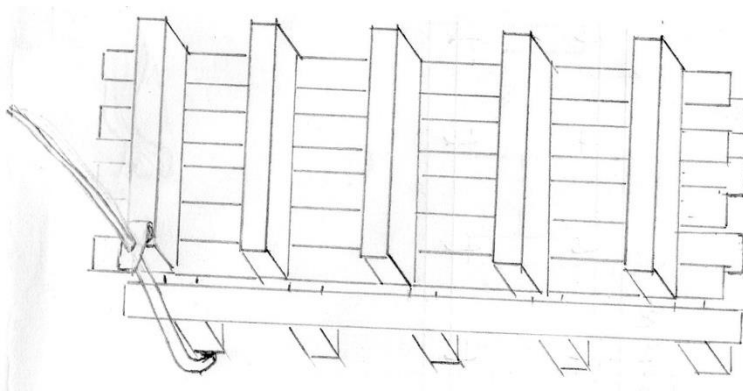
Σχήμα 4.3 Τομή ντουλάπας της κάτοψης.

Αφού ετοιμάσουμε τα τελάρα και έχουμε την κόλλα έτοιμη είτε είναι καζεΐνη, είτε είναι ψαρόκολλα που θα μιλήσουμε παρακάτω πως ετοιμάζεται, αλείβουμε με ένα πινέλο πρώτα την μία επιφάνεια του τελάρου, βάζουμε ένα κόντρα πλακέ που ήδη είχαμε ετοιμάσει στις διαστάσεις που είναι και τα τελάρα μας, το καρφώνουμε με δύο καρφιά ακέφαλα για να μη κουνηθεί και κολληθεί στραβά, ζουμπάρουμε τα δύο καρφάκια να βουλιάξουν λίγο ώστε να μη μας ενοχλήσουν στις μελλοντικές εργασίες που θα φτιάξουμε πάνω στις επιφάνειες.

Αλείβουμε και την άλλη πλευρά με τον ίδιο τρόπο. Αν χρησιμοποιήσουμε ψαρόκολλα, βάζουμε το τελάρο μόνο του στην πρέσα όσο μπορούμε γρηγορότερα διότι η ψαρόκολλα είναι αρκετά ζεστή που πρέπει να προλάβουμε πριν μας παγώσει. Αν όμως χρησιμοποιήσουμε καζεΐνη αυτή είναι ψυχρή κόλλα και αντέχει από την στιγμή που θα την φτιάξουμε για τουλάχιστον δύο-τρεις ώρες (βλέπε κεφάλαιο πρώτο: πως γίνεται η καζεΐνη), τότε βάζουμε στη πρέσα όσα τελάρα είναι στο ίδιο μέγεθος το ένα πάνω στο άλλο, 3-4 ή και 5 αν

προλάβουμε να τα αλείψουμε με κόλλα. Στην προκειμένη περίπτωση ίδιες διαστάσεις έχουμε τα δύο πλαϊνά της ντουλάπας.

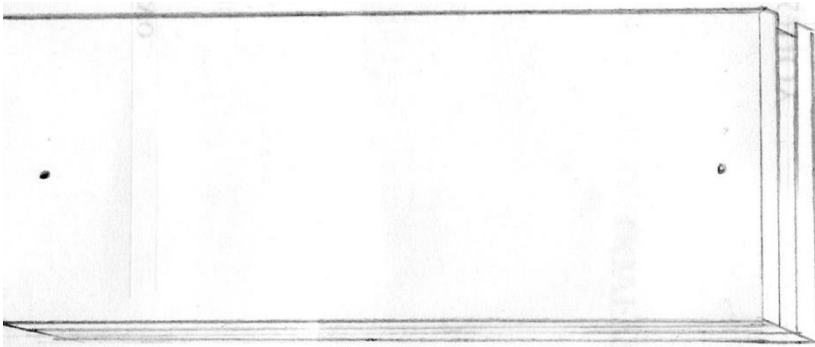
Η πρέσα αποτελείται από πλανισμένες σανιδένιες τάβλες, καρφωμένες εγκάρσια πάνω σε πλανισμένα καδρόνια για να έχουμε ίσιες επιφάνειες. Είναι δύο τεμάχια, το ένα ακουμπάει πάνω σε δύο καβαλέτα και χρησιμοποιείται και σαν πάγκος, το άλλο τοποθετείται πάνω στο πρώτο αφού προηγουμένως μπουν ανάμεσά τους τα τελάρα προς κόλληση. Σφίγγονται με σφικτήρες ή νταβίδια (βλέπε σχήμα 4.4). Στη πρέσα πρέπει να μείνουν 3-4 ώρες το καλοκαίρι και 6-7 ώρες το χειμώνα. Συνήθως όμως πρέσα βάζουμε το βράδυ και το πρωί ξεσφίγγουμε.

Σχήμα 4.4 Πρέσα: φαίνεται πως μπαίνουν τα νταβίδια

Τώρα έχουμε κολλημένα τα δύο πλαϊνά που πρέπει να τα γωνιάσουμε. Μαζί τους θα γωνιάσουμε και το μεσαίο χώρισμα

που ετοιμάσαμε με τις ίδιες διαστάσεις στο ύψος και κατά δύο εκατοστά στενότερο στο φάρδος όπως φαίνεται στο σχήμα 4.3. Καρφώνουμε τα τρία τελάρα μεταξύ τους πρόχειρα με δύο καρφάκια, χαρίζοντας στο μεσαίο 2 εκατοστά, όπως φαίνεται στο σχήμα 4.5 για να πλανιστούν γύρωθε και να γωνιαστούν όλα μαζί, ώστε να έχουμε ακριβώς τις ίδιες διαστάσεις.

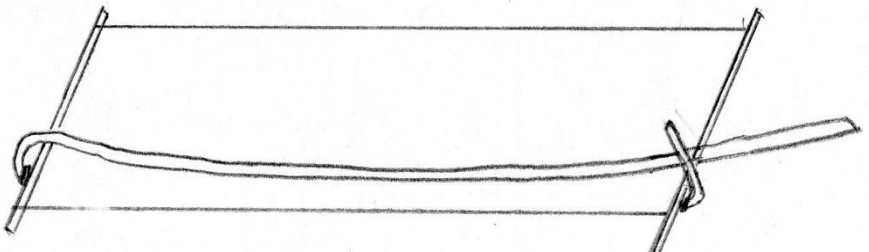
Σχήμα 4.5 Γώνιασμα τελάρων.

Μετά το γώνιασμα μαρκάρουμε στο χόντρος ποιο θα είναι μπροστά και ποιο θα είναι πάνω, ώστε να μπουν κατά το μοντάρισμα στην ίδια θέση μ' αυτήν που γωνιάστηκαν. Έτσι δεν θα έχουμε πρόβλημα αν μας έχει φύγει λίγο το γώνιασμα. Το ξεφάρδισμα που κάναμε στα πλαϊνά είναι 55 εκατοστά, ενώ στο μεσαίο 53 αφού του χαρίσαμε στο κάρφωμα 2 εκατοστά. Στα πλαϊνά χρειάζεται να κάνουμε πατούρα 2 εκατοστών βάθος στο πίσω και μέσα μέρος, εκεί που θα μπει το πισινό της ντουλάπας. Αυτό γίνεται για να μη φαίνεται το χόντρος του πισινού στα πλαϊνά της ντουλάπας, ενώ στη βάση και στο καπάκι δεν χρειάζεται αφού δεν φαίνονται (βλέπε σχήμα 4.3).

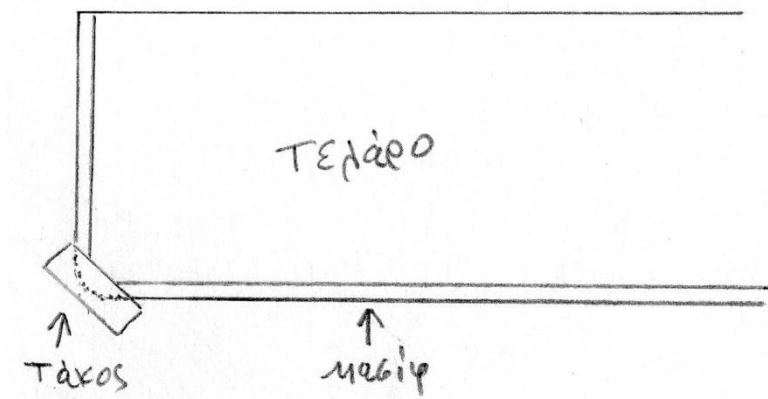
Ετοιμάζουμε τα τελάρα για τη βάση και το καπάκι. Το μήκος είναι 125 εκατοστά και το φάρδος 58 (2 εκατοστά θα είναι το πεινό της ντουλάπας για να πιάσουμε τα 60 εκατοστά), ενώ το χόντρος των τελάρων 5 εκατοστά. Με τον ίδιο τρόπο που κάναμε τα πλαϊνά έτσι θα γίνει και τώρα, με τη μόνη διαφορά ότι κόντρα πλακέ θα κολλήσουμε μόνο από την μία πλευρά. Το κάτω μέρος της βάσης και το πάνω του καπακιού επειδή δεν φαίνονται γλιτώνουμε το κόντρα πλακέ.

Αφού τα ξεσφίξουμε από την πρέσα, τα γωνιάζουμε με τον ίδιο τρόπο που κάναμε και τα πλαϊνά. Εδώ όμως θα κόψουμε τις μπροστινές γωνίες για να μπορέσουμε να τις στρογγυλέψουμε, αφού κολλήσουμε πρώτα τα μασίφια (σχήμα 4.6).

Μασίφια λέμε τα γύρω πηγάκια που κολλάμε στα τελάρα, όπου έχει εμφανή μέρη. Τα μασίφια τα κολλάμε σφίγγοντάς τα με νταβίδια. Αφού στεγνώσουν, κόβουμε τις περίσσιες άκρες τους και σιάζουμε με ένα διπλό ροκάνι τις επιφάνειες για να έρθουν πρόσωπο με την τάβλα.

Κόλλημα μασιφίων με νταβίδια.

Σχήμα 4.6. Πρώτα κολλάμε τα δύο μασίφια και μετά το τάκο. Στη διακεκομμένη γραμμή θα γίνει το στρογγύλεμα

Στη βάση και στο καπάκι που τα κάναμε χοντρότερα από τα πλαϊνά και με τα καρυδένια μασίφια που βάλουμε θα έχουμε επιβλητική εμφάνιση με το κορδονάκι και τους ρόδακες που θα σκαλίσουμε (βλέπε σχήμα 4.1).

Στη βάση, από την κάτω πλευρά κάνουμε τις τρύπες που θα μπουν τα πόδια. Σημαδεύουμε τη θέση τους και τρυπάμε με την ανάλογη σμίλα. Κολλάμε τα πόδια, τρίβουμε με γυαλόχαρτο τα κορδόνια και τα σκαλίσματα και είναι έτοιμο για να μπουν τα φιράμια. Το ίδιο κάνουμε και στο καπάκι.

Στα πλαϊνά θα ετοιμάσουμε να κολλήσουμε καπλαμάδες. Με την κόχα κοχάρουμε (γρατζουνάμε) τις επιφάνειες που είναι να κολληθούν με καπλαμά για να πιάσει η κόλλα καλύτερα.

Η κόχα είναι ένα ροκάνι με σχεδόν όρθια την πριονωτή λάμα που φοράει για να μπορεί να γρατζουνάει. Το κοχάρισμα γίνεται σταυρωτά ώσπου η επιφάνεια γίνει σαγρέ.

Κόχα

Διαλέγουμε φύλλα καπλαμά που να έχουν ίσια νερά. Τα καλά φύλλα, με

νερά που σχηματίζουν ωραία σχέδια, τα κρατάμε για τις πόρτες. Τα φύλλα είναι σε πακέτα των 15-20 τεμαχίων. Παρακάτω θα δούμε πως κόβονται οι κορμοί που προορίζονται για καπλαμάδες για να έχουν ωραία και διάφορα νερά και γιατί τα πακέτα είναι με λίγα τεμάχια. Το δέμα που θα πάρουμε θα υπολογίσουμε να έχουμε την λιγότερη δυνατή φθορά. Αν από ένα δέμα μας περισσέψουν λίγα φύλλα δύσκολα ταιριάζουν να μπουν σε άλλη δουλειά. Το ταίριασμα των σχεδίων γίνεται μόνο από το ίδιο δέμα. Στην παρακάτω φωτογραφία δύο καπλαμάδες από το ίδιο πακέτο κολλιούνται αντικριστά και φτιάχνουν ένα σχέδιο.

Καπλαμάς από ρίζα καρυδιάς

Οι καπλαμάδες κόβονται λίγο μεγαλύτεροι στο μέγεθος για να ξελουριστούν τα περισεύματα μετά την κόλλησή τους.

Πριν αρχίσουμε να κολλάμε τους καπλαμάδες να πούμε λίγα λόγια για την ψαρόκολλα. Ήταν η μοναδική κόλλα που μπορούσε να κολλήσει καπλαμάδες. Δεν λέκιαζε τα ξύλα και έπαιρνε το χρώμα του λούστρου. Πωλείται σε κομματάκια στερεά μαύρα που μοιάζουν σαν κρύσταλλοι. Η πρώτη ύλη γίνεται από κόκαλα και δέρματα ψαριών, εξ ου και το όνομα. Το δοχείο που χρησιμοποιούμε είναι ένα μικρό διπλό καζανάκι που μπαίνει το ένα μέσα στο άλλο με ένα σχετικό κενό μεταξύ τους. Στο εσωτερικό καζανάκι βάζουμε την κόλλα με νερό, και στο εξωτερικό μόνο νερό. Είναι πάντα πάνω στη φωτιά, για να παραμένει αρκετά ζεστή. Όταν κρυώσει, έρχεται πάλι στη πρώτη της μορφή στερεή (η καζεΐνη είναι ακατάλληλη για κόλληση καπλαμάδων, αφήνει λεκέδες που δεν καλύπτονται με τα λούστρα).

Ξαπλώνουμε το πλαϊνό πάνω στον πάγκο και το πασαλείβουμε ψαρόκολλα με ένα πινέλο. Τοποθετούμε τους καπλαμάδες πάνω διπλωρώνοντας τις άκρες μεταξύ τους.

Διπλάρωμα του καπλαμά

Κατόπιν παίρνουμε το σφυρί του καπλαμά, πιέζουμε την επιφάνεια κι' αυτό αρχίζει να κολλάει. Όσο είναι υγρό από τη κόλλα και ζεστό, μόλις δηλαδή αρχίζει να κολλάει, με ένα μαστάρι (χάρακας) που το τοποθετούμε πάνω στο διπλάρωμα ακριβώς εκεί που θέλουμε να κάνουμε την ένωση, χαράζουμε, κόβουμε με το πριονάκι του καπλαμά τα δύο φύλλα μαζί αφαιρώνοντας τα ξακρίδια, οπότε έχουμε μια εκατό τοις εκατό καλή ένωση.

Πριονάκι του καπλαμά

Συνεχίζουμε να πιέζουμε την επιφάνεια με το σφυρί του καπλαμά και η κόλλα αρχίζει να ξερνάει, να βγαίνει δηλαδή από τους πόρους του καπλαμά πάνω στην επιφάνεια. Όπως πιέζουμε με το πλατύ σφυρί, μαζεύουμε ταυτόχρονα και το ξέρασμα της κόλλας που το ξαναβάζουμε μέσα στο καζανάκι. Η πίεση συνεχίζεται μέχρι να κρυώσει και να σταθεροποιηθεί η κόλληση. Αν σε κάποιο σημείο δεν κολλήσει ή δεν προλάβουμε να το πατήσουμε και σκληραίνει η ψαρόκολλα τότε έχουμε ένα σίδερο αναμμένο(απ' αυτά που σιδερώνουμε τα ρούχα), πατάμε στο ακόλλητο σημείο για να λιώσει η κόλλα και πάλι από την αρχή πάτημα με το σφυρί.

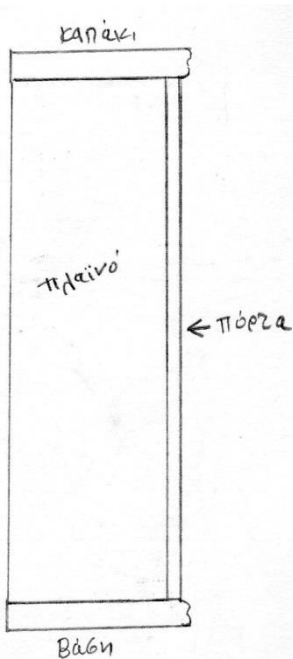
Σφυρί του καπλαμά

Τοποθετείται το φρέσκο-κολλημένο πλαίσιο πάνω σε ένα επίπεδο πάγκο ή ράφι μέχρι να κρυώσει τελείως, μη τυχόν κι έχουμε κάποιο στράβωμα. Επόμενη εργασία είναι να ξελουρίσουμε γύρω-γύρω τις άκρες και να τις καθαρίσουμε με ένα διπλό ροκάνι. Το ξελούρισμα γίνεται με μία φαλτσέτα ή με ένα ροκάνι ξελουρίστρα.

Ξελουρίστρα

Το πλαϊνό πλαίσιο είναι έτοιμο για καθάρισμα και τρίψιμο. Στα πλαϊνά της ντουλάπας δεν κολλάμε μασίφια αφού δεν φαίνονται πουθενά τα χόντρυτά τους. Το πάνω και το κάτω μέρος κρύβεται από το καπάκι και την βάση αντίστοιχα, ενώ μπροστά από τις πόρτες. Επίσης δεν κολλάμε καπλαμά στη βάση και στο καπάκι, που και αυτά δεν φαίνονται.

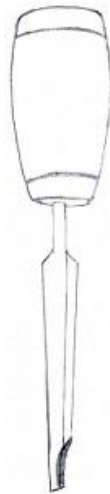

Πλαϊνή όψη ντουλάπας

Με το εργαλείο ξύστρα καθαρίζουμε όλη την επιφάνεια βγάζοντας τις κόλλες που έμειναν και παράλληλα λειαίνεται ώστε να χαθούν οι πόροι του καπλαμά όσο αυτό είναι δυνατόν. Το ξύσιμο γίνεται πάντα παράλληλα με τα νερά του ξύλου, ποτέ κόντρα. Συνεχίζουμε με γυαλόχαρτο, στην αρχή χοντρό και όσο προχωρούμε λεπτότερο, πάντα όμως τρίβουμε στην ίδια ευθεία με τα νερά του ξύλου. Αν τρίψουμε κόντρα, οι γραμμές από το γυαλόχαρτο όσο λεπτόκοκκο κι αν είναι δεν θα χαθούν. Αντίθετα όταν βραχεί η τριμμένη επιφάνεια με τη βαφή ή το λούστρο, οι γραμμές εμφανίζονται ζωηρότερες. Γρατζουνίζοντας με οποιοδήποτε μέσο, εργαλείο ή γυαλόχαρτο στα κόντρα, η γρατζουνιά σπάει τις ίνες του ξύλου και όταν υγρανθεί με το χρώμα ή το λούστρο ρουφάει περισσότερο υγρό, οπότε σκουραίνει. Μεγάλη προσοχή λοιπόν στις γρατζουνιές.

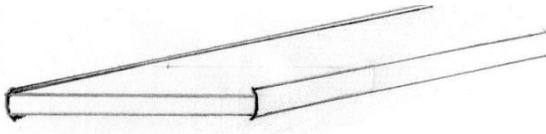
Να περιγράψουμε τι είναι η ξύστρα. Είναι πολύ μυστήριο εργαλείο, πολύ απλό και φτιάχνεται απ' τα μαστόρια πολύ εύκολα. Παίρνουμε μία ατσάλινη λάμα περίπου 10X4 εκατοστά και χόντρος 1 έως 1.2 χιλιοστό που οι επιφάνειες της να είναι λείες. Ακονίζουμε τις δύο πλευρές στο λαδάκονο ώστε οι γωνίες που σχηματίζουν μεταξύ τους να μην έχουν ψεγάδια,

πρέπει να είναι ζωηρές. Μετά σφίγγουμε τη λάμα στη μέγγενη και πιέζοντας με τον μασγαλά δίνουμε τον ανάλογο αθέρα που θέλουμε. Αυτός ο αθέρας που σχηματίζεται είναι σαν ροκάνι που βγάζει ένα πολύ λεπτό ροκανίδι διάφανο, σχεδόν αόρατο. Σχετικά με τον μασγαλά που ανέφερα, είναι ένα σκληρότερο μέταλλο από την ξύστρα, όπως είναι μια λίμα λόγου χάρη. Στρογγυλεύουμε ένα σημείο, το κάνουμε λείο κι αυτό, όπως περνάει με δύναμη πιεζόμενο πάνω στη γωνία της ξύστρας με κλίση περίπου 30°, μας δίνει την μικρή αυτήν κόψη.

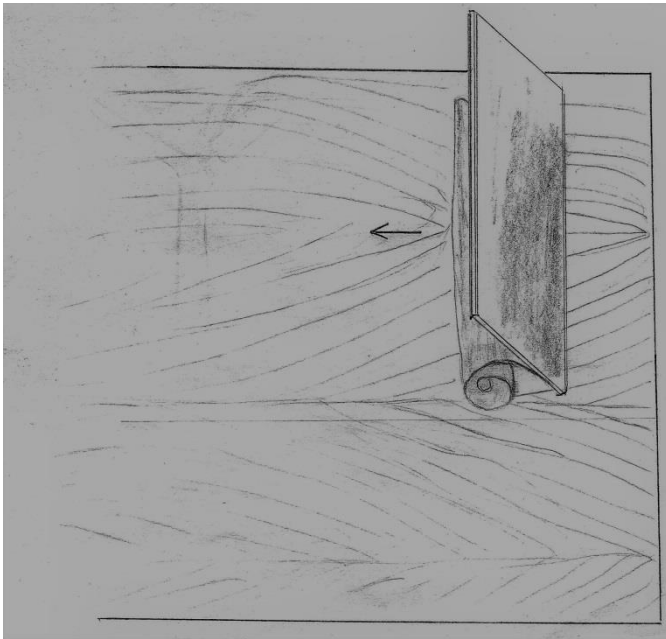

Μαζγαλάς: στην άκρη αριστερά φαίνεται το στρογγύλεμα που κάναμε.

ξύστρα

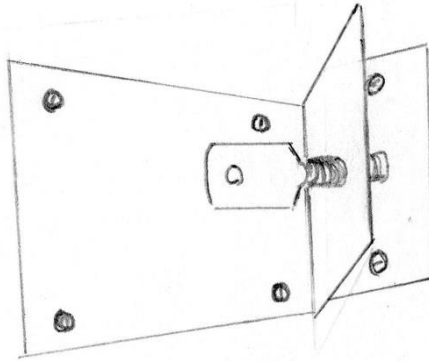
Τομή της ξύστρας: οι γωνίες της λάμας με την πίεση του μασγαλά στρογγυλεύουν δημιουργώντας τον αθέρα που φαίνεται στο διπλανό σχήμα.

Ξύσιμο με ξύστρα. Φαίνεται το απαλό ροκανίδι (χνούδι) που βγαίνει.

Μένει να ετοιμάσουμε το μπροστινό κομμάτι, αυτό που είναι ανάμεσα στις πόρτες. Οι διαστάσεις του καθ' ύψος είναι ίδιο με τα πλαϊνά, το δε φάρδος του 25 εκατοστά και το χόντρος 2.5 εκατοστά. Γίνεται το τελάρο, κολλιούνται τα κόντρα πλακέ, γωνιάζεται και διαλέγουμε καπλαμά με ωραία νερά επειδή είναι στη φάτσα. Όπως φαίνεται στο σχήμα 4.1 ο καπλαμάς στο μεσαίο είναι από δύο φύλλα κολλημένα αντικριστά.

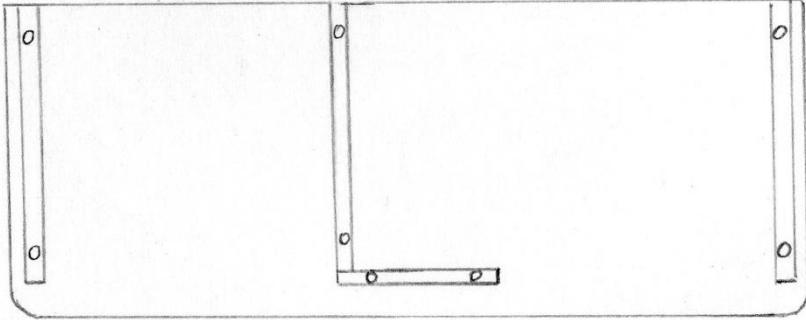
Ήρθε η ώρα να βάλουμε τα φεράμια (συνδετήρες).

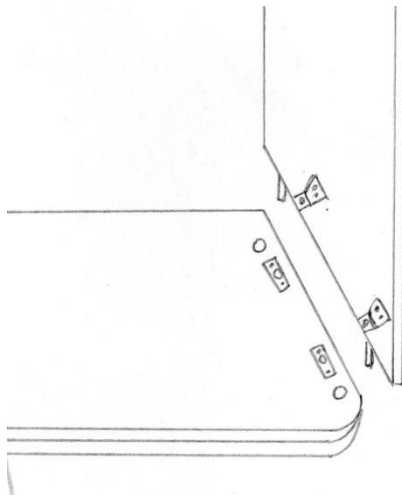
Φεράμι.

Φεράμια μπαίνουν δύο σε κάθε σύνδεση, οπότε θα χρειαστούν 12 τεμάχια. Ορισμένες φορές όταν το σπίτι που θα πήγαινε η ντουλάπα ήταν κοντά και βέβαια χωρούσε απ' την πόρτα, τότε γίνονταν καρφωτή, χωρίς φεράμια.

Στο μοντάρισμα με φεράμια απαιτούνται να τοποθετηθούν καβύλιες για καλύτερη σταθερότητα. Πρώτα τρυπάμε δύο τρύπες με το ματικάπι στα πλαϊνά και στα χωρίσματα στο πάνω και κάτω μέρος και τοποθετούμε τις καβύλιες με κόλλα. Οι καβύλιες φτιάχνονται αφού κόψουμε πηγάκια 10X10 χιλιοστά τα ροκανίζουμε και με την ράσπα στρογγυλεύονται σε 8 χιλιοστά. Σημαδεύουμε και τρυπάμε στη βάση και το καπάκι στη θέση που θα μπει το κάθε πλαϊνό και κάθε χώρισμα.

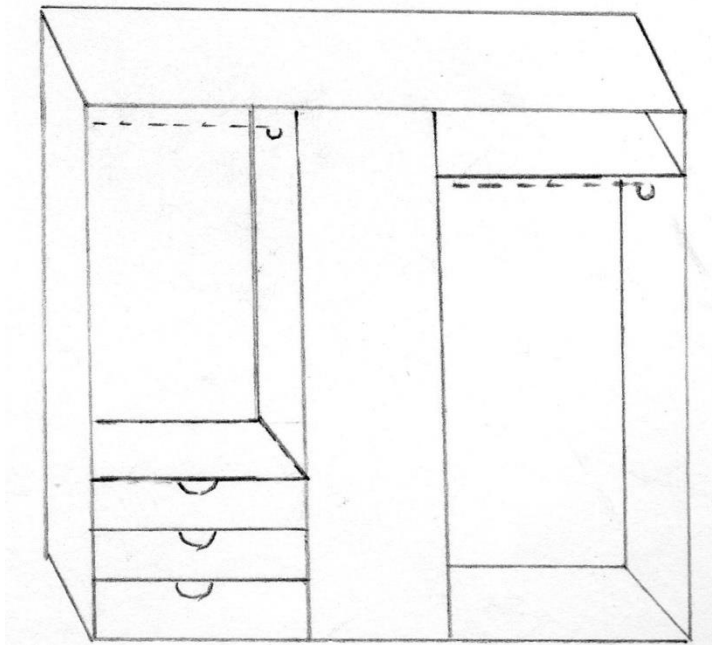
Κάτοψη βάσης

Πλαϊνό με τη βάση έτοιμο για σύνδεση: φαίνονται
οι καβύλιες και τα φεράμια

Αφού μονταριστεί ο σκελετός είτε είναι καρφωτός είτε με φεράμια παίρνουμε μέτρα για το πισινό της ντουλάπας.

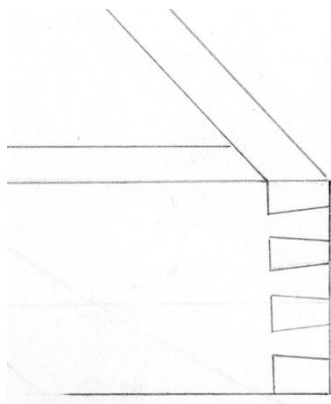
Το πισινό ετοιμάζεται με ένα ή δύο τελάρα. Αν η πρέσα μας είναι αρκετά φαρδιά ώστε να χωρέσει το πισινό μονοκόμματο έχει καλώς, αλλιώς κάνουμε δύο τεμάχια που ενώνονται στο μεσαίο χώρισμα, ώστε να μη φαίνεται η ένωση. Συνήθως όμως γίνονται στενά. Οι φαρδιές πρέσες αποφεύγονται. Στις στενές πρέσες έχουμε καλύτερες κολλήσεις. Οι διαστάσεις τους θα είναι: στο ύψος 4 εκατοστά μεγαλύτερα από τα πλαϊνά για να καρφωθεί στη βάση και στο καπάκι, το δε φάρδος μετράμε επί τόπου τη θέση που θα μπει, από πατούρα σε πατούρα. Το πάχος γίνεται 2 εκατοστά, όσο δηλαδή κάναμε και τις πατούρες στα δύο πλαϊνά. Κολλιέται κόντρα πλακέ από την μία πλευρά. Το πίσω μέρος ούτως ή άλλως δεν φαίνεται, οπότε δεν ντύνεται. Αφού καρφώσουμε το πισινό, προσωρινά αν η σύνδεση είναι με φεράμια ή καρφωτό αν είναι φιξ, είμαστε έτοιμοι να πάρουμε μέτρα για τα εσωτερικά (ράφια, συρτάρια, κρεμάστρες) και φυσικά για τις πόρτες.

Εσωτερικό ντουλάπας

Θα ετοιμάσουμε δύο ράφια. Το ένα θα μπει πάνω από τα συρτάρια, το άλλο στο δεξί μέρος επάνω για να σχηματιστεί χώρος για τσάντες και καπέλα. Κάτω απ' το ράφι βιδώνουμε την κρεμάστρα, που είναι μια βέργα ξύλινη. Για τα συρτάρια ετοιμάζουμε σανίδια 14X1,5 εκατοστό. Το μήκος των συρταριών και το βάθος μετράμε τον χώρο. Αφού κόψουμε τα σανίδια γωνιασμένα στα μέτρα μας, σημαδεύουμε για τα δόντια (χελιδονοουρά), χαράζονται με πριονάκι που έχει λεπτά δόντια για να έχουμε καλή εφαρμογή. Αυτή την διαδικασία την κάνει ο καλύτερος μάστορας. Είναι πάρα πολύ δύσκολο. Μετά τα δόντια τραβάμε γκινισιές τριών χιλιοστών στη θέση που θα μπει ο πάτος από κόντρα πλακέ. Στο μπροστινό του συρταριού

σκάβουμε και δημιουργούμε φούχτα, όπως φαίνεται στο σχήμα εσωτερικό της ντουλάπας.

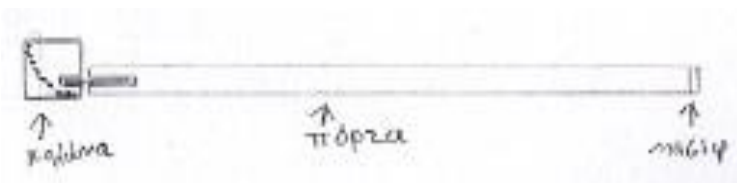
(Χελιδονοουρά) δόντια συρταριών.

Το δυσκολότερο σημείο της κατασκευής μας είναι οι πόρτες. Πρώτα παίρνουμε δύο καδρόνια ελάτης 6Χ6 εκατοστά, στεγνά, ξερά, τα κόβουμε στο ύψος που θα είναι οι πόρτες, προσθέτοντας μερικά εκατοστά για να αποφύγουμε τίποτα σκασίματα που συνήθως υπάρχουν στις άκρες των ξύλων. Τα ροκανίζουμε γύρω - γύρω ορθογωνίζοντάς τα ώστε να μείνουν 5Χ5 καθαρά. Κάνουμε μία γκινισιά στα 12,5 χιλιοστά στη μία πλευρά κατά μήκος με πάχος όσο να χωράει ένα κόντρα πλακέ και βάθος περίπου 15 χιλιοστά. Γι αυτές τις κολώνες θα δούμε σε λίγο που θα μας χρησιμεύσουν.

Κάνουμε δύο τελάρα για τις πόρτες σύμφωνα με τον χώρο μας, με καθαρό πάχος 2,5 εκατοστών αλλά στο φάρδος αφαιρούμε 5 εκατοστά. Αυτά τα 5 εκατοστά θα συμπληρωθούν με τις κολώνες που ήδη ετοιμάσαμε προηγουμένως. Πάντα στα τελάρα δίνουμε 6-7 χιλιοστά παραπάνω που θα χρειαστούν για το γώνιασμα. Αφού

πρεσάρουμε τα τελάρα με κόντρα πλακέ κι από τις δύο πλευρές, γωνιάζονται και κάνουμε μία γκινισιά στη μία πλευρά καθ' ύψος, όπως κάναμε και στις κολώνες.

Μέσα στις γκινισιές τοποθετούμε λωρίδα κόντρα πλακέ για να έχουμε γερή, σίγουρη κόλληση. Κολλιούνται οι κολώνες πάνω στα πλαϊνά σφίγγοντας με νταβίδια. Αφού τα ξεσφίξουμε, κόβουμε τα περίσσια κομμάτια από τις κολώνες πρόσωπο με την πόρτα, οπότε αν υπήρχε κάποιο σκάσιμο στις άκρες αφαιρείται. Με το διπλό ροκάνι παστρεύουμε την κολώνα από τη μεριά της πρόσοψης να έρθει πρόσωπο με το τελάρο. Στρογγυλεύουμε την κολώνα όπως μας δείχνει η διακεκομμένη γραμμή στο παρακάτω σχήμα. Αυτό γίνεται με το μονό ροκάνι αρχικά και έπειτα με το διπλό. Η ράσπα θα είναι το καταλληλότερο εργαλείο για το τελείωμα.

Τομή πόρτας (στη διακεκομμένη γραμμή
θα γίνει το στρογγύλεμα)

Κοχάρουμε τις επιφάνειες πάντα σταυρωτά για να γίνουν σαγρέ όπως είπαμε παραπάνω, για να πιάσει η κόλλα καλά. Μεγάλη προσοχή χρειάζεται στο στρογγύλεμα της κολώνας. Αν κάπου μας ξεφύγει το ομαλό στρογγύλεμα θα έχουμε πρόβλημα στο κόλλημα του καπλαμά. Ετοιμάζουμε τώρα τους καπλαμάδες. Τέσσερα φύλλα θα έχει η κάθε πόρτα από το ίδιο

διαλεγμένο δέμα με τα καλύτερα νερά, για να δημιουργήσουμε κάποιο σχέδιο πάνω στην πόρτα (βλέπε σχήμα 4.1).

Να σταματήσουμε λίγο την κατασκευή, να κάνουμε ένα διάλειμμα και να πούμε λίγα λόγια σχετικά με το πως κόβονται οι καπλαμάδες από τους κορμούς των δέντρων. Εκτός από την κοπή που γίνεται με την εκτύλιξη του κορμού, που εδώ έχουμε χοντρά νερά που σχηματίζονται άλλα σε σχήμα οβάλ, άλλα σε σχήμα V που βγαίνουν προς τα άκρα, έχουμε και διάφορες άλλες κοπές.

1: κοπή επίπεδη παράλληλα με τον άξονα του κορμού, σε ξύλα με έντονα νερά, μας δίνει νερά σε σχήμα V στο εσωτερικό που βγαίνουν προς τα έξω και σχεδόν γίνονται παράλληλα προς τις άκρες.

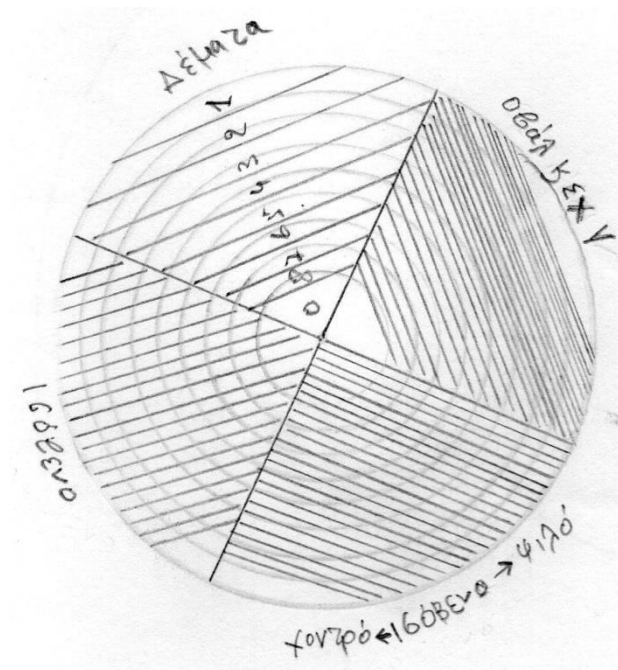
2:ίδια κοπή σε ξύλα με ισόβεννα νερά μας δίνει καπλαμά ισόβεννο.

3: κοπή επίπεδη από κορμούς με διακλάδωση σχήμα Υ ή πυραμίδα όπως αλλιώς λέγεται μας δίνουν νερά με ωραία σχέδια.

4: κοπή κορμού σε τεταρτημόρια μας δίνει τρεις διαφορετικές εικόνες, βλέπε στο παρακάτω σχήμα.

Τομή κορμού σε τεταρτημόρια: οι αριθμοί δείχνουν τα πακέτα του κάθε σημείου του κορμού. Το μηδέν είναι υπόλειμμα.

5: κοπή (λούπα) από κούτσουρα με ρίζα που μένουν από την κοπή των δέντρων, κόβονται και μας δίνουν πολλά ακανόνιστα σχήματα. Αφήνουν όμως πολλές τρύπες και είναι τα ακριβότερα φύλλα. Οι τρύπες στοκάρονται πριν τα λούστρα.

Οι καπλαμάδες ομαδοποιούνται σε κορμούς και οι κορμοί σε πακέτα των 15-25 (το πολύ) φύλλων. Ο κορμός μας δίνει σχεδόν ίδιο χρώμα και γενικά ίδια συμπεριφορά στην κατεργασία, ενώ το κάθε δέμα ακριβώς το ίδιο σχήμα και χρώμα. Όπως φαίνεται και στο σχεδιασμένο κορμό πάρα πάνω, κάθε δέμα παίρνει και ένα μικρό τμήμα του κορμού, οπότε έχει ίδιο πλάτος, ίδια νερά και ακριβώς ίδιο χρώμα. Αυτός είναι και ο λόγος που τα δέματα χωρίζονται σε λίγα φύλλα.

Επανερχόμαστε στην κατασκευή, και είναι η ώρα να κολλήσουμε καπλαμάδες στις πόρτες. Αφού διαλέξουμε το

δέμα του καπλαμά που εδώ βάζουμε τα καλύτερα φύλλα, κάνουμε ότι είχαμε κάνει και με τα πλαϊνά. Εδώ όμως πρέπει να προσέξουμε τις ενώσεις μας να είναι κεντραρισμένες πάνω στις πόρτες, αλλιώς οι πόρτες θα φαίνονται στραβές. Επίσης το γύρισμα του καπλαμά στο στρογγύλι θα μας δυσκολέψει, αλλά μπορούμε να βρέξουμε λίγο τον καπλαμά σ' εκείνο το σημείο με ζεστό νερό για να μαλακώσει.

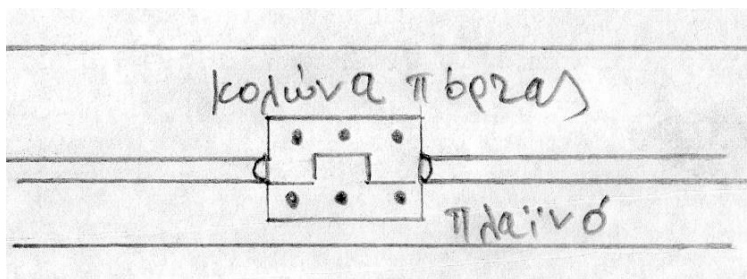
Πόρτα ντουλάπας με 4 φύλλα
καπλαμά σε σχήμα σταυρό

Μετά το κόλλημα και το στέγνωμα, ελέγχουμε τις επιφάνειες και όπου βρούμε τρύπες ή ανοίγματα σε κάποια ένωση ή κάποιο σκάσιμο του καπλαμά, το στοκάρουμε με τον ίδιο στόκο του ξύλου.

Ο στόκος φτιάχνεται από τα ίδια τα μαστόρια, ξύνοντας με ψιλή ράσπα ή χοντρό γυαλόχαρτο κάποιο ξύλο που να είναι ίδιο χρώμα και ίδια πάστα με τους καπλαμάδες που πρόκειται

να στοκαριστούν. Το καλύτερο θα ήταν να τρίψουμε τον ίδιο καπλάμα που πρόκειται να στοκάρουμε. Αν έχουμε να κλείσουμε μεγάλες τρύπες μπορούμε να βάλουμε πριονίδι. Στο τελικό στοκάρισμα όμως πρέπει να γίνεται ο στόκος από ψιλή σκόνη. Ανακατεύουμε τη σκόνη με λίγη γομαλάκα και έχουμε ένα στόκο άριστο. Ακόμα και σήμερα τα καλά μαστόρια χρησιμοποιούν τέτοιου είδους στόκο. Στοκάρουμε λοιπόν και περιμένουμε να στεγνώσουν. Το ξύσιμο και το γυαλοχαρτάρισμα γίνεται όπως κάναμε και με τα πλαϊνά.

Μεντεσέδες που χρησιμοποιούσαμε ήταν γνωστοί τύπου πεταλούδας. Σημαδεύεται και σκάβεται μόνο στην πόρτα ολόκληρο το πάχος του μεντεσέ, που η κολώνα της ούτως ή άλλως έχει αρκετό πάχος. Αυτό γίνεται για να μη μας δεσμεύει το σκάψιμο στο κάσωμα μη τυχόν και χρειαστεί να μετακινήσουμε την πόρτα λίγο πάνω ή λίγο κάτω.

Μεντεσές πεταλούδα.

Εδώ η πόρτα είναι ανοιχτή, όπως φαίνεται στο παραπάνω σχήμα, μα με το κλείσιμο της πόρτας, από τον μεντεσέ φαίνεται μόνο το καρύδι. Στη μέση της πόρτας μπαίνει η κλειδαριά εσωτερικά, απ' έξω φαίνεται μόνο το κλειδί, ίσως μερικοί πελάτες ζητούν και πόμολα. Ξεμοντάρουμε, ελέγχουμε όλα τα κομμάτια που είναι για λούστρο, μήπως κάποιο θέλει κι άλλο τρίψιμο κι αρχίζει το λουστράρισμα.

Πρώτα θα κάνουμε την βαφή. Επειδή τα ξύλα ποτέ δεν έχουν απόλυτη ομοιοχρωμία, θα κάνουμε το επιθυμητό χρώμα με κάσια, η οποία πωλείται σε μικρούς κόκκους και λιώνει βράζοντας την μέσα σε νερό. Η βαφή γίνεται με σφουγγάρι. Μετά τη βαφή αφήνουμε να στεγνώσει και αποχαρτάρουμε ελαφρά με ένα απόχαρτο για να φύγει το χνούδι που μας άφησε η βαφή.

Το λουστράρισμα γίνεται με γομαλάκα. Αλλά πριν ξεκινήσουμε να πούμε τί είναι.

Γομολάκα είναι ρητίνη που βγαίνει ιδίως από δέντρα της ανατολικής Ασίας. Ένα είδος εντόμων ΛΑΚ συμβάλει σ' αυτό. Μαζεύεται, καθαρίζεται και πλένεται, είναι στερεό χρώμα χρυσαφί και μοιάζει με τα λέπια του ψαριού. Τα αναμειγνύουμε και τα ανακινούμε μέσα σ' ένα γυάλινο μπουκάλι με οινόπνευμα μέχρι να λιώσουν όλα τα λέπια. Έτσι γίνεται το λούστρο. Πρέπει να μείνει 10-15 ώρες ώσπου να ωριμάσει.

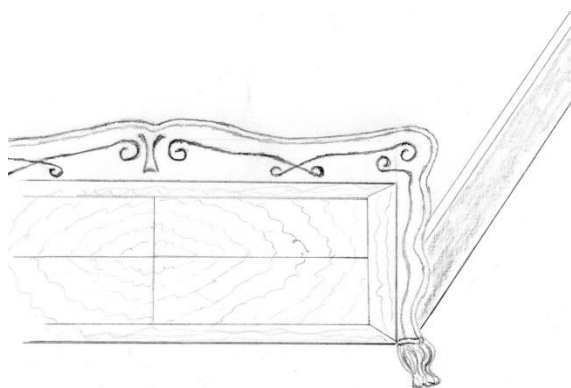
Ετοιμάζουμε μια μπάλα από βαμβάκι όσο να χωράει μέσα στη φούχτα μας, την τυλίγουμε με ένα πανί μάλλινο κι από πάνω με ένα βαμβακερό ή λινό. Ποτίζουμε την μπάλα με

λούστρο γομαλάκας και με κυκλικές απαλές τριβές περνάμε την επιφάνεια που θέλουμε να λουστράρουμε. Απαιτείται πολύωρη διαδικασία και εδώ δεν μετράμε πόσα χέρια, αλλά κάθε φορά που θα περάσουμε τη μπάλα πάνω στην λουστραρισμένη επιφάνεια το νέο λούστρο ενσωματώνεται με το παλιό. Ποτέ δεν αφήνουμε την μπάλα χωρίς να κινείται γιατί θα κολλήσει πάνω στην λουστραρισμένη επιφάνεια. Πολλές φορές σε πιάνει ένας γλυκός ύπνος απ' τις αναθυμιάσεις του οιοπνεύματος. Αν αρχίσει και κολλάει η μπάλα τότε την αλλάζουμε. Μερικές σταγόνες παραφινέλαιο πάνω στη μπάλα για να μη κολλάει είναι εφικτό. Για να έχουμε καλύτερη στιλπνότητα, στα τελευταία χέρια αραιώνουμε το λούστρο και στο τέλος το περνάμε με σκέτο οινόπνευμα.

Κατασκευή κρεβατιού

Στα μέσα του 20^{ου} αιώνα τα καρυδένια κρεβάτια αντικατέστησαν τις μεταλλικές καριόλες. Ένα τέτοιο κρεβάτι θα κατασκευάσουμε από ξύλο μασίφ και καπλαμά ελληνικής καρυδιάς.

Ποδαρικό από καρυδένιο
κρεβάτι

Ο ταμπλάς είναι φτιαγμένος από πρεσαρισμένο τελάρο με κόντρα πλακέ και επενδυμένος με φύλλα καπλαμά ελληνικής καρυδιάς. Ο ταμπλάς πλαισιώνεται με ξύλο μασίφ, από ελληνική καρυδιά, που από τα πλάγια κατεβαίνουν μέχρι το πάτωμα και σχηματίζονται λιονταρίσια πόδια.

Το κεφαλάρι έχει το ίδιο σχέδιο με το ποδαρικό, αλλά είναι υψηλότερο. Οι διαστάσεις του κρεβατιού είναι σύμφωνα με την παραγγελία του πελάτη. Συνήθως όμως γίνονται μήκος 205X140 εκατοστά. Το κεφαλάρι έχει ύψος 125 εκατοστά και το ποδαρικό 65.

Αρχικά ετοιμάζουμε τα τελάρα σε μήκος 128 εκατοστά, με την προσθήκη των πλαϊνών θα φθάσουμε στα 140. Ύψος: το ποδαρικό 37 και το κεφαλάρι 97 εκατοστά. Το πάχος του μαζί με τα κόντρα πλακέ 2 εκατοστά. Τα τελάρα θα γίνουν όπως κάναμε και της ντουλάπας. Αφού πρεσάρουμε με κόντρα πλακέ κι από τις δύο πλευρές, ετοιμάζουμε τους καπλαμάδες. Το ορθογώνισμα θα γίνει μετά τη κόλληση των καπλαμάδων, παρακάτω θα δούμε ποιος είναι ο λόγος.

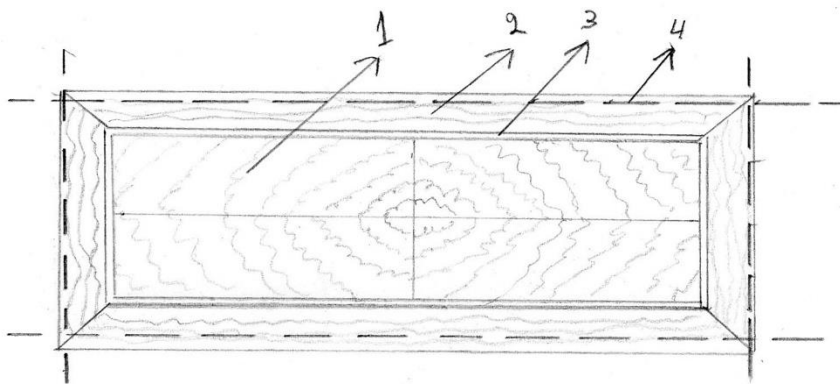
Ετοιμάζουμε τους καπλαμάδες διαλέγοντας ένα δέμα με ωραία νερά για το κέντρο και ισόβενια για την περιφέρεια, χωρίζοντας μεταξύ τους με φιλέτο. Στο παρακάτω σχέδιο φαίνεται η διάταξη.

1: Τέσσερα φύλλα από το ίδιο δέμα με πολλά νερά.

2: Ισόβενια φύλλα για τη περιφέρεια.

3: Φιλέτο 3 χιλιοστά από βαμμένο καπλαμά ή αν βρούμε από το «δυσεύρετο» μαύρο έβενο.

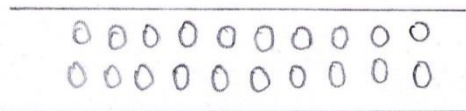
4: Στη διακεκομμένη γραμμή θα κόψουμε το τελάρο μετά τη κόλληση του καπλαμά γωνιάζοντάς το, προσπαθώντας να είναι παράλληλο με τα φιλέτα. Πάντα στο κόλλημα του καπλαμά υπάρχει κίνδυνος να μας ξεφύγει από το σωστό σημείο. Μ' αυτόν τον τρόπο σιάζουμε ότι στραβό προκύψει.

Τελάρο από το ποδαρικό του κρεβατιού. Ανάλογο σχέδιο έχει και το κεφαλάρι, που αρχίζει από τη θέση των μαξιλαριών και προς τα επάνω.

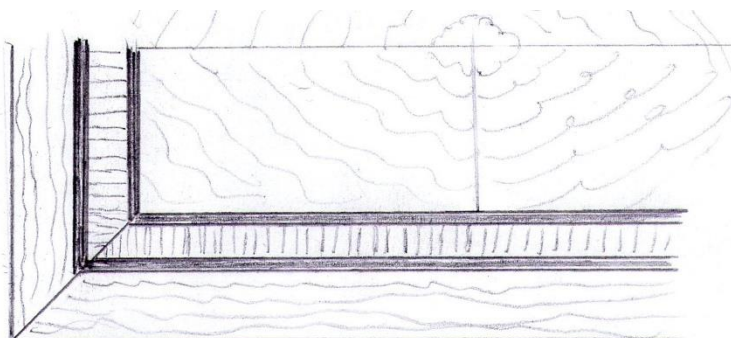
Όλα αυτά τα κομμάτια των φύλλων αφού κοπούν τα συναρμολογούμε κολλώντας τα με μια χαρτοταινία τρυπητή. Βρέχοντάς την ταινία με ένα σφουγγάρι βγάζει μια κόλλα σαν αυτή των γραμματόσημων. Έτσι δημιουργούμε ένα μονοκόμματο φύλλο καπλαμά. Η χαρτοταινία κατά την κόλληση μπαίνει από την εσωτερική πλευρά και χάνεται μετά

τη κόλληση. Οι δε τρύπες βοηθούν να μπει κόλλα σε πολλά σημεία κι έτσι η χαρτοταινία δεν μας εμποδίζει πουθενά.

Ταινία τρυπητή

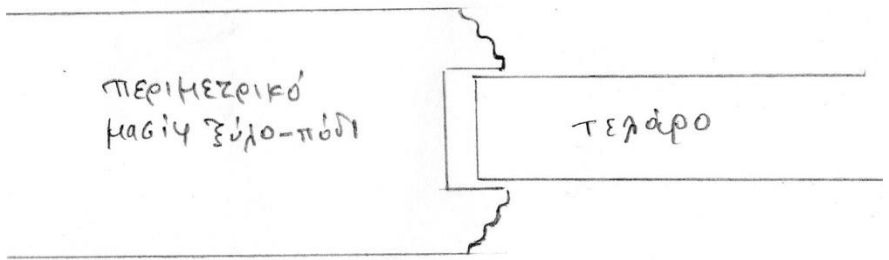
Ένα σχέδιο που μπορούμε να κάνουμε στη συναρμολόγηση του φύλλου καπλαμά, είναι να δημιουργήσουμε ένα είδος μαρκιτερί.

Εδώ φαίνεται το διπλό φιλέτο και ανάμεσα ισόβενος καπλαμάς τοποθετημένος κόντρα σε σχέση με τη περιφέρεια.

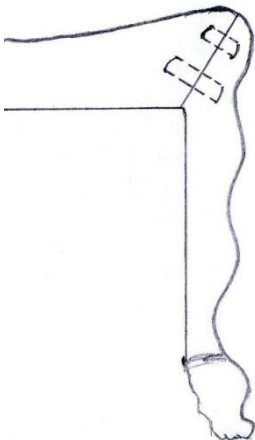
Έχοντας τα τελάρα έτοιμα από κόλλημα γώνιασμα και τρίψιμο, τ' αφήνουμε στην άκρη και προχωρούμε να ετοιμάσουμε τα περιμετρικά ξύλα. Διαλέγουμε μαδέρια καρυδιάς καθαρά και πάντα καλά τραβηγμένα από υγρασία.

Σημαδεύονται με τις ανάλογες φόρμες, ξεγυρίζονται και ξεχονδρίζονται με πάχος 5 εκατοστά. Από την εσωτερική ίσια πλευρά θα τραβήξουμε μια γκινισιά με φάρδος 2 εκατοστά όσο δηλαδή είχαμε κάνει το πάχος των τελάρων και με βάθος ένα εκατοστό. Επειδή το γκινίσι μας δεν μπορεί να καλύψει αυτό το φάρδος θα το κάνουμε σε δύο δόσεις. Ένα κορδόνι ξομπλιαστό θα τραβήξουμε στις δύο μέσα γωνίες. Βλέπε παρακάτω τομή.

Τομή από ποδαρικό ή κεφαλαριού κρεβατιού

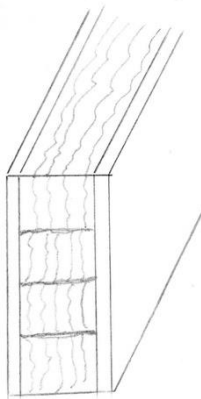
Τώρα θα κόψουμε το νωμίτη και τα ποδαρικά φάλτσο, όπως φαίνονται στο διπλανό σχέδιο, θα τα τρυπήσουμε με τη σμίλα και με ξένο μόρσο και κόλλα θα τα ενώσουμε. Μετά το στέγνωμα τα σκαλίσματα θα γίνουν από τον ξυλογλύπτη.

Νωμίτης με πόδι ενώθηκαν με δύο ξένα αρσενικά μόρσα .

Αφού τελειώσουν τα σκαλίσματα περνάμε τον ταμπλά μέσα στις γκινισιές με κόλλα. Ποδαρικό και κεφαλάρι είναι έτοιμα για τρίψιμο και λουστράρισμα. Θα

ετοιμάσουμε δύο τραβέρσες κρεβατιού με μήκος 195 φάρδος 18 και πάχος 3 εκατοστά. Αυτά θα γίνουν από μασίφ. Για καλύτερη δουλειά μπορούν να γίνουν με φέτες ξύλου από έλατο με πρεσαριστό κόντρα πλακέ από τις δύο πλευρές.

Τομή τραβέρσας από έλατο με πρεσαριστά κόντρα πλακέ.

Αντίθετα από τις μασιφένιες τραβέρσες που μετά το ροκάνισμα είναι έτοιμες για τρίψιμο και λούστρα, στις πρεσαριστές πρέπει στην έξω πλευρά να κολλήσουμε καπλαμά και στο επάνω μέρος που θα φαίνεται μασιφάκι.

Δύο τάκους τοποθετούμε στο εσωτερικό της κάθε τραβέρσας εκεί που θα πατήσει ο σομιές. Περνάμε τα φεράμια για να γίνει η σύνδεση με κεφαλάρι και ποδαρικό. Το κρεβάτι είναι έτοιμο.

Κατασκευή ενός μπουφέ με εργαλεία χειρός

Ο μπουφές ήταν μόδα στις αρχές και μέχρι τα μέσα του εικοστού αιώνα, ήταν έπιπλο για το χώρο υποδοχής όπου οι νοικοκυρές μοστράριζαν τα σερβίτσια τους. Συνήθως ήταν φορτωμένοι με πολλά σκαλίσματα και ξόμπλια.

Θα κατασκευάσουμε έναν μπουφέ νορμάλ, όχι πολύ φορτωμένο. Η παρακάτω φωτογραφία είναι από έναν τέτοιο σωζόμενο μπουφέ.

Μπουφές με λιονταρίσια πόδια

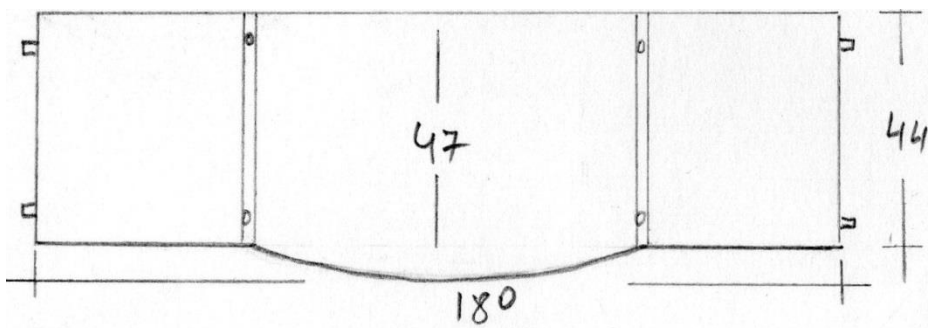
Επιλέγουμε και ετοιμάζουμε πρώτα τα μασιφένια κομμάτια, ούτως ώστε μέχρι να ετοιμάσουμε το σκελετό με τα τελάρα, να έχει σκαλίσει ο ξυλογλύπτης τα σκαλίσματά τους. Για τα πόδια χρειαζόμαστε πάλι ένα μαδέρι ξερό που θα σημαδέψουμε με τη φόρμα το σχήμα τους, προσπαθώντας να μη κάνουμε σπατάλη στο υλικό και τα ξεγυρίζουμε με το ξεγυριστάρι.

Θέλουμε τέσσερες κολώνες που θα μπουν δεξιά και αριστερά από τις πόρτες σε ύψος 65 εκατοστά και πάχη 5X5, δύο καδρονάκια για τις βάσεις μπροστά δεξιά και αριστερά 45X9X7, δύο κομμάτια για τις βάσεις στα πλαϊνά 31X8X3 και ένα καδρόνι 150X15X2 για την κορώνα που μπαίνει πάνω στο καπάκι. Τα σημαδεύουμε και τα ξεγυρίζουμε κόβοντάς τα στο μήκος που τα θέλουμε. Όλα αυτά από δω και πέρα τα αναλαμβάνει ο ξυλογλύπτης.

Αρχίζονταςτο σκελετό, κάνουμε τα δύο μεσαία χωρίσματα του μπουφέ με τελάρα ύψος 65.5, πλάτος 44.5, χόντρος 1.9 με τα κόντρα πλακέ που θα πρεσάρουμε και απ' τις δύο πλευρές, θα γίνουν 2.5 εκατοστά τα τετραγωνίζουμε με καθαρά μέτρα 65X44.(για τελάρα δεξ στις προηγούμενες σελίδες, κατασκευή ντουλάπας με καπλαμά).

Δύο πλαϊνά με καθαρά μέτρα, ύψος 67.5 με φάρδος 44 και χόντρος 2.5, επίσης πρεσαρισμένα κι από τις δύο πλευρές.

Η βάση γίνεται μήκος 180, πλάτος 47 και χόνδρος 2.5 εκατοστά καθαρό. Στη βάση θα χρειαστεί να ξεγυρίσουμε το σημείο που θα πατάνε οι μεσαίες πόρτες για να πάρουν την

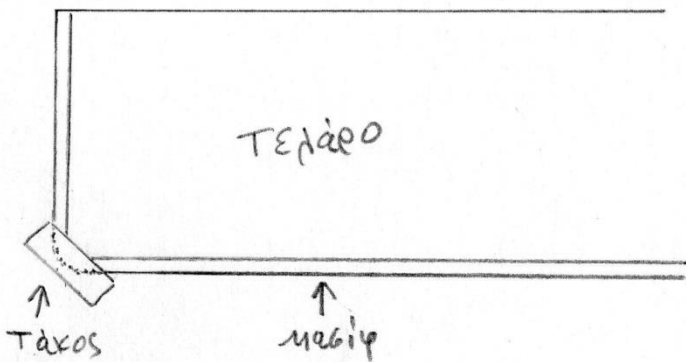

Σχήμα 4.7 Κάτοψη μπουφέ.

πομπέ μορφή που θα έχουν (βλέπε φωτογραφία και το σχήμα 4.7 της κάτοψης).

Το καπάκι του μπουφέ καθαρό θα γίνει 185X49X3 εκατοστά. Με τα μασίφια του που θα κολλήσουμε θα γίνει 190X51,5 εκατοστά. Στη βάση πρεσάρουμε μόνο τη μία πλευρά επειδή δεν φαίνεται από κάτω, ενώ στο καπάκι από τις δύο για να μη μας παρουσιάσει λακκούβες και δεν μας κολλήσει καλά ο καπλαμάς. Στα τελάρα της βάσης και του καπακιού θα πρέπει από πριν να υπολογίσουμε τη θέση των μεσαίων χωρισμάτων για να τοποθετήσουμε στη θέση αυτή ανάλογα γεμίσματα τελαρόξυλων, για να μη πέσουν τα χωρίσματα σε κούφιο σημείο.

Αφού τετραγωνιστούν είμαστε έτοιμοι να κολλήσουμε μασίφια. Στο καπάκι κολλάμε πρώτα τα δύο πλαϊνά μασίφια σφίγγοντάς τα με νταβίδια, και κατόπιν το μπροστινό ή και αντίθετα. Αφού κολληθούν, κόβεται η γωνία και κολλιέται ένα κομμάτι, τάκος, για να μπορέσει να πάρει την στρογγυλάδα που θέλουμε. Όπως κάναμε και στη βάση-καπάκι της ντουλάπας. Σχήμα 4.8.

Σχήμα 4.8 Τεγάρο με μασίφια κολλημένα

Παστρεύουμε τα περισσεύματα των μασιφιών με ένα διπλό ροκάνι, για να γίνουν οι επιφάνειες λείες, κοχάρουμε με την κόχα πάντα όπως είπαμε σταυρωτά για να έχουμε σαγρέ επιφάνεια ώστε να έχουμε καλή κόλληση. Στα πλαϊνά δεν χρειάζεται να κολλήσουμε μασίφια αφού δεν θα φαίνεται κανένα χόνδριτο. Στη βάση επίσης δεν χρειάζεται κάποιο μασίφ, θα χρειαστούν όμως δύο γκινισιές μπροστά, στα άκρα που εκεί θα κολληθούν τα ξυλόγλυπτα, στα σημεία κάτω από τις ακριανές πόρτες, όπως φαίνεται στη φωτογραφία.

Κόλλημα καπλαμάδων: Στα πλαϊνά όχι πολύ καλούς καπλαμάδες, ενώ στο καπάκι διαλέγουμε 4 φύλλα για να σχηματίσουμε σχέδιο σταυρό. Όπως είναι στην παρακάτω φωτογραφία.

Το καπάκι αυτό αποτελείται από 4 κομμάτια καπλαμά ελληνικής καρυδιάς, που ενώνονται στο κέντρο κάθετα και οριζόντια. Οι ενώσεις δεν φαίνονται αφού γίνονται όπως έχουμε πει άριστες, τις διακρίνουμε μόνο από τα νερά του ξύλου.

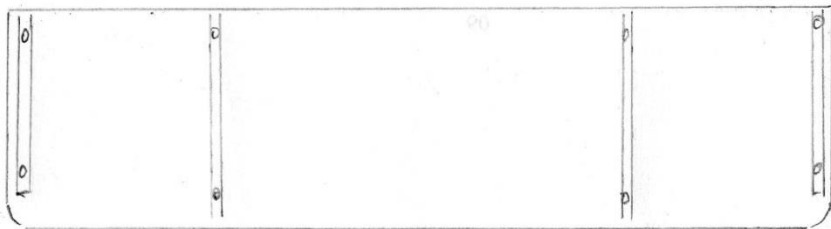
Αφού κολλήσουμε τους καπλαμάδες όπως κάναμε και με την ντουλάπα, ξελουρίζουμε γύρω-γύρω και στρογγυλεύουμε τις δύο γωνίες του καπακιού. Είμαστε έτοιμοι να τραβήξουμε το κορδόνι στο καπάκι, που θα είναι μισό αμύγδαλο. Η

δυσκολία εδώ είναι το κορδόνι στις στρογγυλεμένες γωνίες. Αυτό θα γίνει από έναν καλό μάστορα με το σκαρπέλο και την ξύστρα. Στο μεταξύ ο ξυλογλύπτης έχει τελειώσει τα σκαλίσματα.

Στα πλαϊνά και τα μεσαία χωρίσματα πρέπει να τραβήξουμε μια γκινισιά στο μπροστινό μέρος καθώς και στις κολώνες για να τα κολλήσουμε μεταξύ τους όπως κάναμε με την πόρτα της ντουλάπας. Δες το πάρα κάτω σχέδιο.

Τομή μπουφέ. Φαίνονται πλαϊνά μεσαία χωρίσματα & κολώνες

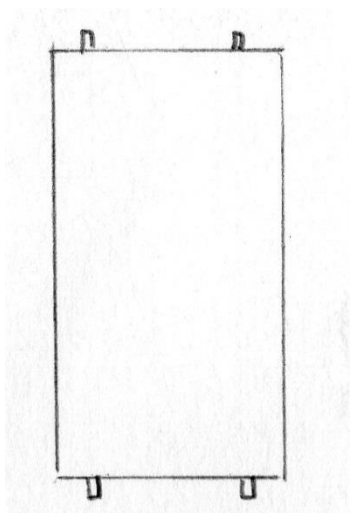

καπάκι του μπουφέ σημαδεμένο & τρυπημένο

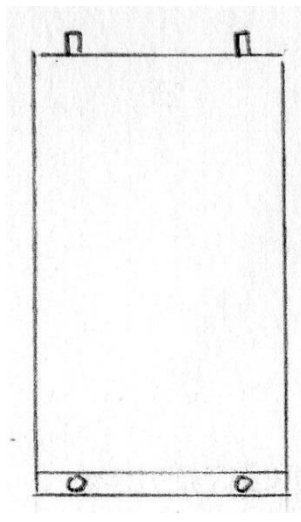
Στο καπάκι σημαδεύουμε με ένα μολύβι τις θέσεις που θα μπουν τα πλαϊνά και τα χωρίσματα.

Στη βάση σημαδεύουμε μόνο για τα μεσαία. Στη βάση δεξιά & αριστερά τοποθετούμε καβύλιες. Δες σχήμα 4.7

Στα χωρίσματα στο πάνω και κάτω μέρος επίσης τοποθετούμε καβύλιες.

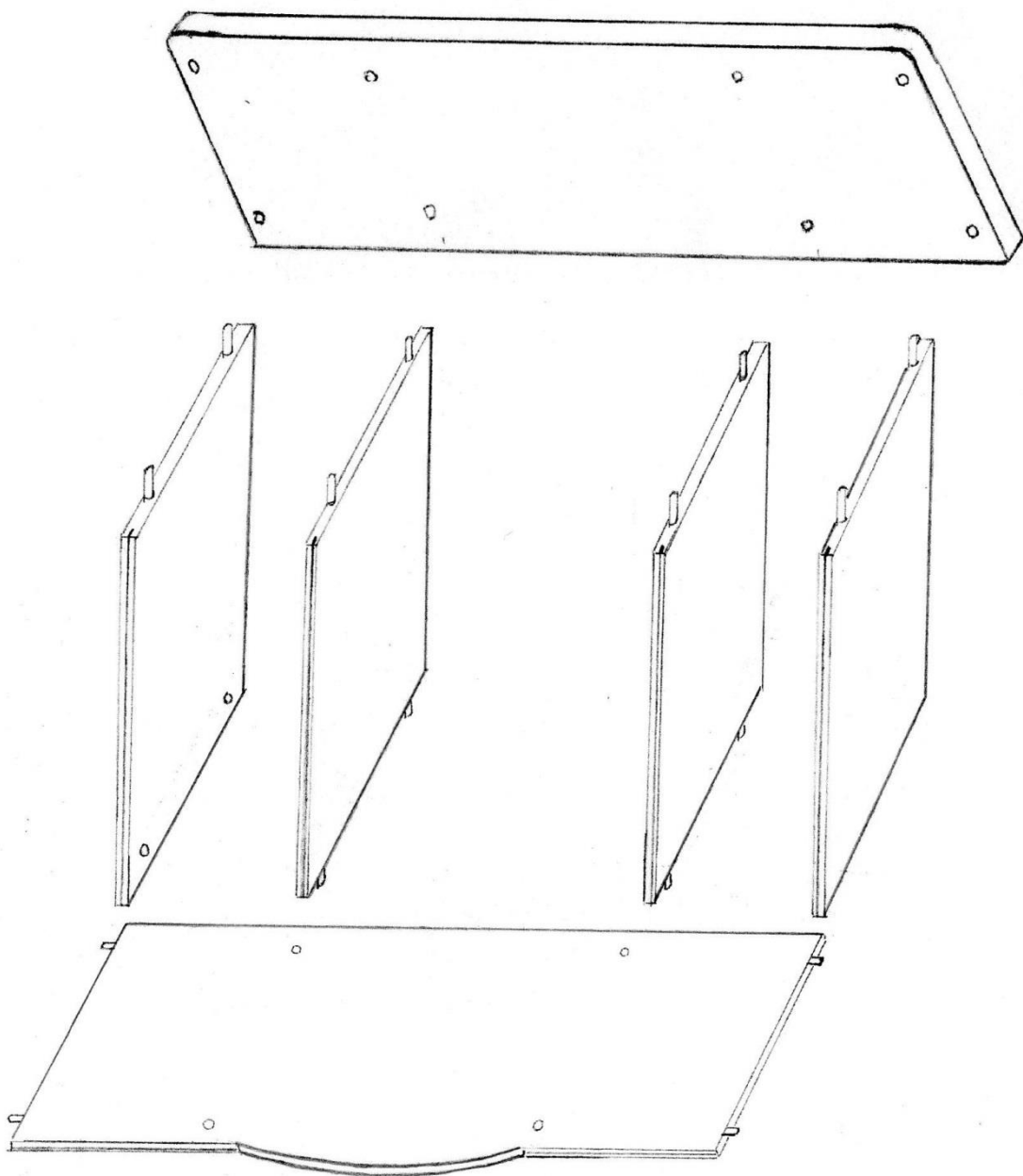

Μεσαίο χωρίσμα μπουφέ με τις καβύλιες.

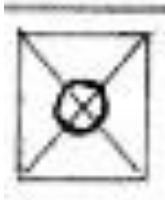
Πλαϊνό μπουφέ με καβύλιες & τρύπες.

Στα πλαϊνά βάζουμε καβύλιες μόνο επάνω. Στο κάτω μέρος τρυπάμε. Για τις τρύπες που θα κάνουμε σημαδεύουμε σε ποιά θέση θα μπει το κάθε κομμάτι και μαρκάρουμε τη θέση τους. Το μοντάρισμα θα γίνει με κόλλα και θα σφικτεί με νταβίδια. Πριν το ξεσφίξουμε καρφώνουμε το πισινό, που θα είναι ένα σκέτο κόντρα πλακέ.

Σκελετός του μπουφέ πριν το μοντάρισμα.

Ώρα να μπουν τα πόδια. Γυρίζουμε το μπουφέ ανάποδα, τοποθετούμε τα πόδια στις θέσεις τους και κάνουμε ένα περίγραμμα του ποδιού με μολύβι ακριβώς εκεί που θα μπουν. Κατόπιν με ένα χάρακα σταυρώνουμε το σχήμα διαγωνίως και βρίσκουμε το κέντρο. Το ίδιο κάνουμε και στα πόδια. Στο κέντρο λοιπόν θα τρυπήσουμε για να μπει η καβύλια που θα συνδέσει τα πόδια με το σκελετό. Η καβύλια θα πρέπει να είναι αρκετά χοντρή, αντικαθιστά το μόρσο. Είναι ένας διαφορετικός τρόπος σύνδεσης σε σχέση μ' αυτό που κάναμε στα πόδια της ντουλάπας.

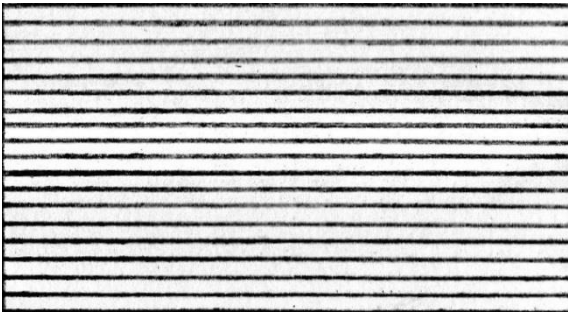

Σημαδεμένη η θέση του ποδιού για το τρύπημα.

Κολλάμε τα ξυλόγλυπτα στη βάση του μπουφέ. Τα μπροστινά με γκινισιά κόλλα και σφίξιμο, ενώ τα πλαϊνά κόλλα και κάρφωμα από κάτω αφού τα καρφιά δεν θα φαίνονται. Τρία ράφια εσωτερικά ετοιμάζουμε και τα περνάμε, από ένα στον κάθε εσωτερικό χώρο. Ήρθε η ώρα να ετοιμάσουμε τις πόρτες.

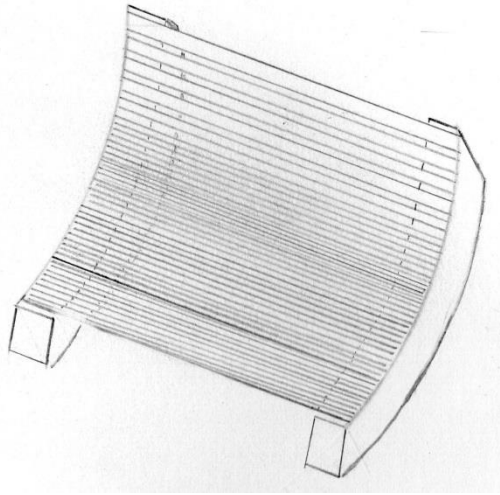
Για τις μεσαίες πόρτες θα πούμε ξεχωριστά επειδή είναι πομπέ. Για τις ακριανές ο τρόπος είναι πια τώρα γνωστός, τελάρα, κόντρα πλακέ, πρεσάρισμα. Το χόνδρος θα είναι συνολικά 2.5 εκατοστά. Κολλάμε μασίφια από την πάνω πλευρά και από την πλευρά που θα μπει η κλειδαριά. Η πλευρά του μεντεσέ και η κάτω δεν φαίνονται. Παστρεύουμε

κοχάρουμε είναι έτοιμες για επένδυση με καπλαμά. Για τις μεσαίες πόρτες τα τελάρα θα γίνουν με διαφορετικό τρόπο, επειδή πρέπει να τις πρεσάρουμε σε σχήμα πομπέ. Τα τελαρόξυλα θα είναι στενά στο φάρδος, περίπου 2 εκατοστά, τα τοποθετούμε παράλληλα και ενωμένα μεταξύ τους, μέχρι να συμπληρωθεί το φάρδος της πόρτας, έτσι ώστε όταν το τελάρο μπει στην ανάλογη καμπυλωτή πρέσα να μπορέσει να καμπυλωθεί. Δες παρακάτω σχέδιο.

Τελάρο
καμπυλωτής
πόρτας.
Αποτελείται με
τοποθετημένα
παράλληλα
πηχάκια.

Τα κόντρα πλακέ επίσης θα πρέπει να μπουν τα νερά τους κατά μήκος, παράλληλα με των τελάρων. (είναι μια εξαίρεση σε σχέση με τα άλλα πρεσαρίσματα). Αυτό γίνεται για να λυγίσει εύκολα το κόντρα πλακέ μέσα στη καμπυλωτή πρέσα, και επειδή δεν υπάρχουν κενά μέσα στο τελάρο, δεν υπάρχει φόβος να κάνει η πόρτα κοιλώματα. Τα κόντρα πλακέ των τριών χιλιοστών που χρησιμοποιούμε είναι κολλημένα με τρία φύλλα. Το μεσαίο φύλλο μπαίνει κάθετα με τα δύο ακριανά. Άρα όταν λέμε νερά του κόντρα πλακέ εννοούμε τα εξωτερικά φύλλα.

Καμπυλωτή πρέσα. (Αυτό είναι το ένα κομμάτι
υπάρχει και το αντίστοιχό του).

Μασίφια επίσης θα κολλήσουμε και στις μεσαίες πόρτες όπως κάναμε και στις ακριανές. Κοχάρουμε και εδώ προσεκτικά. Πάμε τώρα να ετοιμάσουμε τους καπλαμάδες. Διαλέγουμε τα καλύτερα φύλλα με τα ωραιότερα σχέδια. Το πακέτο που θα επιλέξουμε πρέπει να φτάνει για όλες τις πόρτες, ώστε να έχουμε πρόσοψη του μπουφέ με ομοιόμορφα σχέδια. Στην περίπτωση μας θέλουμε 16 φύλλα. Η παρακάτω φωτογραφία μας δείχνει τα 4 φύλλα που είναι έτοιμα για κόλλημα μιας πόρτας.

Πόρτα με 4 φύλλα λούπα

Πόρτα με 4 φύλλα
καπλαμά

Τα τοποθετούμε αντικριστά σχηματίζοντας ένα μοναδικό σχέδιο, τα κολλάμε με ψαρόκολλα με τον ίδιο τρόπο που ξέρουμε. (βλέπε κόλλημα καπλαμάδων στη κατασκευή της ντουλάπας). Για τις μεσαίες πόρτες σημαδεύουμε στο κάτω μέρος και τις ξεγυρίζουμε με το σχήμα όπως φαίνεται στη φωτογραφία του μπουφέ.

Για την κορώνα αφού έχουμε το ξυλόγλυπτο, ετοιμάζουμε κι' ένα καδρονάκι από μασίφ καρυδιά 150X12X2 εκατοστά στρογγυλεύουμε τις δύο γωνίες του και κολλάμε πάνω του το ξυλόγλυπτο σε ορθή γωνία. (Δες τη φωτογραφία).

Όσον αφορά τους μεντεσέδες, θα χρησιμοποιήσουμε το τύπο της πεταλούδας και θα φαίνεται μόνο το καρύδι, όπως και της ντουλάπας. Τρεις κλειδαριές θα μπουν, στις δύο ακραίες και στη μεσαία δεξιά πόρτα. Στην αριστερή μεσαία θα

μπουν δύο σύρτες πάνω - κάτω από την εσωτερική πλευρά, για να έχουμε κούμπωμα της δεξιάς μεσαίας πόρτας πάνω στην αριστερή.

Απομένει τώρα το καλλιτεχνικό κομμάτι για να έχουμε ένα αρκετά ξομπλιαστό μπουφέ. Είναι τα σκαλίσματα πάνω στις πόρτες. Τα σκαλίσματα έγιναν από ένα επιτήδειο ξυλογλύπτη κομματάκι - κομματάκι και τώρα πρέπει να τα κολλήσει πάλι κάποιος μάστορας που να είναι καλλιτέχνης, που ν' αγαπάει τη δουλειά του. Πολλοί τεχνίτες αγαπούσαν τη δουλειά τους. Πολλοί μάλιστα την είχαν «εντάξει» μέσα στα μέλη της οικογένειάς τους, έτσι όταν αναφέρονταν στα παιδιά τους έβάζαν και ένα παραπάνω σ'αυτά, τη δουλειά τους. Παράδειγμα στο κόψιμο της βασιλόπιτας, εκτός από το κομμάτι του Αη Βασίλη και της οικογένειας, υπολόγιζαν και ένα της δουλειάς. Σε κάθε εργαστήριο πάντα υπήρχε κάποιος που να βάζει τόση ΑΓΑΠΗ.

Λουστράrouμε με τον τρόπο που μάθαμε (βλέπε λουστράρισμα ντουλάπας). Ο μπουφές είναι έτοιμος για παράδοση στον πελάτη.

Κατασκευή τραπεζιού

Με το μπουφέ συνήθως συνοδεύεται και τραπέζι. Ας το φτιάξουμε κι αυτό, αφού στο χαρτί δεν μας στοιχίζει και πολύ.

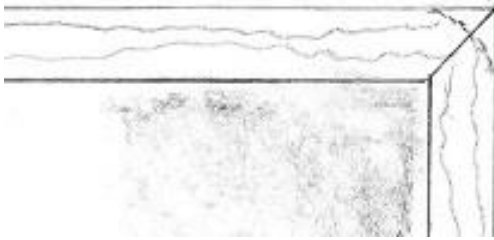
Αυτό το τραπέζι της φωτογραφίας με λιονταρίσια πόδια είναι από το ίδιο σετ του μπουφέ. Άλλωστε στα μέσα του 20^{ου} αιώνα επικρατούσε αυτή η μόδα. Όλα τα επιπλοποιεία στην

Ελλάδα το ίδιο μοντέλο έφτιαχναν. Υπήρχαν βέβαια καλοί μαστόροι, που έφτιαχναν καλή δουλειά, αλλά και οι καβάφηδες αρπακολλατζήδες.

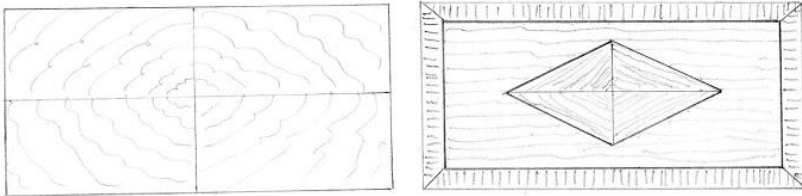
Τραπέζι με έξι καρέκλες.

Οι διαστάσεις του τραπεζιού 160X90 και ύψος 76 εκατοστά. Ετοιμάζουμε ένα τελάρο πρεσαρισμένο με κόντρα πλακέ από τι δύο πλευρές, 155X85 και πάχος 3 εκατοστά. Με τα καρυδένια μασίφια των 2,5 εκ. που κολλάμε γύρω του συμπληρώνουμε το μέγεθός του. Μετά την κόλληση των μασιφιών, που στις γωνίες οι ενώσεις γίνονται με φαλτσογωνία, κοχάρουμε την επιφάνεια. Είναι έτοιμο για να κολληθεί ο καπλαμάς.

Τα μασίφια κόβονται φαλτσογωνιά στις γωνίες και στρογγυλεύεται η γωνία μετά τη κόλληση του καπλαμά.

Με 4 φύλλα καπλαμά θα κολληθεί το καπάκι, όπως είναι και του μπουφέ, αφού θα μπουν στον ίδιο χώρο.

Καπάκια τραπεζιού: το αριστερό είναι σετ με το μπουφέ.

Μπορούμε να κάνουμε πολλά σχέδια κολλώντας κατάλληλα τους καπλαμάδες. Ένα δείγμα στο επάνω δεξιό σχέδιο.

Μετά την κόλληση του καπλαμά ξελουρίζουμε τις άκρες και κόβουμε -στρογγυλεύουμε- τις τέσσερις γωνίες του καπακιού. Ακολουθεί το τράβηγμα του κορδονιού γύρω-γύρω με το εργαλείο που έχει σχήμα μισό αμύγδαλο όπως κάναμε και στο καπάκι του μπουφέ. Τρίβουμε το καπάκι με ξύστρα, γυαλόχαρτο όπως μάθαμε σε προηγούμενες σελίδες και το

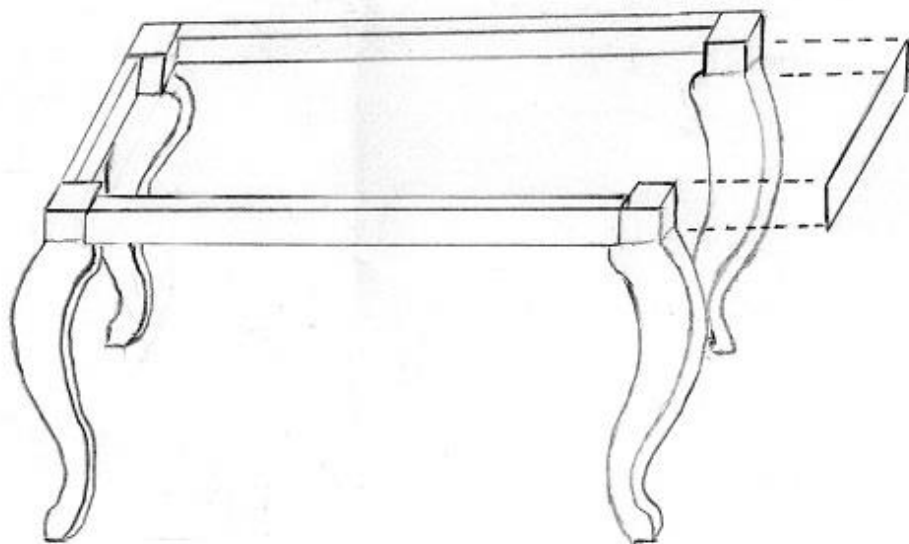
τοποθετούμε σε ασφαλές μέρος μη τυχόν στραβώσει μέχρι το τελικό κόλλημα πάνω στο σκελετό.

Για τα πόδια και τις τραβέρσες διαλέγουμε τα κατάλληλα ξύλα. Οι τραβέρσες θα ροκανιστούν, θα κάνουμε τα αρσενικά μόρσα, εκτός από τη μία τραβέρσα στο κεφαλάρι, που αυτό θ'ανοιγοκλείνει όπως θα δούμε παρακάτω (για μόρσα δεξ κεφάλαιο πρώτο). Κάτω από τις τραβέρσες, ένα πηχάκι ξεγυριστό και σκαλιστό θα καρφωθεί μετά το σκάλισμα των τραβερσών όπως φαίνεται στη φωτογραφία.

Για τα πόδια, επειδή γίνονται με χοντρά ξύλα είναι απαραίτητο να διαλεχτούν, ειδικά πρέπει να είναι πολύ ξερά. Τα χοντρά μαδέρια ξεραίνονται δυσκολότερα. Με τις φόρμες θα σημαδευτούν και θα ξεγυριστούν με το ξεγυριστάρι. Το επάνω μέρος του ποδιού εκεί που θα ενωθεί με τις τραβέρσες, το τετραγωνίζουμε και κάνουμε τις ανάλογες τρύπες με τη σμίλα. Σε ένα ζευγάρι πόδια που προορίζονται για το ένα κεφαλάρι δεν τρυπάμε γιατί όπως είπαμε προηγουμένως η μία πλευρά θ' ανοιγοκλείνει. Ο ξυλογλύπτης θ' αναλάβει τα περαιτέρω.

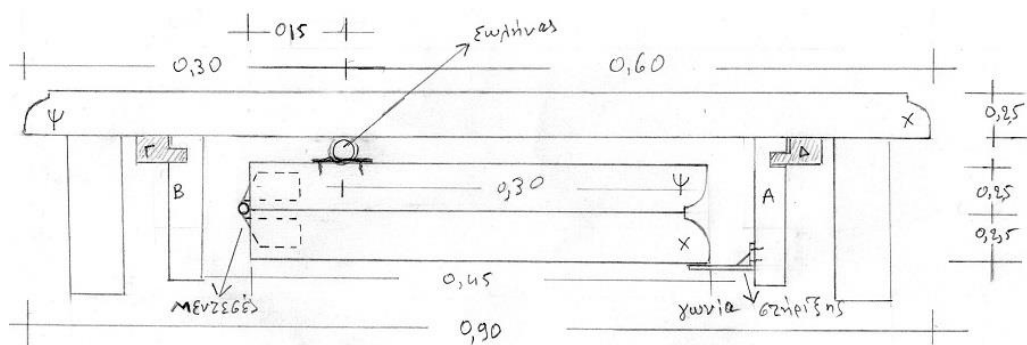

Το μοντάρισμα θα γίνει πρώτα δοκιμαστικά μη τυχόν έχουμε κάποιο πρόβλημα και κατόπι με κόλλα. Το καπάκι θα κολληθεί κι αυτό πάνω στις τραβέρσες εκτός από τη μία πλευρά του ενός κεφαλαριού που θ' ανοιγοκλείνει.

Σκελετός τραπέζιου κολλημένος από τις τρεις πλευρές πριν κολληθεί το καπάκι. Η τραβέρσα που φαίνεται στη δεξιά πλευρά δεν κολλείται. Θα βιδωθεί πάνω της ο μηχανισμός που θα ανοίγει.

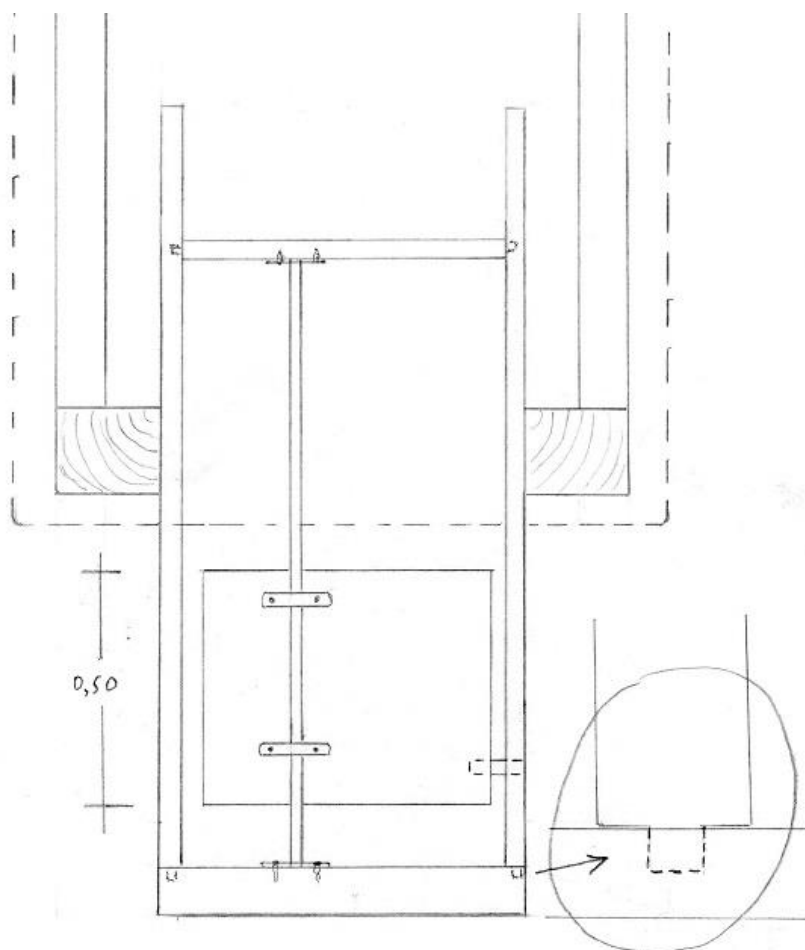
Ο μηχανισμός για το άνοιγμα θα γίνει με ξύλα και θα στερεωθεί πάνω στη τραβέρσα που δεν κολλήσαμε (κάτι σαν συρτάρι). Κατόπι θα κάνουμε τους οδηγούς που θα κολληθούν κάτω από το καπάκι. Στο παρακάτω σχέδιο φαίνονται όλες οι λεπτομέρειες.

Σχ.4.9 Τομή τραπέζιου με τον μηχανισμό

Τα πηχάκια οδηγοί Γ και Δ καρφώνονται με κόλλα στο καπάκι από την κάτω πλευρά. Οι οδηγοί Α και Β με τη γκινισιά σύρονται πάνω στα πηχάκια Γ και Δ. Η τραβέρσα του κεφαλαριού που δεν κολλήσαμε θα στερεωθεί πάνω στους οδηγούς Α & Β (βλέπε σχ.4.10). Στο πίσω μέρος, απέναντι από την τραβέρσα μπαίνει μια τραβέρσα που συνδέει τους δύο οδηγούς. Ένας σωλήνας στηρίζεται στη μπροστινή και πίσω τραβέρσα. Δύο στηρίγματα σε σχήμα ωμέγα βιδώνονται στο μεσοκάπακο που περνάει από μέσα τους ο σωλήνας. Το μεσοκάπακο τώρα μπορεί να σύρεται πίσω μπρος μέσα στο ίδιο του το τελάρο (βλέπε σχ. 4.10) και το τελάρο θα σύρεται μέσα στο τραπέζι πάνω στους οδηγούς Γ και Δ.

Στην ουσία τι κάναμε; Ένα συρτάρι χωρίς πάτο με μπροστινό την ακόλλητη τραβέρσα του τραπεζιού. Μέσα σ' αυτό στηρίξανε τον σωλήνα και πάνω στο σωλήνα το μεσοκάπακο. Σύροντας λοιπόν το συρτάρι αυτό προς τα έξω έρχεται και το μεσοκάπακο μαζί. Το ανοίγουμε, είναι σαν βιβλίο. Η πλευρά του μεσοκάπακου με το ψηφίο ψ θα έρθει και θ' ανταμώσει την πλευρά του καπακιού με το ίδιο ψηφίο, όπως και το χ με το χ. Το φάρδος του είναι περίπου μισό μέτρο. Το ανοίγουμε κι έτσι μεγαλώνει το τραπέζι κατά 50 εκατοστά. Το τραπέζι είναι έτοιμο για να λουστραριστεί.

Σχ. 4.10 Μηχανισμός μεσοκάπακου όταν το βλέπουμε από πάνω τραβηγμένο προς τα έξω

Κατασκευή μιας καρέκλας

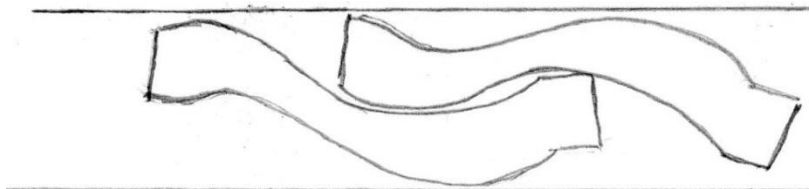

Θα κατασκευάσουμε αυτήν την καρέκλα. Είναι ολόκληρη από μασίφ ξύλο ελληνικής καρυδιάς. Τα ξύλα που επιλέγουμε πρέπει να είναι ο αθέρας των ξύλων. Η καρέκλα εκτός από το χρόνο που την φθείρει έχει να αντιμετωπίσει φορτία και πολλές καταπονήσεις από άτσαλα καθίσματα ανθρώπων, μεταφορά από το ένα σημείο στο άλλο και

πολλές φορές πεσίματα στο πάτωμα. Τα μόρσα και οι κολλήσεις πρέπει να γίνονται με μεγάλη προσοχή. Η παραμικρή απροσεξία σε κάποιο ασήμαντο σημείο της κατασκευής μπορεί να μας αναγκάσει να πετάξουμε ολόκληρη την καρέκλα. Για παράδειγμα, δεν μπορούμε να πούμε πως μόνο τα τρία πόδια είναι γερά κολλημένα.

Αφού σχεδιαστεί η καρέκλα πάνω σ' ένα χαρτόνι ή σ' ένα κόντρα πλακέ, βγάζουμε τις φόρμες -τα πατρόν- για όλα τα σημεία που έχουν καμπύλες. Στις καρέκλες σπάνια υπάρχουν σημεία που δεν έχουν καμπύλες, όπως λόγου χάρη η συγκεκριμένη καρέκλα που θα κατασκευάσουμε είναι όλο καμπύλες.

Για τα μπροστινά πόδια επιλέγουμε το μαδέρι με πάχος 10 εκατοστά. Το ξαπλώνουμε στο πάγκο και με τη φόρμα σημαδεύουμε το σχήμα του ποδιού. Για το σημάδεμα του επόμενου ποδιού προσέχουμε για την λιγότερη δυνατή φθορά. Βλέπε σχέδιο 5.1

Σχέδιο 5.1 Με τη φόρμα ποδιών σημαδεύουμε πάνω στο μαδέρι για μεγαλύτερη δυνατή οικονομία.

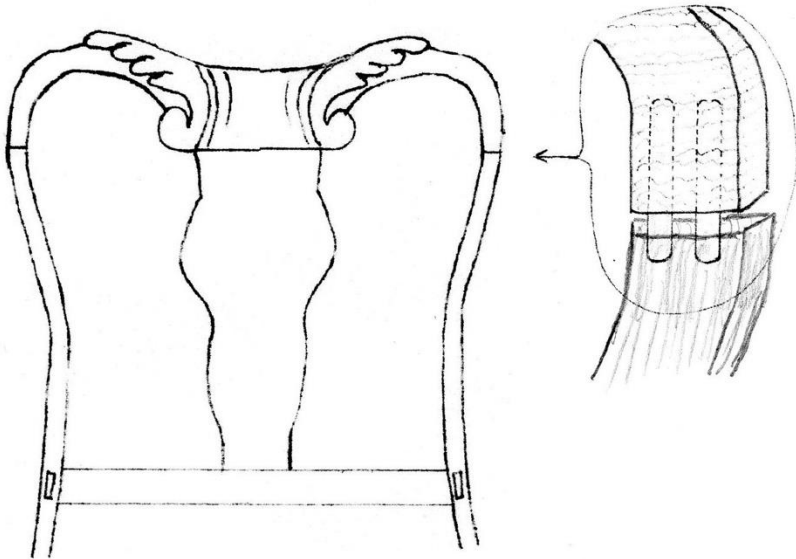
Αφού ξεγυρίσουμε τα πόδια από τη μία πλευρά, με την ίδια φόρμα σημαδεύουμε και ξεγυρίζουμε και την άλλη πλευρά. Τετραγωνίζουμε τον τάκο όπως φαίνεται στη πάρα κάτω εικόνα και τρυπάμε με τη σμίλα το θηλυκό μόρσο. Από την εσωτερική πλευρά των ποδιών, που δεν θα έχουν σκάλισμα, τα καθαρίζουμε με το ειδικό εργαλείο -παστράγγο- και με γυαλόχαρτο. Τα μπροστινά πόδια είναι έτοιμα για να τα αναλάβει ο ξυλογλύπτης.

Μπροστινό πόδι ξεγυρισμένο, γωνιασμένος ο τάκος και τρυπημένο.

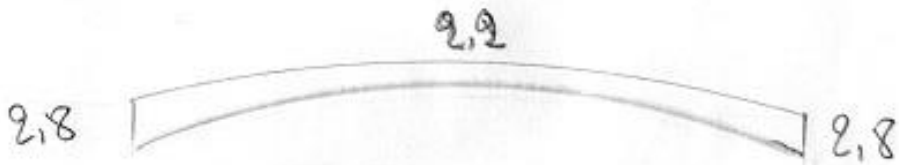
Οι τέσσερες τραβέρσες που θα χρειαστούμε για τη κάθε καρέκλα το φάρδος τους είναι ίδιο, 7,5 εκατοστά. Οι δύο πλαϊνές είναι όμοιες με καμπύλη προς τα έξω. Η μπροστινή έχει διαφορετική καμπύλη από την πίσω. Άρα έχουμε τρεις διαφορετικές φόρμες. Όλες θα βγουν από μαδέρι 8 εκατοστών πάχος. Προσέχοντας πάλι στο σημάδεμα να μη κάνουμε σπατάλη. Μετά το ξεγύρισμα ροκανίζονται από τις τρεις πλευρές, εκτός από την εσωτερική που δε φαίνεται. Σημαδεύουμε και ξεμορσάρουμε τις τραβέρσες τη μπροστινή και τη πιασινή με μήκος 34 εκατοστά. Τις πλαϊνές σε μήκος 37 εκατοστά. Οι εξωτερικές διαστάσεις της καρέκλας στη βάση της θα είναι: εμπρός 48 εκ., πίσω 43 εκ. και στο πλάι 48 εκατοστά. Επίσης τρυπάμε τη πίσω τραβέρσα εκεί που θα συνδεθεί με το κάθετο της πλάτης.

Το δυσκολότερο τμήμα της καρέκλας είναι η πλάτη που είναι η συνέχεια των πίσω ποδιών. Επομένως στο εξής όταν θα λέμε πλάτη στο συγκεκριμένο μοντέλο θα εννοούμε μαζί με τα πόδια. Σ' αυτή τη περίπτωση η πλάτη χωρίζεται σε δύο πίσω πόδια που ανεβαίνουν μέχρι επάνω, ένα το επάνω μέρος (νωμίτης), ένα το μεσαίο που ανεβαίνει από το κάθισμα ως το νωμίτη (το κάθετο) και η πίσω τραβέρσα του καθίσματος.

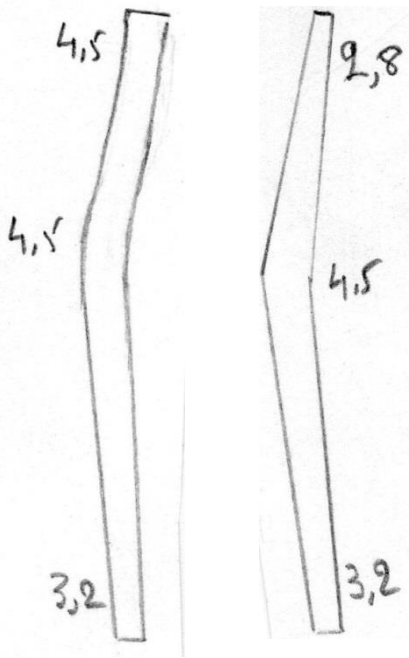
Σχήμα 5.2 Πλάτη καρέκλας σε 5 κομμάτια φαίνονται οι ενώσεις

Για τα πόδια της πλάτης θα χρειαστούμε δύο φόρμες. Η μία για την πρόσοψη και η άλλη για την πλαϊνή όψη. Για το μεσαίο κάθετο θα χρειαστούμε μία φόρμα. Το μεσαίο κάθετο έχει πάχος 1,5 εκατοστό. Αφού το ξεγυρίζουμε και το ροκανίσουμε από τη πίσω πλευρά που δεν θα έχει σκάλισμα, κάνουμε το αρσενικό μόρσο από τις δύο πλευρές και το αναλαμβάνει ο ξυλογλύπτης για το σκάλισμά του. Ο νωμίτης θα έχει πάχος στα άκρα 2,8 εκατοστά, όσο και τα πίσω πόδια στο ανέβασμά τους. Στη μέση θα έχει 2,2 εκατοστά πάχος (για τη φόρμα της πρόσοψης δεξ σχήμα 5.2). Ο νωμίτης ροκανίζεται μόνο από τη κάτω και τη πίσω πλευρά, επάνω και στη πρόσοψη θα σκαλιστεί. Τρυπάμε το κάτω μέρος του νωμίτη εκεί που θα μπει το κάθετο της πλάτης.

φόρμα νωμίτη

Για τα πίσω πόδια θέλουμε όπως είπαμε δύο φόρμες. Της πλάγιας όψης που ξεκινάει από κάτω 3,2 εκατοστά καταλήγει στο μέσον στο ύψος του καθίσματος 4,5 και καταλήγει στο

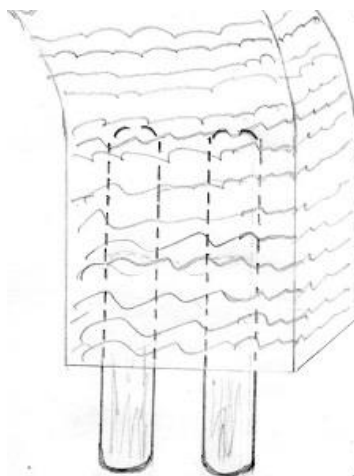

πάνω μέρος 2,8 εκατοστά, για να έρθει στο ίδιο πάχος με το νωμίτη. Η φόρμα της πρόσοψης αρχίζει από κάτω με το ίδιο πάχος της πλάγιας όψης 3,2 εκατοστά και όσο ανεβαίνει μέχρι να φθάσει στο ύψος του καθίσματος γίνεται 4,5 εκατοστά και συνεχίζει μέχρι επάνω που θα ενωθεί με το νωμίτη.

Φόρμες από τα πίσω πόδια.
Αριστερά είναι της πρόσοψης και δεξιά της πλάγιας όψης.

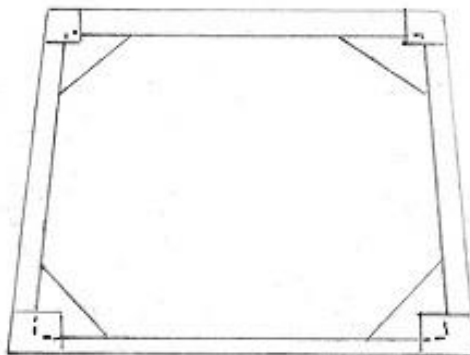
Μετά το ξεγύρισμα τα πίσω πόδια τα ροκανίζουμε στα σημεία που μας επιτρέπει με ένα απλό ροκάνι, αλλά τα εσωτερικά κοιλώματα που εκεί δεν χωράει ροκάνι τα τελειώνουμε με το παστράγγο. Αφού ροκανιστούν από όλες τις πλευρές μένει να κάνουμε τα μόρσα. Το ύψος του καθίσματος θα είναι 46 εκατοστά, εκεί θα σημαδέψουμε και θα κάνουμε τις τρύπες που θα δέσουν οι τραβέρσες. Ψευτομοντάρουμε τη πλάτη, μόνο με τη πίσω τραβέρσα και το κάθετο της πλάτης, τοποθετούμε το νωμίτη πάνω στα πόδια εκεί που θα είναι η θέση του, για να σημαδέψουμε το σημείο που θα κοπούν τα πόδια στο πάνω μέρος, ώστε να έχουν την ανάλογη κλίση για να εφαρμόσουν με το νωμίτη. Η σύνδεση αυτή του νωμίτη με τα πίσω πόδια θα γίνει με δύο καβύλιες. Αυτός ο τρόπος σύνδεσης είναι ο ευκολότερος και σιγουρότερος από το μόρσο με τρύπα. Επειδή το ξύλο του νωμίτη στο σημείο που θα γίνει η σύνδεση είναι σόκορο και σπάει εύκολα, η τρύπα του μόρσου θα το αδυνατίσει ακόμα περισσότερο και δεν θ' αντέξει, ενώ με τις καβύλιες αντίθετα θα ενισχυθεί και το σόκορο. Δες το παρακάτω σχήμα και το σχήμα 5.2

Καβύλιες κολλημένες
μέσα σε σόκορο.

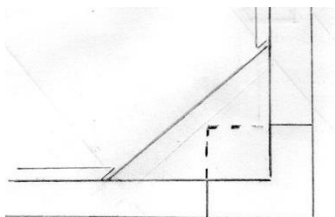
Αφού τοποθετηθούν καβύλιες στο νωμίτη με κόλλα και τρυπηθούν τα πόδια στο πάνω μέρος, είμαστε έτοιμοι να μοντάρουμε πρώτα τη πλάτη. Μετά το κόλλημα τη παστρεύουμε και τραβάμε το κορδονάκι που έχουν τα πόδια που ξεκινά από το ύψος του καθίσματος και συνεχίζει μέχρι και το νωμίτη (βλέπε φωτογραφία). Αυτό θα γίνει με το τσιμπουκάκι-λούκι μέχρι εκεί που είναι δυνατό, το υπόλοιπο θα τελειώσει με τα διάφορα σκαρπέλα-λούκια κλπ.

Μοντάρουμε τώρα και το μπροστινό της καρέκλας, δηλαδή τα δύο πόδια με τη μπροστινή τραβέρσα. Μένει τώρα να ολοκληρωθεί ο σκελετός της καρέκλας μοντάροντας τις πλαϊνές τραβέρσες συνδέοντας πλάτη με μπροστινό. Στο εσωτερικό μέρος, εκεί που ενώνεται το πόδι με τις τραβέρσες, κόβουμε τάκους σε σχήμα γωνία και τους καρφώνουμε με κόλλα για να δέσουν τα μόρσα καλύτερα.

Κάτοψη της καρέκλας φαίνονται οι γωνίες για ενίσχυση από τη μέσα μεριά.

Παίρνουμε τώρα μέτρα, ετοιμάζουμε μια φόρμα για να γίνουν τα τελάρα της ταπετσαρίας. Από ξύλα 6Χ2,5 εκατοστά δεύτερης ποιότητας, αφού δεν φαίνονται, θα κατασκευάσουμε τα τελάρα που θα γίνουν με μόρσα για να είναι δυνατά και να αντέξουν στο κάρφωμα της ταπετσαρίας. Για να μπουν τα τελάρα χωνευτά στο κάθισμα πρέπει να καρφώσουμε προηγουμένως πηχάκια στο εσωτερικό του καθίσματος για να σχηματιστεί πατούρα και να κόψουμε τις δύο γωνίες των μπροστινών ποδιών που εξέχουν ώστε η περιμετρική επιφάνεια να είναι ομοιόμορφη.

Άνω μέρος ποδιού με τραβέρσες. Κόβοντας εκεί που είναι η διακεκομμένη γραμμή έχουμε ομοιόμορφη επιφάνεια της βάσης.

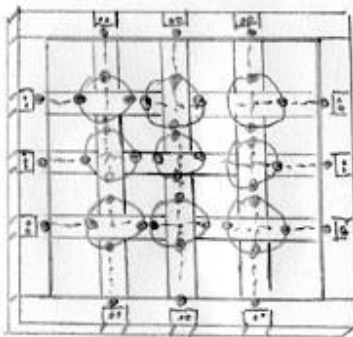
Καθαρίζουμε τη καρέκλα με ξύστρα γυαλοχαρτάρουμε και τη λουστράρουμε με τον τρόπο που μάθαμε στις προηγούμενες σελίδες.

Για τη ταπετσαρία θα χρειαστούμε, ιμάντες από λινάτσα, σπάγκο χοντρό ελατήρια και λινάτσα του μέτρου.

Σούστα όρθια μπαίνει και ράβεται πάνω στους ιμάντες

Τοποθετούμε τους μάντες σταυρωτά με καρφιά στο τελάρο όπως φαίνεται στο σχέδιο πάρα κάτω, ράβουμε με βελόνα γυριστή (είναι σαν μισοφέγγαρο) τις όρθιες σούστες πάνω στους μάντες, και με χοντρό σπάγκο που τον καρφώνουμε στο τελάρο, τις δένουμε σφικτά και σταυρωτά μέχρι να χαμηλώσουν τελείως. Από 10 εκατοστά που είναι η σούστα κατεβαίνει περίπου στα 4-5 εκατοστά. Αν θέλουμε να έχουμε μαλακότερο κάθισμα χωρίς να ανεβάσουμε τον όγκο της ταπετσαρίας καθ' ύψος τότε καρφώνουμε τους μάντες χαλαρούς και σφίγγουμε τις σούστες λιγότερο. Οπότε μένει η σούστα μαλακή και ο όγκος κρύβεται προς τα κάτω.

Τελάρο ταπετσαρίας με τους μάντες και τις όρθιες σούστες δεμένες έτοιμο να μπει επάνω η λινάτσα.

Πάνω στο τελάρο καρφώνουμε τη λινάτσα με κοσκινόπροκες (γυφτόκαρφα) και καλύπτουμε τις σούστες. Μετά απλώνουμε πάνω από τη λινάτσα τζίβα και πιο πάνω μία στρώση βαμβάκι. Με μια χοντρή φόδρα (κατά προτίμηση καραβόπανο) το κουκουλώνουμε καρφώνοντάς το σφικτά. Τώρα είναι έτοιμο να μπει το ύφασμα ή δέρμα, που θα

καρφωθεί κι αυτό με κοσκινόπροκες απ' το κάτω μέρος του τελάρου. Το τελάρο τοποθετείται στο σκελετό και βιδώνεται από το κάτω μέρος. Η καρέκλα είναι έτοιμη.

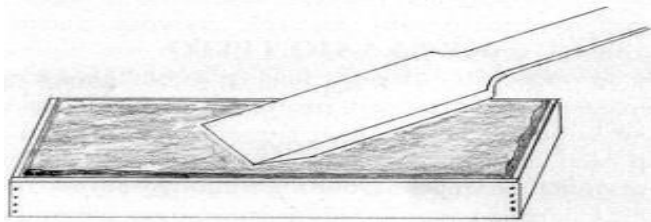
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Συντήρηση εργαλείων

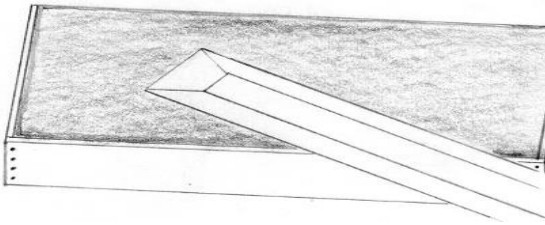
Μάθημα πρώτο: ποτέ δεν καθόμαστε πάνω στον πάγκο. «Από δω τρώμε ψωμί», έλεγαν οι μαστόροι. Ποτέ δεν κόβαμε κάποιο ξύλο πάνω στο πάγκο αν δεν είχε από κάτω άλλο για να προφυλάξει το πάγκο μη τυχόν και μας φύγει η πριονιά και χαραχτεί ο πάγκος.

Όπως ένας καλός τεχνίτης φαίνεται από τα εργαλεία του, τον πάγκο του, και γενικά από τον χώρο που κινείται, έτσι φαίνονται και τα εργαλεία πόσο καλά είναι, αν έχουν καλό τρόχισμα και συντήρηση. Πρώτο εργαλείο καλά συντηρημένο που πρέπει να έχει ένα εργαστήριο είναι το λαδάκονο. Πολλές φορές βλέπουμε σε εργαστήρια λαδάκονα παραπεταμένα, ξεσκέπαστα, μέσα στη σκόνη, γεμάτα με λακκούβες. Το λαδάκονο πρέπει να είναι επίπεδο για να μπορεί να μας δώσει ίσια ακονίσματα, ειδικά σε φαρδιές λάμες όπως είναι π.χ. της πλάνης. Το ακόνισμα πρέπει να γίνεται πιάνοντας με τη λάμα που ακονίζουμε ολόκληρη την επιφάνεια του λαδάκονου, ώστε η φθορά του να γίνεται ομοιόμορφη. Όταν με τον καιρό

στραβώσει και δημιουργηθούν λακκούβες, τότε το σιάζουμε τρίβοντάς το με ψιλή άμμο πάνω σ' ένα μάρμαρο, ώσπου να γίνει λείο σαν τζάμι.

Ακόνισμα λάμας πάνω στο λαδάκονο. Πρέπει να εφάπτεται ολόκληρο το καλέμι του μαχαιριού πάνω στο ακόνι.

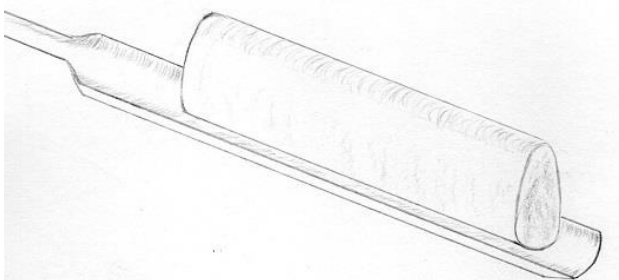
Παίρνοντας τον αθέρα από την ακονισμένη λάμα.

Το λαδάκονο είναι μια σχετικά μαλακή πέτρα. Στον ελλαδικό χώρο η εξόρυξη αυτής της πέτρας γίνεται στην περιοχή της Ελούντας στη Κρήτη. Από τους παλιούς χρόνους είναι γνωστή με το όνομα Ναξία λίθος. Εξάγεται μέχρι και σήμερα σε Ευρώπη και Ασία.

Την στερεώνουμε μέσα σ' ένα κουτί ξύλινο με γύψο, για να είναι στερεή και να μη κουνιέται την ώρα που ακονίζουμε. Το ακόνισμα γίνεται αλείβοντας τη πέτρα με λάδι. Ακονίζοντας μια λάμα πάντα από την πλευρά του καλεμιού, πρέπει να προσέχουμε να πατάει ολόκληρο το καλέμι πάνω στη πλάκα του ακονιού. Όταν διαπιστώσουμε ότι η κόψη είναι αιχμηρή, χωρίς χτυπήματα και φαγώματα, τότε παίρνουμε και τον αθέρα από την πάνω πλευρά.

Η κόψη φαίνεται με το μάτι αν είναι ακονισμένη καλά, αλλά και με την αφή. Όταν ήμουν μικρός που είχα νεανικά μάτια κι έβλεπα καλά, μου φαινόταν πολύ παράξενο που ο μάστοράς μου διαπίστωνε μόνο με την αφή την κόψη και ποτέ με τα μάτια. Το παράξενο αυτό με το μάστορά μου το κατάλαβα όταν ήρθα στην ηλικία του.

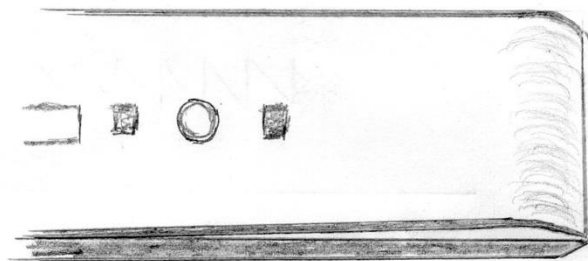
Όταν έχουμε να ακονίσουμε λάμες με μορφή εκτός ευθείας, για τα μεν πομπέ γίνονται στο ίσιο λαδάκονο στρίβοντας τη λάμα ώστε να πατάει εν αλλάξει σε όλες τις πλευρές της στρογγυλάδας. Για τον αθέρα θα χρειαστεί να έχουμε ένα λαδάκονο πομπέ όσο και το κοίλωμα της λάμας (δες παρακάτω εικόνα).

Λαδάκονο για στρογγύλια

Το αντίθετο θα γίνει όταν η λάμα έχει το καλέμι της στη μέσα πλευρά. Θ' ακονίσουμε το κοίλωνα με το λαδάκονο-στρογγύλι και θα πάρουμε τον αθέρα στο λαδάκονο με την ίδια επιφάνεια.

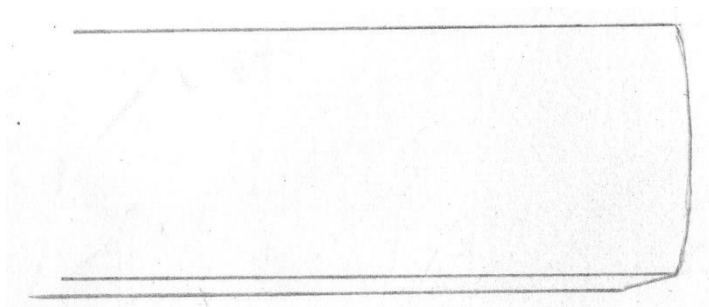
Να πούμε τί ρόλο παίζει η διπλή λάμα στο διπλό λεγόμενο ροκανί. Εκτός από το καλό τρόχισμα της κύριας λάμας που πρέπει να είναι τελείως σε ευθεία γραμμή, στρογγυλεύουμε λίγο μόνο τις δύο άκρες για να σβήνει η κάθε ροκανιά χωρίς ν' αφήνει δόντι. Η δεύτερη λάμα ή καπάκι, όπως αλλιώς λέγεται, δεν χρειάζεται να τροχιστεί. Μόνο αν χτυπηθεί τότε το τροχίζουμε για να είναι ίσιο ώστε να εφαρμόζει απόλυτα πάνω στην βασική λάμα. Αν θέλουμε να βγάλουμε πολύ λεπτό ροκανίδι που το αποτέλεσμά του θα είναι να έχουμε πολύ καλή και λεία επιφάνεια στο ροκανιζόμενο ξύλο, τότε κατεβάζουμε την δεύτερη λάμα πολύ χαμηλά, σε απόσταση από την κόψη της κύριας λάμας περίπου 3-4 δέκατα του χιλιοστού. Όσο θα την ανεβάζουμε τόσο χοντρότερο ροκανίδι θα βγάζει και βέβαια όχι πολύ καλή και λεία επιφάνεια. Αντίθετα με το μονό ροκάνι, η λάμα του πρέπει να είναι τροχισμένη ελαφρώς πομπέ για να αρπάζει πολύ και να βγάζει χοντρό ροκανίδι. Γι' αυτό λέγεται και χοντρορόκανο.

Διπλή λάμα

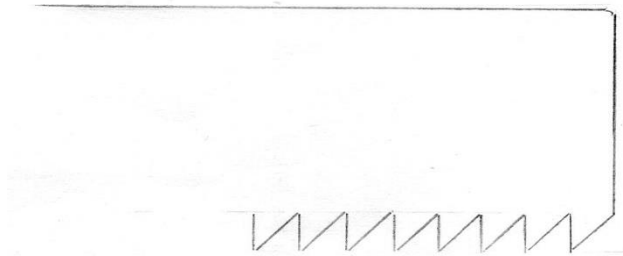

Διπλή λάμα για διπλό ροκάνι.

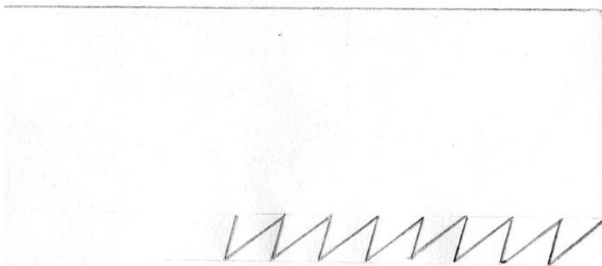

Λάμα για μονό (χοντρορόκανο) ροκάνι.

Ο καλός ξυλουργός-επιπλοποιός δίνει ιδιαίτερη προσοχή στο τρόχισμα και στο τσαπράζωμα των πριονιών. Το πριόνι που πρόκειται να τεμαχίζει χοντρά ξύλα, χρειάζεται κυρτά δόντια και αρκετό τσαπράζι, όπως του κουρασταριού λόγου χάρη. Αντίθετα, αν μ' αυτό κόβουμε κόντρα πλακέ, τότε θέλουμε τα δόντια να είναι πιο όρθια και το τσαπράζι ηπιότερο. Τα πριόνια που είναι για ξεμορσαρίσματα θέλουμε δόντια σε ορθή γωνία και λίγο τσαπράζι.

Πριόνι με δόντια ορθή γωνία

Δόντια πριονιού κυρτά.

Ένα εργαλείο τσαπραζολόγος θα μας δώσει το τσαπράζι που θα ρυθμίσουμε. Λυγίζουμε τα δόντια στα πλάγια εκατέρωθεν. Το πριόνι θα κόβει καλύτερα και θα κινείται ελεύθερα μέσα στην πριονιά χωρίς να μαγκώνει, αφού η πριονιά που θα κάνει εξαιτίας του τσαπραζώματος θα είναι φαρδύτερη από το πάχος του πριονιού. Επάλειψη της λάμας του πριονιού με λίγο λάδι επίσης την ελευθερώνει. Πριν ανακαλυφθεί ο τσαπραζολόγος το τσαπράζι το έφτιαχναν με ένα κατσαβίδι που το τοποθετούσαν ανάμεσα στα δόντια στρίβοντάς το εκατέρωθεν.

Τσαπραζολόγος

Πρώτα κάνουμε το τσαπράζωμα στα πριόνια και μετά το τρόχισμα. Σφίγγουμε το πριόνι στη μέγγενη για σταθερότητα. Αρχικά λιμάρουμε τα δόντια παράλληλα με τη λεπίδα με μια χοντρή λίμα για τυχόν δόντια που εξέχουν. Πρέπει να είναι όλα στο ίδιο ύψος. Μετά λιμάρουμε τα δόντια ένα-ένα με τρίγωνη λίμα κρατώντας την πάντα στη ίδια θέση γωνία που θέλουμε.

Τρόχισμα των τρυπανιών: έχουμε δύο ειδών τρυπάνια, την παραδοσιακή αρίδα που τρυπάμε μόνο ξύλα και το στριφτό τρυπάνι που χρησιμοποιείται και για τρύπημα μετάλλων. Για την αρίδα έχουμε τρεις διαφορετικές αιχμές. Η μία η κεντρική, κεντράρει και σταθεροποιεί την αρίδα ακριβώς στο σημείο που ξεκινάμε, παράλληλα τραβάει, βιδώνει με το πάσο που έχει. Αυτό το σημείο δεν το τροχίζουμε, προσέχουμε όμως μη χτυπήσει σε κανένα μέταλλο ή στο χώμα. Αν συμβεί αυτό, τότε σιάζουμε τη μύτη προσεκτικά με μια λίμα. Δύο όμοιες αιχμές στις άκρες της αρίδας που χαράζουν τη περίμετρο της τρύπας, αυτές τις τροχίζουμε μόνο από τη μέσα πλευρά. Οι δύο λάμες που είναι ανάμεσα στο κέντρο και ακριανής αιχμής είναι αυτές που κόβουν, οι οποίες τροχίζονται με λίμα και μόνο από τη πλευρά του καλεμιού. Το πόσο καλέμι θα δώσουμε εξαρτάται από το ξύλο που θα τρυπήσουμε. Στο σκληρό ξύλο δίνουμε λιγότερο καλέμι. Για το στριφτό τρυπάνι, όταν είναι να τρυπήσουμε ξύλα δίνουμε παραπάνω καλέμι από ότι για σίδερα.

Το τρόχισμα του κατσαβιδιού, πρέπει να γίνεται με λίμα. Το πάχος της μύτης να είναι ανάλογο με τις βίδες που χρησιμοποιούμε, οι γωνίες του να είναι κοφτερές. Αν οι γωνίες του είναι φθαρμένες θα μας γλιστράει και θα είμαστε αναγκασμένοι να πατάμε περισσότερο πάνω στη βίδα. Βέβαια φροντίζουμε όταν βιδώνουμε να κρατάμε το κατσαβίδι σταθερά και κατακόρυφα πάνω στη βίδα για να μη γλιστράει

Αρίδα. Στην αριστερή πλευρά φαίνεται το καλέμι που ακονίσαμε.

και φαγώνεται η μύτη του κατσαβιδιού. Με σωστά τροχίσματα η δουλειά γίνεται πιο ξεκούραστη.

Στο κουραστάρι αφήνουμε πάντα τον εντατήρα χαλαρωμένο. Το σφίγγουμε την ώρα που το χρησιμοποιούμε. Αν τον έχουμε συνεχώς τεντωμένο, το κουραστάρι μας ποτέ δεν θα είναι σφικτό. Ο εντατήρας μέρα με τη μέρα χαλαρώνει.

Ένα άλλο αξιοσημείωτο πρόβλημα που παρουσιάζεται στα ροκάνια, ιδίως όταν ροκανίζουμε κόντρα πλακέ στο σόκορό τους, φαγώνονται στο κέντρο από τα σκληρά και γεμάτα κόλλα φύλλα τους. Επειδή αυτό το φάγωμα στη μέση του ροκανιού παρουσιάζει πρόβλημα στο ροκάνισμα, αναγκαζόμαστε να πλανίζουμε τη βάση του ροκανιού για να σιάξει με αποτέλεσμα να ανοίγει η μπούκα του. Η μπούκα, ιδίως στο διπλό ροκάνι, πρέπει να είναι 1-2 χιλιοστά για να έχουμε ποιοτικό ροκάνισμα. Όταν η μπούκα ανοίξει αρκετά τότε μπολιάζουμε τη βάση με ένα έξτρα ξύλο. (όπως είναι στη πάρα κάτω φωτογραφία). Πολλοί όμως χρησιμοποιούν για τα κόντρα πλακέ δεύτερο ροκάνι.

Εδώ φαίνεται η μπολιασμένη μπούκα.

Για να βγάλουμε τη λάμα από ένα ροκάνι, χτυπάμε στο πίσω μέρος του ροκανιού με ένα σφυρί, με δύο-τρία χτυπήματα πετάγεται η λάμα έξω. Όταν τοποθετούμε τη λάμα ξανά, χτυπάμε τη σφήνα με το σφυρί σιγά-σιγά ώσπου να σφίξει. Το πόσο έξω θα βγει η λάμα κανονίζεται με το μάτι και με το ροκάνισμα. Για το βγάλσιμο της λάμας από τη πλάνη χτυπάμε στο μπροστινό μέρος πάνω στο μπουλόνι που υπάρχει.

Συλλογή εργαλείων χειρός

Γκινίσι: Με το γκινίσι κάνουμε γκινισιές. Το φάρδος της γκινισιάς καθορίζεται από το φάρδος της λάμας (μαχαίρι). Μπορεί να πάρει λάμα από 3 έως 12-15 χιλιοστά. Το βάθος της γκινισιάς κανονίζεται από την βίδα που φαίνεται στο κέντρο.

Γκινίσι: εδώ φαίνονται τα μάκτρα που κανονίζουν σε ποια απόσταση θα γίνει η γκινισιά. Ο ρεγουλαδόρος για το βάθος εδώ είναι στο επάνω μέρος.

Γκινόσο: με το γκινόσο ροκανίζουμε καθαρίζουμε στενές πατούρες.

Γκινόσο λοξό με μεταλλικό πέλμα: με τη λοξό μαχαίρι ροκανίζει ηπιότερα

Γκινόσο μίνι: ροκανίζει και χωράει όπου δεν μπορούν να δουλέψουν τα μεγάλα

Δράπανο

Καρμανιόλα: από συλλογή της σκήτης των Δανηλαίων του Αγίου Όρους

Καταρράκτης: από συλλογή της σκήτης των Δανηλαίων του Αγίου Όρους.

Κατσαβίδι αυτόματο

Κατσαβίδι ημιαυτόματο

Κορδόνι σε σχήμα αμύγδαλο: δουλεύεται από την αριστερή πλευρά του κατεργαζόμενου ξύλου και πιάνεται με δύο χέρια.

Κορδόνι σκέτο στρογγύλι. Δουλεύεται με δύο χέρια.

Κορδόνι φαρδύ σε σχήμα σίγμα δουλεύεται με δύο χέρια

Κολαούζο-φιλιέρα.

Κουραστάρι: με τις χειρολαβές που φαίνονται στις άκρες μπορούμε να στρίψουμε τη λάμα για να σχίσουμε μακριά ξύλα. Το τέντωμα της ταινίας ρυθμίζεται από τον εντατήρα.

Κόχα: κοχάρει, γρατζουνάει, προετοιμάζει τις επιφάνειες που πρόκειται να κολληθούν με καπλαμά.

Λαδάκονο: από συλλογή της σκήτης της Μικράς Αγίας Άνας του Αγίου Όρους.

Λούκι: με το λούκι κάνουμε λουκιές σύμφωνα με το φάρδος του εργαλείου.
Δουλεύεται με ένα χέρι.

Λούκι με οδηγό, δουλεύεται με δύο χέρια.

Λούκι

Λούκι μεγάλο

Ξεγυριστάρι

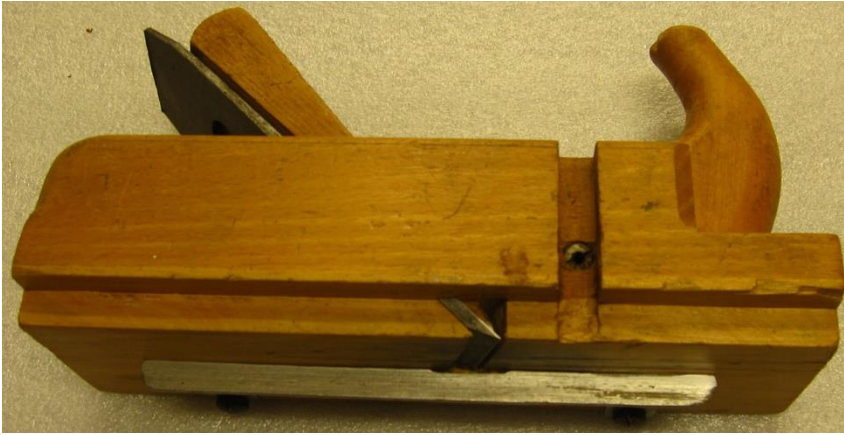
Ξελουρίστρα καπλαμάδων: δουλεύεται με ένα χέρι

Παστράγκο: ειδικό εργαλείο ιδίως για σκελετοποιούς

Παστράγκο: (ο απόγονος).

Πατούρα: ροκανίζοντας ανοίγουμε πατούρες. Φαίνεται ο οδηγός που ρυθμίζει το πλάτος της πατούρας. Τέτοιο εργαλείο υπάρχει με μονή και με διπλή λάμα.

Πατούρα μικρή στενή χωρίς ρυθμιζόμενο οδηγό. Συνήθως τραβάμε πατούρες για τζάμια. Δουλεύεται με δύο χέρια.

Πλάνη: από συλλογή της σκήτης της Μικράς Αγίας Άννας του Αγίου Όρους.

Σκαρπέλο-παχύμετρο-ξεχοντρηστήρας χρησιμοποιείται στο χειρότορνο.

Ροκάνι ειδικό να ροκανίζει διάφορες κούρμπες. Φαίνονται οι ρυθμιστές του.

Ροκάνι για κοίλα ροκανίσματα

Σγόρπια

Σέγα.

Σημαδούρα διπλή: μπορούμε να κάνουμε 6 διαφορετικά σημαδέματα.
Τρεις ακίδες στο ένα μάκτρο και τρεις στο άλλο που δουλεύει από την άλλη πλευρά.

Σημαδούρα μονή για τρία σημαδέματα

Σιγάτσα υλοτομίας

Σιγάτσα.

Σκαρπέλο ίσιο

Σκαρπέλο χειρότορνου

Σμίλα

Σμίλα ανοίγει χαρακιές για να μπει ο μεντεσές πορταδέλας.

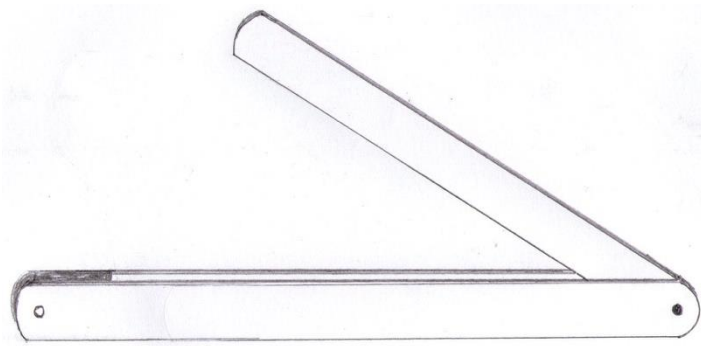
Σφικτήρας.

Σφικτήρας για ειδικές περιπτώσεις. Γωνίες στραβά κλπ.

Σφυρί για κόλλημα καπλαμάδων.

Στέλλα: εργαλείο που σημαδεύουμε διάφορες γωνίες.

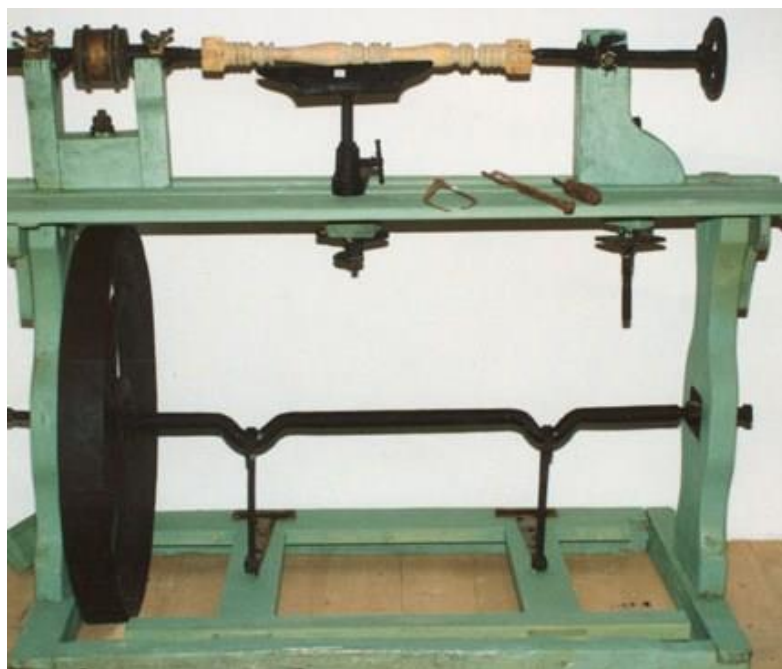
Ταμπλαρόκανο με λοξή λάμα και οδηγό μεταλλικό.

Τσιμπουκάκι: Τσιμπουκάκια υπάρχουν πολλών ειδών με διάφορα μαχαίρια, που κάνουν στρογγύλια λούκια τρίγωνα κλπ.

Χοντρορόκανο: βγάζει χοντρά ροκανίδια γενικά ξεχονδρίζει.

Ποδοκίνητος τόνος

Δείγματα καπλαμάδων

Αερ

Δρυς

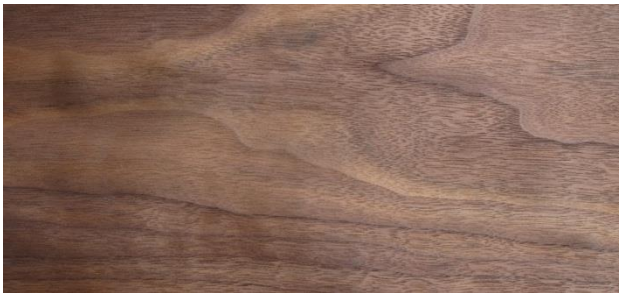
Δρυς ριγέ με χρυσαλίδα

Έβενος

Ζεμπρανό

Καρυδιά Αμερικής

Καρυδιά Ελληνική

Καρυδιά Ελληνική

Λούπα καρυδιάς

Καστανιά

Κερασιά

Λούπα λεύκας

Μαντρέ πέρλα

Μαόνι

Μαόνι πυραμίδα (σχηματίζει V)

Μαόνι φριζέ

Μπαντούκ

Οξιά

Παλύσανδρος

Πεύκο

Σαπέλι

Σφενδάμι

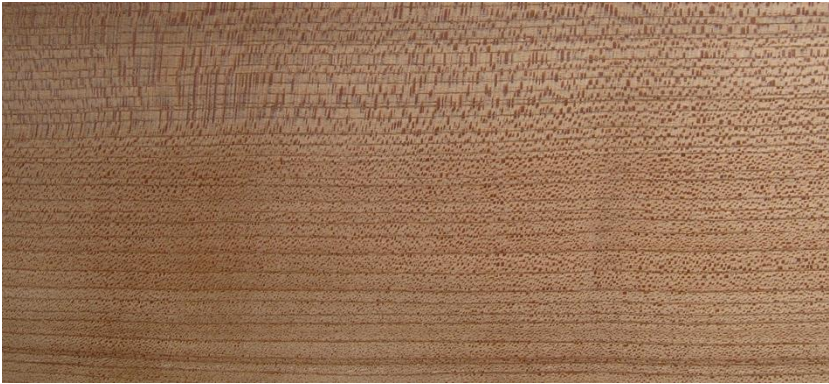
Τικ

Λούπα φράξο

Φτελιά

Φτελιά ριγέ

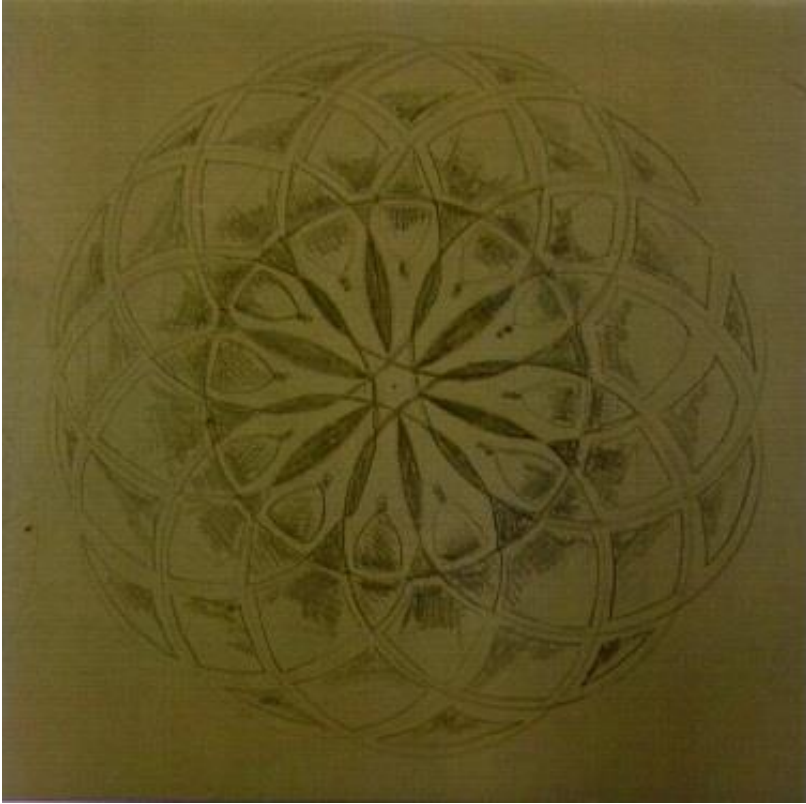
Καλλιτεχνικά μαρκετερί από καπλαμά.

Μια τέχνη που ακόμα και σήμερα γίνεται στο χέρι. Ο καλλιτέχνης σχεδιάζει, κόβει κομματάκια καπλαμά σε ανάλογο χρώμα και τα κολλάει ένα-ένα.

Σχέδιο που πρόκειται να γίνει μαρκετερί για καπάκι τραπεζιού
ροτόντας.

ΤΕΛΟΣ